

”Världslärare” eller ”Falsk profet”?

En kärleksfull granskning av Martinus kosmologi

Pia Hellertz

Pia Hellertz har tidigare gett ut

”Personlig Utveckling genom Mental Träning”
tillsammans med fil.dr. Lars-Eric Uneståhl
på Veje International AB, Örebro, 2002.

Omslaget är utarbetat av Agnetha Hjälms
efter instruktioner av Pia Hellertz
Martinus Idealfond har gett sin tillåtelse
till att använda fotot på Martinus på omslaget.

Boken kan köpas från
Världsbild Förlag, Vasavägen 9, 181 42 Lidingö,
E-post: mail@varldsbildforlag.se, Tel/Fax 08-767 38 17
eller direkt från författaren
Pia Hellertz, 019-31 46 77, 073-92 97 614
pia.hellertz@sam.oru.se.

Örebro november 2002
Tryck hos WS Bookwell AB, Borgå, Finland
ISBN 91-85132-75-6

Till Sigbritt Therner
Kosmos Varnhem

Till Lisen Tang
min guddotter som växt
upp med Martinus kosmologi

Att vara till glädje och välsignelse för allt och alla...

”Huvudsaken är inte att man känner till analyserna och de invecklade problemen. Huvudsaken är i själva verket att man kan förlåta sin nästa. Det är det Kristus säger, *inte endast sju gånger, utan upptill sjuttiosju gånger sju gånger skall man förlåta sin nästa*. Det är detta problem det strandar på för människan i vardagen. Flertalet människor har någon de inte kan tåla, och inte tänker så gott om.

Men det handlar om att vara på samma sätt som solen.

Solen är fundamentet för det fysiska livet här.

På samma sätt kan vi vara fundamentet för vår omgivning.

Vi kan lysa upp och värma andra människors isområden i medvetandet. ’Mörka människors’ sinnelag kan vi kanske lysa upp, om vi är starka nog, eller vi kan träna upp oss till det.

Det gäller att vi säger till oss själva:

’Jag vill idag vara till glädje och välsignelse för allt det som jag kommer i beröring med’.

Då är ni i full harmoni och med om att omdana er själva och mänskligheten till att bli till ’Guds avbild’.”

Ur artikeln ”Om mig själv, min mission och dess betydelse”, *Kosmos*, nr 3/1991

Ett bearbetat föredrag som
Martinus höll på Klint 17 juli 1967.

Förord

Att förhålla sig självständigt och med kritisk distans till ett så märkligt och mäktigt verk som Martinus *Tredje Testamentet*, är ingen lätt sak. Med sitt universella anspråk och sin omutliga logik riskerar hans texter att bli ett alltför starkt ljus i den sökande människans trevande försök att hitta en egen moralisk livshållning och en förståelse av livets gåta. Icke desto mindre var det just denna intellektuellt hederliga och positivt ifrågasättande hållning som var ambitionen för tidskriften *Ny Kultur*, för vilken jag var redaktör 1990 – 1998.

Några av höjdpunkterna i detta stimulerande arbete var när jag mottog texter av Pia Hellertz. Med sin frejdiga nyfikenhet och kunskapslystnad, och med sin oräddhet att kasta sig in i skrivprojekt över både svåra och kontroversiella ämnen, var hennes bidrag under en lång tid av *Ny Kulturs* existens en viktig stöttepelare. Att skriva om ämnen som sekterism bland martinusintresserade eller pedagogiken i Martinus verk är inte bara att ta i heta potatisar, det är även att röja ny mark för arbetet omkring *Tredje Testamentet*. Dessa artiklar finns nu med i denna bok tillsammans med andra texter av samma författare. Naturligtvis kan inte de frågor som här berörs behandlas uttömmande på ett så begränsat omfång. Det är snarare fråga om impulser till fortgående diskussioner och studier. Men det är enligt min mening just en sådan ständigt pågående dialog, dels med källmaterialet – Martinus verk – och dels mellan intresserade sökare som i detta verk funnit sin kraftkälla, som behövs för att på bästa sätt stimulera den intellektuella och humana utveckling som samma verk skildrar.

Det var därför en glädjande nyhet för mig när jag fick veta att Pia Hellertz tänkte sammanställa sina viktigaste artiklar i bokform. Det är ingen tvekan om att dessa är ett viktigt bidrag till den sekundärlitteratur som håller på att växa fram omkring *Tredje Testamentet* och att de på grund av sina ämnesval kan fungera som en utmärkt inkörsväg till Martinus tankevärld.

Max Käck

Innehållsförteckning

Förord

	sid
Jag vill inte tro, jag vill veta...	11
Kriterier för analys	12
Mångfald av kartor	13
Kosmiskt medvetande	13
Ingen religion, ingen kyrka	14
De kriterier jag valde	15
Olikheterna är mest spännande...	16
Disposition över föreliggande bok	16
Tack	18
1. Martinus kosmologi – En introduktion	21
Bakgrund	22
Martinus kosmologi	24
Symboler	24
De eviga principerna	25
<i>Livsenhetsprincipen</i>	25
<i>Kretsloppsprincipen</i>	26
<i>De sex grundenergierna</i>	27
<i>Reinkarnationsprincipen</i>	28
<i>Samma jag som återföds?</i>	29
<i>Talangkärnor</i>	31
<i>Vi repeterar tidigare liv</i>	32
<i>Kontrastprincipen</i>	32
<i>Lagen om sådd och skörd</i>	32
Lidandets mening	33
Måna fler lagar styr våra liv	34
”Tredje Testamentet”	34
Litteraturen	35
2. Martinus – en världslärare?	
Om pedagogiken i Martinus kosmologi	37
”Hjälparen den Helige Ande”	37
Projektstudier på Kosmosgården	38
Jesus som världslärare	39

”The Wonderful Teacher”	40
Jesus som aktivitetspedagog	42
Martinuis som världslärare	43
Att kategorisera pedagogiska metoder	45
Känslorienterade texter	47
Intelligens- och känslorienterade texter	48
Intelligensorienterad text	49
Känslorienterade bilder	50
Intelligensorienterade symboler	51
Känslorienterade text-bilder	51
Intelligens- och känslorienterade text-bilder	52
Avslutning	53
3. Om Kristi återkomst	55
Flera vill förklara Kristi budskap	56
Kristna källor för Kristi återkomst	58
De huvudsakliga kristna källorna till Kristi återkomst	59
Martinus om Kristi återkomst	61
Kärleksbudskapet	65
Svårt att veta när ”han” kommer	67
Domedagen eller ”Vedermödan”	70
Fåren och getterna	72
Falska profeter och Anti-Krist	74
Även lidandet är kärleksfullt	76
Övergången till något nytt	77
4. Är ”Martinusrörelsen” en sekt?	81
Historiska sekter	82
Moderna sekter	82
Destruktiva sekter	82
Fyra huvudtyper av sekter	83
Vad kännetecknar en destruktiv sekt?	85
”Mind control”	86
”Avprogrammering”	88

Är Martinusrörelsen en sekt?	90
Total tolerans mot allt och alla	91
Martinus förhindrar sektbildning	92
Kriterier för kritisk granskning	92
”Varudeklaration”	92
Förekommer ”mind control”?	93
<i>Fysisk kontroll</i>	93
<i>Tänkekontroll då?</i>	93
<i>Känslokontroll?</i>	94
<i>Informationskontroll?</i>	95
Enväldig ledare?	95
Kritik och tvivel	96
Yttre sociala kontakter	96
Ekonomiskt utnyttjande	97
Det finns dock anledning att vara vaksam	97
5. Tänk om! – Om reinkarnationen	99
Reinkarnationen – en grundsten i ”Tredje Testamentet”	100
Reinkarnation och återfödelse	100
Forskning	100
Reinkarnationsterapi	103
Kritiska röster	104
Existentiella grundantaganden	105
Kristendomen	106
Buddismen	106
Hinduismen	107
Teosofin och Antroposofin	107
Nyandligheten – ”New Age”	108
Martinus syn på reinkarnationen	108
Reinkarnationen – en utvecklingsväg	110
Födelsesättet förändras	111
Könsbyte är ologiskt	111
Likheterna – gudomliga, olikheterna – jordmännliga?	112
Tre dimensioner för analys av reinkarnationsteorier	112
I. ”Utvecklingsteori” eller ”Andra synsätt”	112
II. ”Träningsteori” eller ”Magisk teori”	113
III. ”Kappteori” eller ”Talangteori”	113
Avslutningsvis	114

6. Karma – livets pedagogik eller Guds straff?	117
Reinkarnationen	118
”Evighetskroppen”	118
Lagen för syndaförlåtelse	119
Man vill förhandla om nåd	120
Synd och skuld	121
Syskon i utvecklingen	121
Karmautlösare	122
Fria viljan	123
Vänd andra kinden till!	124
Karman är en ”spegel”	125
Logisk analys	126
Ragnarök	127
Nationernas karma	127
Samlad karma	127
Lärandets tre stadier	128
Hjälpmedel på vägen	128
7. Är det möjligt att vara feminist och kosmologistuderande?	131
Att se med männens ögon	132
Tänkare och forskare idag	134
Kvinnoforskare nyupptäcker världen	134
Om moralisk utveckling	135
Martinus om manligt och kvinnligt	137
Man och kvinna i ”renkultur”	137
Könsroller och talangkärnor	138
På väg att bli människor	140
Kan jag vara kosmologiintresserad och feminist?	141
Kamp eller utveckling?	143
Litteratur- och referenslista	145

”Alla naturliga eller normala böner blir bönhörda, men inte alltid på så sätt som den bedjande själv önskar det, utan som Gud önskar det, d.v.s. på det sätt som i längden blir till den största välsignelse för den bedjande själv, helt oberoende av vad han för ögonblicket tänker eller menar om denna bönhörelse.”

LB III st. 757

*”Visdom och kärlek
är livets förnämsta kännetecken”.*

LB V st. 1640

Jag vill inte tro, jag vill veta... !

Jag har i 25 års tid kritiskt granskat Martinus kosmologi från olika perspektiv. Egentligen har jag varit så upptagen av det, att jag först de senaste 10 åren beslutat mig för att fördjupa mig i själva kosmologin. Jag hade varit ”frälst” tidigare. Jag var under några år marxist-leninist och maoist på 70-talet. Jag var övertygad om att deras läror inte bara var teorier om sanningen, utan Sanningen själv. Det fina med de marxistiska lärorna var att de var materialistiska. De höll sig till sånt vi kunde se med våra ögon och känna med våra händer. Vi kunde mäta och väga oss fram till Sanningen. Det var tryggt.

Men så fick jag kunskaper och erfarenheter som låg utanför dessa materialistiska ramar. Jag studerade parapsykologi, humanistisk psykoterapi och hypnos och fick uppleva fenomen som inte gick att mäta och väga och förstå med mina vanliga förståelse- och förklaringsmodeller. Min trygga värld rasade.

Detta ”uppvaknande” skedde i mitten av 70-talet och det blev smärtsamt. Jag gick in i en period av rotlöshet, ångest och förtvivlan. Dels p.g.a. att min trygga grund rasade, dels p.g.a. att jag ”hade gått på det hela”. Jag ”hade låtit lura mig”.

Under två års tid var min värld i gungning. Jag läste mycket och testade kritiskt det jag läste. Jag gick också i psykoterapi för att få ordning på tankar och känslor.

När jag hösten 1978 kom i kontakt med Martinus kosmologi mötte jag en teori som tillfredsställde mina behov av logiska och vettiga svar.¹ Men eftersom jag inte ville bli ”frälst” och ”lurad” igen så började jag hänsynslöst och kritiskt att granska varje fog, varje plugg, varje skruv i detta enorma teoribygge mot andra teorier och mot mina egna erfarenheter. Om jag hade läst mycket tidigare så formligen slukade jag böcker under de närmaste åren. Jag läste om buddism och antroposofi, om astrologi och teosofi, om kristendom och schamanism, om New Age och sekterism, om humanistisk psykologi och filosofi.

Under tiden 1987 till 1999 har jag dessutom varit forskarstuderande vid Göteborgs och Örebro universitet då jag deltog i ett stort antal akademiska forskarkurser.²

Kriterier för kritisk analys

Genom dessa studier utvecklade jag successivt fram ett synsätt och ett förhållningssätt till studier och kunskap och jag utvecklade ett antal kriterier med vilka jag granskade, godtog och förkastade teorier, läror och delar av läror (se nedan).

Under flera år på 1990-talet har jag också på fritiden arbetat med ett ”Wäxthus”, en kursgård för personlig växt och utveckling, i Örebro, där vi hade föredrag och kurser om olika läror och s.k. ”New-Age-profeter”. Även dessa erfarenheter och kunskapar har hjälpt mig utveckla min insikt om vikten av att kritiskt granska och reflektera över olika lärors och lärares budskap om man är andlig sökare. Jag lärde mig att det fanns stora risker involverade om man ”hamnade fel”.³

¹ Birgit Lilja hade en artikel om Martinus kosmologi i *Primalbladet* någon gång på hösten 1978. Den artikeln fick radikala konsekvenser för mitt liv. Jag slutade äta kött, slutade röka och slutade med alla alkoholhaltiga drycker och blev ”renlärigare än de renläriga” under några år.

² Jag har undervisat på heltid på Örebro universitet sedan 1987 samt som timplärare innan dess ett tiotal år.

³ Det har utvecklats ett nätverk av personer som haft omskakande upplevelser kopplade till meditation, andligt sökande och andliga tekniker för personlig utveckling. Initiativtagare är Marja Savola. Hemsidor är bland andra: <http://www.kundalini.just.nu>, <http://www.kundalini-info.org>, och <http://upplysning.just.nu>. Marja är inspirerad av Martinus kosmologi.

Mitt sökande och mitt kritiska granskande har i nuläget lett till att jag tagit ställning för att Martinus kosmologi är den ”andliga karta”, som jag vill navigera efter i den svåra tid vi är inne i. Martinus kosmologi har under dessa 25 år hållit för alla kritiska angrepp jag utsatt den för.

Trots att jag nu till 100% accepterat kartan så är jag öppen för möjligheten att kullkasta den. Jag välkomnar alla argument som skulle hjälpa mig med det. Jag har ingen lust att kasta bort ytterligare en massa tid och energi på en livsåskådning, som inte håller ”när det stormar”.

Mångfald av kartor

Det finns idag en mångfald av läror för andliga sökare. Hur ska vi hitta rätt? Hur ska vi undvika att lockas in i villoläror? Vilka kriterier ska vi välja för att skilja fel från rätt, agnarna från vetet, fåren från getterna, Profeten från de falska profeterna, Kristi budskap från villolärorna? Räcker det med kriterierna ”Det känns rätt” eller ”Det verkar vettigt”? Å andra sidan kanske det inte är möjligt att nå gemensamma kriterier för analysen. Det kanske är så ändå att analysen i botten vilar på just denna ”magkänsla”, ”intuition”: ”Det känns rätt”. ”Det verkar logiskt”. ”Det låter vettigt”.

Jag har diskuterat och samtalat med många under årens lopp. Det är ofta svårt att hitta ett gemensamt språk för dessa samtal. Ett par exempel på dessa svårigheter är följande kommentarer jag fått på vägen: ”Men Pia, måste Gud vara logisk?” ”Gud kanske har en helt annan logik än du har.” Då är fortsatta samtal, åtminstone om detta tema, inte längre möjliga – i nuläget.

Kosmiskt medvetande

Först vill jag poängtera att Martinus kosmologi för oss bara är en *teori*. Martinus själv menar att den är hans självupplevda *Sanning om existensen*. Om detta berättar jag i kapitel 1.

Med hjälp av sitt kosmiska medvetande har Martinus skrivit ett antal böcker och artiklar samt hållit en stor mängd föredrag under

de 60 år han arbetade med sitt verk (1921⁴ -1981). Martinus själv informerade i slutet av sitt liv⁵ om att hans samlade verk ska heta ”*Tredje Testamentet*” och utgöra en fortsättning på Bibelns ”Gamla Testamentet” och ”Nya Testamentet” samt utgöra den av Kristus aviserade ”*Hjälparen den helige ande*” som, enligt Johannes evangelium,

”Fadern skall sända i mitt namn, han skall lära eder allt och påminna eder om allt vad jag har sagt eder” (Joh. kap 14:26).

Men Martinus betonar att vi inte ska TRO, vi ska forska, kritiskt granska och pröva teorin i våra liv.

Ingen religion, ingen kyrka

Kosmologin är inte en *religion* i den bemärkelsen att den ska vara en trossak, en grund för religiösa rörelser och dyrkan, för ritualer och ceremonier, för högmässor och predikningar. Martinus menar att kosmologin är svaret på den längtan som många humanistiska materialister har idag, d.v.s. människor som inte längre kan eller vill tro på sin barndoms Gud, som inte längre över huvud taget har förmågan att bara tro, utan vill ha vetenskap, kunskap. Martinus kallar kosmologin för en ”andlig vetenskap”. Vi vill studera, forska, kritiskt granska, undersöka, testa hypoteser, förkasta. Det kommer inte att finnas några kyrkor eller samfund på ”kosmologisk” grund. Det får inte skapas föreningar eller sekter omkring kosmologin. Det finns ingen rörelse som man kan bli medlem i eller betala medlemsavgift till, men det betyder inte att kosmologin kommer att gå fri från försök att bilda sekter eller rörelser.

⁴ Martinus ”kosmiska elddop” inträffade den 24 mars 1921.

⁵ I ett brev daterat den 11 november 1975 skriver Martinus till en av sina vänner: ”Jag håller på att arbeta intensivt med den av många människor motsedda boken *Tredje Testamentet*. Men här måste jag tillkännage, att nämnda *Tredje Testamentet* inte bara är en liten bok på eventuellt hundra sidor. Det är ingenting mindre än alla mina redan manifesterade böcker, skrifter, symboler och tidskrifter tillsammans.” (Citerat ur *Kosmos* 2002, nr 9, sid. 215.) Se även *Samarbejds Strukturen*, kap. 13 b.

Personligen tror jag att det är en av våra stora intellektuella utmaningar framöver att finna kriterier för hur vi ska välja vem vi vill bli undervisad och vägledad av och inte.

De kriterier jag valde

Efter några års studier och diskussioner upptäckte jag att de kriterier jag hade utvecklat som utgångspunkter för mina kritiska analyser var:

- 1) Det eviga levande och upplevande *Jaget*⁶.
- 2) Existensen av den totalt kärleksfulla, allvisa och allsmåktiga *Guden i vilken vi alla "lever, rör oss och är till"*.
- 3) *Reinkarnationen* som en utvecklingsstege.
- 4) Slumpen kan inte existera. Allt måste vara *möjligt att förstå*. Det måste finnas andliga naturlagar. Guds vägar måste vara uttrännsakliga.
- 5) Livet måste ha en *högre mening* och den är möjlig att förstå.
- 6) *Bibeln och Kristus* hade en viktig funktion – det gällde bara att förstå vilken.
- 7) Den totala *jämställdheten* mellan allt levande.

Ja, det var väl ungefär mina utgångspunkter i mitt kritiska granskande. Det visste jag inte inledningsvis. Kriterierna blev medvetna under mina studier och i mina samtal med andra, både Martinusanhängare och andra. Jag valde bort de teorier, ideologier och läror som inte levde upp till samtliga av dessa sju kriterier.

⁶ Den huvudsakliga hjälpen att utveckla detta kriterium fick jag av Max Käck både i samtal och i hans bok *Varat och medvetandet – En introduktion till metafysiken i Martinus Kosmologi*. (Käck, 1993) Stiftelsen Informationscentrum Martinus Kosmologi.

Olikheterna är mest spännande...

Man kan se på kosmologin på två olika sätt. Dels kan man se Martinus kosmologi på samma nivå som och som en bland många likartade nyandliga läror. Det är många läror idag som ytligt sett talar om reinkarnationen och karmalagen, om kärlek och förlåtelse, om tolerans och förståelse, som t.ex. Antroposofi, Teosofi, Hylozoik, Ambres lära, Summit Lighthouse och många riktningar inom den s.k. New Age. Detta synsätt innebär att det inte spelar någon större roll vilken lära eller religion man väljer.

Men man kan också se kosmologin som den lära som ger alla de tillfredsställande svaren på de stora livsgåtorna, de frågor, som alla andra läror inte klarar av att svara på, på ett tillfredsställande sätt. Martinus kosmologi blir därmed överordnad alla andra världsbilder. Det innebär att Martinus kosmologi förklarar (och försvarar) alla andra läror och ideologier, samt de brister och tillkortakommanden som finns i dem.

Jag tenderar att idag inta detta senare förhållningssätt. Därför känns mina kritiska analyser extra angelägna.

Jag har vänner som säger att det är viktigt att fokusera på *likheterna* mellan de olika läror. Min ståndpunkt är istället att det är *olikheterna* som är de mest spännande att studera och analysera. Inte för att debattera om Sanningen utan just för att utveckla analyskriterier som hjälp för den andliga sökaren – kriterier som kan anammas för det egna sökandet eller förkastas efter kritisk granskning.

Disposition över föreliggande bok

Under årens lopp har jag skrivit ett antal artiklar och utkast till artiklar, där jag kritiskt granskat och reflekterat över Martinus utvecklingsteori, hans världsbild, hans människosyn, kunskapssyn och samhällssyn. Några artiklar har varit införda i tidskriften Ny Kultur, som tyvärr lagts ner. Andra texter kom aldrig så långt.

Jag har under några år känt behov av att sammanställa dessa artiklar till en liten bok. Det kändes tråkigt att de skulle försvinna in i det förflutnas glömska. Jag lade ner en del arbete och engagemang på dem. Dessutom hoppas jag fortfarande de kan göra nytta som

inspiration för andra som vill kritiskt reflektera och diskutera analyskriterier för sina studier och sitt sökande.

Det är några teman som ständigt återkommit i mitt tänkande, i mina föreläsningar och i artiklar under årens lopp.

Eftersom jag i min egenskap som universitetslärare blivit djupt intresserad av lärande, kunskapssyn och pedagogik blev det ett spännande projekt för mig att studera *Martinus pedagogik* inspirerad av en forskare som studerat Jesu pedagogik. Dessa studier redovisar jag i kapitel 2.

Frågan om *hur man ska skilja Profeten från de Falsa profeterna* som nämns i Bibeln, de som ska komma i ”den yttersta tiden” och ”förvill” oss, har varit ett ständigt återkommande tema för mina diskussioner under flera år. Detta tema behandlas i kapitel 3.

I kapitel 4 funderar jag över om det finns *sekteristiska tendenser* i ”Martinusrörelsen” med utgångspunkt från sektteorier och forskning om sekter. Jag fick under ett par år anledning att fördjupa mig i frågan om destruktiva sekter, både privat och som universitetslärare.

Ett annat tema som engagerat mig är *de andliga naturlagarna*, framförallt *reinkarnationsprincipen* och lagen om sådd och skörd eller *karmalagen*. I kapitel 5 och 6 granskar jag dem närmare. Jag har en hypotes om att när dessa andliga lagar blir allmänt vedertagna så kommer det att leda till ett radikalt paradigmskifte i allas tänkande och få stora konsekvenser för vår vetenskaps- och kunskapssyn och för livet över huvud taget. Jag tror också att det inte kommer att dröja alltför länge innan åtminstone reinkarnationshypotesen kommer att bekräftas och därmed etableras. Tankarna är redan mycket utbredda hos ”vanligt folk” och väldigt många människor tror på någon form av reinkarnation eller överlevande efter döden. Det är ett spännande tema att fungera omkring. Karmalagen blir också alltmer föremål för människors intresse på olika sätt. Fler och fler tror att ”det finns en mening med allt”, att det som händer har något att lära ut och att det inte finns någon slump bakom skeenden i livet. Men man har inte reflekterat djupare omkring frågan.

Eftersom jag som sagt sedan ett antal år tillbaka ägnat mig åt forskning på Örebro universitet, vilken resulterat i en doktorsavhandling som har en *feministisk* ansats⁷, fick jag anledning att undersöka om denna utgångspunkt var förenlig med mitt intresse för Martinus världsbild. Denna undersökning resulterade i en text som publicerades i Ny Kultur och i något omarbetad form presenteras i kapitel 7.

Eftersom jag hoppas att min bok också ska läsas av nyfikna läsare som inte tidigare stött på Martinus kosmologi, så startar jag med att på mitt personliga sätt, i kapitel 1, presentera hans kosmologi, hans världsbild och utvecklingssyn, så som han presenterat den i "*Livets Bog*" och hans övriga samlade produktion, d.v.s. i "*Tredje Testamentet*". Jag har genomgående redovisat mina källor i fotnoter samt i litteraturlistan för att den intresserade läsaren ska kunna kritiskt granska mina källor och utsagor. Jag välkomnar samtal omkring mina ståndpunkter.

Eftersom flera av kapitlen varit publicerade som artiklar i Ny Kultur och andra avsåg att bli det, förekommer vissa upprepningar i de olika kapitlen. Jag valde att låta dessa stå kvar eftersom de har sin funktion i det sammanhang de förekommer i. Jag hoppas läsaren ser dessa som en lärorik repetition av tankarna.

Tack

Det finns många människor som har stimulerat mitt "kosmologiska tänkande" och som jag vill passa på att tacka här. Främst gäller det Max Käck, som under många år varit min mest inspirerande lärare när det gäller Martinus tankar. Under vår tid på Kosmosgården i Varnhem fanns också Ingemar Fridell och Harald Berglund bland dem som hjälpte mig tränga in i kosmologins mysterier. Den person som på många sätt kom att betyda mest för mig på ett personligt

⁷ Hellertz, Pia (1999) "*Kvinnors kunskapsyn och lärandestrategier – En studie av tjugosju socionomstuderande kvinnor*"; Örebro universitet. Under våren 2003 kommer jag att arbeta med en analys av manliga socionomstuderandes kunskapsyn och lärandestrategier

plan är Sigbritt Therner, som startade sina kosmologistudier på 1950-talet och som startade verksamheten på Kosmos i Varnhem. Hon har varit en fantastisk samtalspartner under många år och är det fortfarande. Trots sina 87 år är hon ung i tanke och analys och en stimulerande vän. Henne vill jag tillägna denna lilla bok.

Många fler Martinusvänner har varit viktiga samtals- och studiepartners när det gäller Martinus kosmologi under de snart 25 åren. Viljo Mentu, Göran Rudengren, Solveig Langkilde, Sören Grind, Olav Johansson, Sigge Westerlund, Irina Eklund, Ulf Sandström och många, många fler. Tack alla!

En nära vän som under många år försökt få mig att skriva böcker och aldrig gett upp att inspirera och motivera mig, vill jag särskilt tacka, Willy Elvin. Din tilltro fick mig att våga till slut. Tack Agnetha Hjälms för det engagerande och tålmodiga arbete du lade ned för att utveckla mitt manus till en bok och för att du hjälpte mig att utveckla det vackra omslaget.

Dessutom vill jag tacka min älskade familj; min ateistiske son, Magnus, som alltid varit mycket skeptisk till mina konstiga ”idéer”; min dotter, Anna, som är frikyrkligt kristen, trots att hon fick Martinus tankar med modersmjölken. De är båda bevis på att det inte går att indoktrinera barn, trots goda försök. Jag kommer att göra nya försök med mina barnbarn, Molly, Jack och Martin. Annas man, Adrian Meehan, som är skotte och katolik och mycket aktiv i den katolska kyrkan, har under flera år varit en mycket kunnig och stimulerande samtalspartner i livsåskådningsfrågor. Tack för att ni finns i mitt liv!

Örebro i november 2002

Pia Hellertz

Gör det ändå...

Människor är ofta oresonliga,
illojala och egoistiska – förlåt dem ändå.

Om du är generös kommer du
kanske att anklagas för själviska motiv – var generös ändå.

Om du är framgångsrik, kommer du att
vinna falska vänner och sanna fiender – var framgångsrik ändå.

Om du är ärlig och uppriktig kommer
människor kanske att utnyttja dig – var ärlig och uppriktig ändå.

Det du tillbringat år med att bygga upp,
kan någon annan rasera över en natt – bygg ändå.

Om du finner frid och lycka,
kommer kanske någon att bli avundsjuk – var lycklig ändå.

Det goda du gör idag,
kommer kanske vara glömt i morgon – gör gott ändå.

Ge världen det bästa du har,
och det kanske inte räcker – ge det bästa du har ändå.

För i slutändan är det här en sak
mellan dig och Gud –
det var trots allt aldrig en sak mellan dig och dem ändå.

Moder Theresa

Citerad av Kristina Reftel i "Det är aldrig kört".

*”Vi är aldrig i någon som helst situation
övergivna av Gudomen och kan därför aldrig
vid något tillfälle vara ensamma i universum.”*

LB III st. 756

1

Martinus' kosmologi - En introduktion

Den danske filosofen, författaren och mystikern Martinus (1890-1981) menar att hans samlade verk *”Tredje Testamentet”*, är den av Jesus Kristus utlovade *”Hjälparen den Heliga Ande”* (Joh. 14.26), som skulle komma och lära oss allt och påminna oss om allt han sagt. Det är stora ord, en enorm mission och det kräver sannerligen en kritisk och logisk granskning av Martinus världsbild. Är Martinus arbeten verkligen en ”utrannsaktning” av ”Herrens vägar”? Eller finns det en risk att vi låter oss luras av en av de ”falska profeter” som Kristus förutspådde skulle komma ”i de yttersta tiderna”. Det är en viktig mission för en seriös Martinusstuderande att kritiskt granska hans utsagor, ett förhållningssätt som Martinus själv uppmantrade.

För att inledningsvis ge en grund för den läsare som inte är så orienterad i Martinus kosmologi vill jag med detta inledande kapitel ge möjlighet till en allmän orientering. Först kommer jag kort att presentera den danske tänkaren Martinus Thomsen innan jag går in på de viktigaste grundbegreppen och tankegångarna i hans världsbild, hans kosmologi.

Bakgrund

Martinus, vilket blev hans författarnamn, föddes på landet i norra Jylland i Danmark, av en ogift mor. Han gick i skola varannan dag några få terminer. Tolv år gammal tog han tjänst som vallpojke och när han var 18 år utbildade han sig till mejerist. Martinus var djupt religiös och han använde Jesus som sitt rättesnöre. När han hamnade i situationer där han var osäker på hur han skulle förhålla sig ställde han sig frågan: *”Vad skulle Jesus ha gjort i en situation som denna?”*.

När Martinus var i 30-årsåldern upplevde han det han beskrivit som ett ”gyllene elddop”. I sin bok *”Kring min missions födelse”* beskriver han sig som en ”alldeles obeläst och okunnig trettioåring” när han en dag lånade en teosofisk bok av en obekant man på rekommendation av en arbetskamrat. Arbetskamraten tyckte att de tankar Martinus intuitivt framförde i sina diskussioner, gjorde att han kunde ha utbyte av denna bok, som bland annat handlade om reinkarnationen. Jag låter Martinus själv berätta:

”Det enda jag minns av det lilla jag hann läsa var att det föranledde mig att meditera på Gud. Och då jag en afton just försökte med detta, ägde här nedskrivna upplevelse rum. Efter detta blev det av rent psykiska orsaker alldeles omöjligt för mig att fortsätta läsningen av boken. Dessutom hade mitt medvetande från denna tidpunkt i sig självt blivit en outtömlig andlig källa, som gjorde allt studium av litteratur fullkomligt överflödigt.” (sid. 33)

Längre ner skriver han:

”Det var i detta förvandlade tillstånd, som jag åter infann mig hos min beläste vän för att lämna tillbaka hans bok. Och såväl han som min kollega på kontoret och alla övriga inom min dåvarande och senare krets av närmare bekanta är således vittnen till mitt förvandlade tillstånd, vittnen till *att en människa kan komma till kunskap på andra vägar än de sedvanliga yttre, synliga vägarna, som för övriga människor är absolut nödvändiga. För dessa mina vänner blev det faktum, att en upplysningens undergörande kraft helt kan uppfylla en okunnig människa så att hon, alldeles oberoende av böcker eller andras vetande och forskning, blir till en kapacitet i livets högsta visdom, vetande, fakta eller religiös upplysning.*” (sid. 34, Martinus⁵ kursivering.)

Några av de vänner och bekanta Martinus nämner gav 1988 ut en bok om sina minnen, *"Martinus - som vi husker ham"*. Ungefär samtidigt utkom en liknande minnesbok som nära vänner till Martinus skrivit på grundval av intervjuer och samtal med Martinus, *"Martinus - Erindringer"*. Här berättar de bland annat om den födelseprocess som Martinus redogör för ovan.

Martinus menar således att han som "obeläst och okunnig" genom detta "eldlop" hade fått tillgång till all kunskap, till en oändlig visdom. Han menar dessutom att alla levande väsen en dag kommer att uppleva samma sak. Vi kommer alla att få tillgång till detta "kosmiska medvetande"¹, få tillgång till all kunskap, utveckla intuitionen, på samma sätt som han gjorde. Han menar också att det funnits människor, "världsåterlösare", före honom med samma förhållanden, t.ex. Jesus, Buddha m.fl. Många stora tänkare har haft och kanske har "glimtar av kosmiskt medvetande". Bland annat nämner Martinus på förfrågan Rudolf Steiner, grundare av antroposofin.

¹ Kosmiskt medvetande är en intuitiv kunskapskälla, eller en "förnimmelset" som, enligt Martinus, "automatiskt" utvecklats när den jordiska människan blivit en fullkomlig människa, i Guds avbild. När hon har total balans mellan känslö- och intelligensenergin, vilket ger en förutsättning för intuitionsenergin att växa. Jesus Kristus liksom övriga "världsåterlösare" som besökt jorden för att undervisa människorna, är "fullkomliga människor", d.v.s. kosmiskt medvetna. Denna medvetandeutveckling startar med "kosmiska glimtar", d.v.s. fragmentariska glimtar av intuitiv kunskap. Många människor har redan fått kosmiska glimtar och många fler kommer under de närmaste hundratals åren att få det. Om kosmiskt medvetande och kosmiska glimtar kan man bland annat läsa i Martinus små skrifter *"Kosmiskt medvetande"* och *"Kosmiska glimtar"*. I Kosmos nr 3-1999 publiceras ett föredrag av Martinus från den 5 januari 1947 i artikelform: *"Vad är 'kosmiskt medvetande'?"*

John White skriver i sin artikel i Sökaren 6/94 *"Vad är andlig upplysning?"* om kosmiskt medvetande, vilket han menar är detsamma som "Kristusmedvetande". Här refererar han bl.a. till Joh 10:34: "Jesus svarade dem: Det är ju så skrivet i eder lag: 'Jag har sagt att I ären gudar'. Han berättar bl.a. om forskaren Richard Maurice Bucke som 1901 publicerade sin studie av kosmiskt medvetande, *"Cosmic Consciousness - A Study in the Evolution of the Human Mind"*.

Jag vill också i sammanhanget referera till E.F. Schumacher och hans *"Väglledning för vilseförda"*. Där beskriver han de allt mer utvecklade medvetandenivåerna på de olika existentiella planen: Växten har *liv*, djuren har *medvetande*, människan har *självmédvetande*. Sen reflekterar han över om det finns någon nivå utöver självmedvetandet. John White och Martinus menar att nästa steg är det *"kosmiska medvetandet"*.

Martinus kosmologi

Martinus' kosmologi är en alltomfattande världsbild som behandlar det eviga livet, vår existens och livets mening. Martinus visar att vetenskapen inte kan nå fram till en förståelse av livet enbart utifrån studier av materien. Verkligheten har en kosmisk dimension, en livsdimension, som utgör tillvarons bärande grund. Bakom alla fysiska företeelser finns liv och medvetande. Människan är själv ett exempel på denna princip. Livet är något som vi *är*, och inte något som vi *har*.

Symboler

Martinus beskriver i sina verk hur naturens och universums framträdande grundar sig på eviga, kosmiska principer, vilka tillsammans utgör fundamentet för vår tillvaro. Dessa kosmiska principer representerar en "evighetsdimension" utanför tiden och rummet. Den kan inte uppfattas med fysiska sinnen. För att uppfatta denna krävs, enligt Martinus, en "kosmisk" upplevelseförmåga - intuitionen - vilken mänskligheten nu sakta börjar få kontakt med.

För att kunna åskådliggöra den för fysiska ögon osynliga sidan av verkligheten har Martinus skapat ett flertal bild- och färgsymboler, ett slags "kartor över den kosmiska terrängen". I *"Den eviga världsbilden"* har Martinus symbolmaterial samlats tillsammans med utförliga förklaringar. Många symboler presenteras även i *"Livets Bog"*.²

² Enligt ett beslut 1975 vill Martinus att Livets Bog, d.v.s. den danska titeln, ska heta så på alla språk. I fortsättningen ibland kallad LB.

De eviga principerna

Martinus' tankar kan beskrivas utifrån ett antal fundamentala principer. Det skulle bära alltför långt att detaljerat beskriva dem, men jag väljer att orientera om några av de viktigaste begreppen.

Livsenhetsprincipen

Livets Bog I börjar med följande ord:

”Varje levande väsen, som kommer till världen, vare sig det hör hemma inom det väsenssamfund vi kallar ’den jordiska mänskligheten’ eller inom de former av liv, som yttrar sig genom vad vi vant oss uppfatta som ’djur’, ’växter’ och ’mineral’, är - utan undantag - föremål för livets upplevelse.”

Martinus menar att allt är levande väsen, även mineral. Och allt är levande väsen inuti andra levande väsen. Ett levande väsen, t.ex. en människa, måste för att kunna uppleva och skapa vara i intensiv kontakt med de tre olika tillvaroplanen:

- Mellankosmos
- Mikrokosmos
- Makrokosmos

Mellankosmos är förutom en själv alla de medväsenden som man är i omedelbar och detaljerad växelverkan med. Detta gäller förutom våra medmänniskor, således även djur, växter och mineral som man kan uppleva detaljerat.

Mikrokosmos omfattar de ”myriader av små livsenheter” som organismerna i mellankosmos är uppbyggda av, t.ex. organ, celler, molekyler, atomer o.s.v. i såväl organisk som i mineralmateria. Till makrokosmos hör jordklotet, solsystemet och vintergatssystemen. De mikrokosmiska och de makrokosmiska ”nebulosorna” utgör gränserna för våra möjligheter att uppfatta med hjälp av våra sinnen.

För att förtydliga vill jag också säga att för planeten jorden är naturligtvis de andra planeterna mellankosmos, medan vi, jordmänniskor, då utgör mikrokosmos.

Allt är liv i liv i liv... Jordklotet är ett levande väsen. Jordmänniskorna är planeten Jordens "hjärnceller". Våra organ är självständiga levande väsen med egen livsupplevelse. Atomerna är solar i de vintertgatssystem som förekommer i mikrokosmos.

Kretsloppsprincipen

Allt i tillvaron bygger på kretsloppsprincipen. Dag blir natt. Vinter blir vår. Dygnet, året, livet utgör olika kretslopp. Ett fysiskt liv utgör den del av ett kretslopp där den fysiska utvecklingen når sitt maximum. Det kompletta livskretsloppet omfattar även den tid, då människan inte har en fysisk organism utan lever i "de andliga världarna".

Jordmänniskans utvecklingsepok är en del av ett ännu större kretslopp, "*spiralkretsloppet*" eller "*det kosmiska kretsloppet*". Detta kretslopp omfattar sex "riken" eller tillvaroplan:

- Växtriket
- Djurriket, där människan idag befinner sig i slutskedet
- Det riktiga människoriket
- Vidsomsriket
- Den gudomliga världen
- Salighetsriket, vars slutstadium också är mineralriket till nästa avsnitt i utvecklingsspiralen.

I växtriket, i djurriket och i den första delen av det riktiga människoriket inkarnerar det levande väsendet i fysisk materia. Övriga faser i kretsloppet befinner sig väsendena i de andliga världarna, i "icke-materiella" världar.

Martinus pekar på mellanformer som har möjlighet att existera inom vår planets ramar, t.ex. snöflingorna, som är en mellanform

mellan mineral- och växtrikena samt de köttätande växterna som är en mellanform mellan växt- och djurriket. Den ”felande länken” mellan ”apa” och jordmänniska har inte möjligheter till utveckling på vår planet. Martinus menar att om denna mellanform skulle inkarnera här, skulle de få mycket svårt att få sin nödvändiga undervisning, eftersom jordmänniskorna skulle utnyttja dem för sina egna egoistiska syften på ett sätt som inte överensstämmer med vad de behöver för sin utveckling.

De sex grundenergierna

Martinus beskriver de sex olika ”grundenergierna” som allt är uppbyggt av:

- Instinktenergin som har sin i kulmination i växtriket
- Tyngdenergin kulminerar i djurriket
- Känslenergin i det riktiga människoriket
- Intelligensenergin i visdomsriket
- Intuitionsenergin i den gudomliga världen och
- Minnesenergin som kulminerar i salighets- eller mineralriket

De olika energierna förekommer på alla tillvaroplanen men i olika styrka eller grad, från kulmination till latens, vilket innebär ett tillfälligt sovande tillstånd.

Jordmänniskan befinner sig idag i slutet av djurriket, på väg mot det riktiga människoriket. ”Tyngdenergin”, som Martinus också kallar ”explosionsenergin”, vilken är den energi som bland andra ligger till grund för aggression, vrede, starka reaktioner och krig, är i kulmination på detta tillvaroplan. Energin var en nödvändig grund för överlevnaden tidigare i djurriket, i kampen för överlevnad. Vi utvecklar nu successivt vår känslenergi och vår intelligensenergi, med vilka vi kommer att lära oss att kontrollera tyngdenergin.

Lidandeserfarenheterna samt kampen för överlevnaden tvingar oss att utveckla de olika energierna. Minnesenergin är på nedgång på vår nivå och därmed dåligt utvecklad. Vi har därför förhållandevis svårt att minnas. På andra tillvaroplan kommer vi att minnas

våra tidigare inkarnationer. I mineralriket, när vi framstår som mineralisk materia i den fysiska världen, existerar vi primärt i en minnesvärld. Det är dessa minnen av tillvaron i den fysiska materien, som, enligt Martinus, framstår som "guldkopior" i vårt inre, vilka gör att vi börjar längta in i en fysisk värld igen. Vi längtar efter att åter få uppleva livet i materien. Och längtan styr vår framtid, vårt öde. Längtan är den "energi" som säger oss vad vi kan vänta oss. Vi kan också skapa vår framtid både i denna inkarnation och i kommande genom att börja längta och forma våra framtidsvisioner.⁴ I ett reinkarnationsperspektiv är det meningsfullt att vi fortsätter att längta trots att våra fysiska kroppar i denna inkarnation börjat bli åldriga, skröpliga och svårbrukade.

Genom våra lidandeserfarenheter genom många liv menar Martinus att vi utvecklar medkänsla och förståelse för andra levande väsen och deras problem och svårigheter. Därmed utvecklar vi också en längtan efter och en förmåga att hjälpa andra och underlätta för dessa, våra medväsen.

Martinus kallar oss "kosmiska kemister" och menar att vi, genom våra lidandeserfarenheter, våra försök och misslyckanden och i kampen för överlevnaden, lär oss att "blanda våra energier" till lycka och glädje för både oss själva och våra medväsen.

Reinkarnationsprincipen

"Döden är livets största överraskning" har Martinus sagt. Han menar att döden så småningom ska upphöra att vara ett mysterium.

Vi människor upplever egentligen redan under vår livstid många inkarnationer. Våra mikroväsen, atomer, molekyler och celler dör och byts ut. Varje minut föds och dör celler i vår organism. Den är underkastad en ständig förvandlingsprocess. På några månader är den nästan helt förnyad. *"Det är sålunda inte något ringa antal krop-*

⁴ Martinus menar att vi i framtidens skolor kommer att få lära oss önska. Jag samarbetar sedan några år med fil.dr. Lars-Eric Uneståhl som utvecklat en distansutbildning som heter *"Personlig Utveckling genom Mental Träning"*, PUMT. Den är idag mig veterligt den enda kurs som medvetet tränar de studerande i att lära sig önska och längta. Han kallar det "målbilder".

par som en äldre människa redan lagt bakom sig”, skriver Martinus i ”Reinkarnationsprincipen”.

Det levande väsendets medvetande eller psyke är en ”realitet som existerar i strål- och vågform”, skriver han. Det är dessa energier som förorsakar hela livsförnyelsen och organismförvandlingen. Att jordmänniskan måste genomgå ”döden” för att genomföra ett organismbyte beror på ofullkomlighet i skapelseprocessen. Detta får dock inte förstås så att det finns något ofullkomligt i skapelsen. ”Allt är mycket gott”, menar Martinus och allt är därmed fullkomligt, men allt är också under utveckling. Även skapelseprocessen. Ofullkomligheten är en del av fullkomligheten.

Enligt Martinus kommer vi så småningom att utveckla förmågan att göra en ”övergång” mellan den fysiska och andliga världen *”lika fullkomlig som övergången för den jordiska människan i dag är från barndom till ungdom, från ungdom till mannaålder och från mannaålder till ålderdom.”* Då behöver vi inte längre den ”bytesprocess” vi idag kallar ”döden”, menar han.

Livet i den andliga världen blir som ett sommarlov. Där får vi, med våra tankar som kommunikationsmedel, ”besöka zoner och sfärer allt efter egen önskan”. Martinus beskriver dessa zoner och sfärer på ett mycket målande sätt. Dessa besök ökar vår längtan efter utveckling och mer kunskap. Denna kunskapsutveckling kan vi bara få i den fysiska världen,

”... den värld där det existerar motstånd, som utvecklar väsendet och där det gör ont att tänka fel. Men nu får det en ny, frisk organism, som byggs upp i moderslivet, och nya möjligheter att i det kommande fysiska livet lära sig tänka och lära sig leva så, att det efter hand kan övervinna döden.” (Ur Reinkarnationsprincipen)

Samma jag som återföds?

Det levande väsendet är, enligt Martinus, en treenig princip, som innefattar *”det orörliga något”*, d.v.s. *”skaparen”*, vilken är densamma som *”jaget”*, samt *”skaparförmågan”* och *”det skapade”*. Dessa principer är eviga. Alla levande väsen på mikro-, mellan- och makronivå omfattas således av denna treeniga princip. Martinus benämner dessa med beteckningarna X1, X2 respektive X3.

Man föds, menar Martinus, med summan av de upplevelser, erfarenheter, kunskaper, talanger och förmågor som man samlat genom inkarnation efter inkarnation. Summan av de lidandeserfarenheter man gjort har utvecklat förmågan till medkänsla, förståelse för andra, förlåtelse och nästakärlek. De områden där man ännu inte gjort erfarenheter, där har man heller inte förutsättningar för att förstå och känna medkänsla, men genom reinkarnations- och karmaprinциerna kommer vi att få göra nödvändiga erfarenheter.

När jag möter en människa vars livshistoria jag starkt känner att jag förstår, beror det på att jag upplevt liknande själv i detta eller i tidigare liv och dessa upplevelser aktualiseras när jag lyssnar. Jag "förstår". Andras levnadsberättelser och upplevelser förstår jag inte. De låter helt orimliga eller obegripliga eller otänkbara. Då saknar jag de erfarenheter som behövs för denna förståelse. Men enligt Martinus är livet så kärleksfullt att jag kommer att få alla upplevelser jag behöver, i denna eller i kommande inkarnationer, för att jag så småningom ska förstå allt och alla.

Talangkärnor

De förmågor jag tränar upp gör att jag utvecklar "talangkärnor" för dessa, vilka jag "tar med mig" till nästa liv. Dessa talangkärnor finns i det eviga, odödliga levande väsendets "övermedvetande", i den del som Martinus kallar "skaparförmågan" eller X 2. De kan förstöras om jag t.ex. gravt missbrukar droger, alkohol och narkotika. Då kan talangkärnorna för skapandet av en frisk och stark kropp förstöras och jag kan födas med en "utvecklingsstörning" eller ett handikapp, inte som "straff", utan för att jag själv förstört förmågan. När jag blir mätt på det destruktiva livet och vill ändra på det kommer jag dock att kunna bygga upp talangkärnorna för att skapa en ny frisk kropp, med träning och åter träning under ett antal liv.

Vilka konsekvenser får föresten detta synsätt för fosterdiagnostik och aborter? Om alla väsen behöver få inkarnera för att komma vidare i sin utveckling är det ju förödande att stoppa den möjligheten genom abort.

Talangkärnorna utvecklas när vi övar och tränar. Om vi tidigare utvecklat talangkärnor för t.ex. rädsla för vissa situationer, flykten-denser, hämndtankar och liknande, och istället vill utveckla tolerans, förmåga att ta itu med problemsituationer eller nästakärlek, så måste vi ”lära om”. Vi måste genom träning och åter träning, vaket iakttagande och självdisciplin låta de destruktiva talangkärnorna degenerera genom att undvika att använda dem mer och samtidigt träna dess motsats. Vårt mänskliggörande sker inte automatiskt eller genom mirakel utan endast genom lång träning och kamp mot det ”djuriska” och ”primitiva” inom oss, menar Martinus.

Vi repeterar tidigare liv

Martinus menar att den inkarnerade jordmänniskan under de första cirka trettio åren av sitt liv ”repeterar sina tidigare inkarnationer”. Liksom fostret repeterar tidigare biologiska utvecklingsstadier, repeterar det lilla barnet utvecklingen från ”fyrfotadjur” till en varelse på upprättstående ben. Barnet repeterar krig i sina krigslekar, svältupplevelser, lidandes- och sjukdomsupplevelser, ensamhets- och övergivenhetsupplevelser o.s.v.

Traumatiska upplevelser som vi haft i tidigare inkarnationer och som skapat djupa ”sår” i själen, vilka behöver läkas, aktualiseras nu genom situationer och händelser i denna inkarnation, t.ex. våldtäkter, olyckor, förtryck och kränkningar.⁵ Det är alltså inte den ”objektiva händelsen” som repeteras utan *upplevelsen*, och med den aktualiseras den situation och de känslor och tankar som behöver bearbetas för att utveckling ska ske.

⁵ Vissa reinkarnationsterapeuter menar att det är både ointressant och farligt att bearbeta trauman från tidigare liv genom reinkarnationsterapi. Dels aktiveras minnen som kärleksfullt nog fallit i glömska och kan förstärka och försvåra svåra känslor i detta liv. Dels aktiveras de känslomässiga problemen i detta liv genom repetitionen och kan bearbetas genom traditionell psykoterapi som koncentrerar sig enbart på detta liv.

Kontrastprincipen

Förutsättningen för upplevelse är att dess motsats förekommer i tiden och/eller i rummet. Vi upplever inte svart utan att veta vad vitt är. Vi upplever inte kyla utan att ha känt värme. ”Mättnads- och hungerprincipen” är en del av kontrastprincipen. När vi ätit oss mätta vill vi inte längre ha mat. När vi sovit oss utvilade längtar vi efter aktivitet. Men när dagen är slut och vi arbetat oss trötta längtar vi efter sömn och vila. När semestern är slut och vi kopplat av tillfredsställande längtar vi tillbaka till arbetet och aktiviteten. Allt bygger på dessa principer. När vi är gamla och mätta på dagar och liv längtar vi efter vila och ro i ”döden”. När vi tillbringat en längre tid i ”paradistillvaron” i den andliga världen längtar vi efter att åter uppleva livet i den fysiska tillvaron och ”söker oss” till en ny inkarnation.⁶

Lagen om sådd och skörd

”Karmalagen”⁷ är detsamma som Jesus har sagt oss, att vi ”får skörda det vi sår”. Begreppet är sanskrit och betyder ”görande”, ”verkande”, handling. Det är ”lagen om orsak och verkan”.

Martinus menar att detta gäller all energi vi ”sår” ut, tankar, ord och handlingar. Konsekvensen blir alltså att allt vi möter idag, av tankar, ord och handlingar, är sånt vi tidigare sått ut - i denna eller i tidigare inkarnationer. Inget kan nå oss som vi inte själva sått. Inget sker av en slump, enligt Martinus, inget är orättvist. Den totala rättvisan råder i universum.

Lagen om sådd och skörd är inte ”straff”. ”*Universums grundton är kärlek*”, menar Martinus. Det är istället nödvändig undervisning på de områden där vi ännu har bristande kunskaper och därmed handlar fel. När vi lärt oss handla rätt har vi utvecklat ett beskydd mot de återvändande ”karmabågarna” d.v.s. i enlighet med Guds lagar. Detta är detsamma som ”nåden” eller ”syndaförlåtelsen”.

⁶ Denna är dock inte viljestyrd utan styrs av lagen om attraktion och fränstötning, vilken uttrycker sig som längtan och hunger å ena sidan och som mättnad och kanske avsky å andra sidan.

⁷ Se kapitel 6 där jag tar upp karmalagen till diskussion.

Hitler behöver inte bli ihjälgasad flera miljoner gånger. Sadam Hussein behöver inte bli utsugen, förtryckt och mördad, tusentals och åter tusentals gånger. När ett väsen genom eget lidande p.g.a. de återvändande energier som karmalagen innebär, utvecklat den djupa medkänsla, den förlåtande hållning, tolerans och den nästa-kärlek som är målet för tillvaron i den fysiska materien, är väsendet beskyddat och de återvändande "karmavågorna" ger inte längre lidande. "Vågorna" kommer tillbaka men väsendet är beskyddat genom kärlekstankar och kärlekshandlingar.

Lidandets mening

Lidandet, smärtan, det "onda" i tillvaron, har under alla tider varit en svår nöt för tänkare att förstå och förklara. Det har gjorts många försök. Ännu har, mig veterligt, ingen före Martinus kommit med en logiskt acceptabel förklaring.

Enligt honom är lidandet den signal som hjälper oss upptäcka när vi handlar i motsättning till livets lagar, de andliga naturlagarna, när vi handlar "fel". "Det gör ont att tänka fel". Lidandet är alltså en konsekvens av vår brist på kunskaper. När vi lärt oss att handla "rätt", d.v.s. i enlighet med de andliga naturlagarna, vilka är desamma som "Guds vilja", är lidandet slut. Barnet behöver bränna sig för att veta hur en het spis känns. Men "bränt barn skyr elden". Lidandet är i det fallet kärleksfullt. Vi kanske skulle bränna upp oss annars. Lidandet är även i det kosmiska perspektivet kärleksfullt.

Om vi ska försöka konkretisera dessa tankar ytterligare, kan vi ta exempel från relationer till andra väsen, t.ex. jordmänniskor eller djur. När vi handlar i linje med livets lagar, vilka innebär nästakärlek och förlåtelse, så får vi enligt "karmalagen" kärlek och förståelse tillbaka. Om vi däremot möter människor med hån, våld, förakt, likgiltighet och förtal, så är detta vad vi möter från våra medväsen.

Om vi ger vår kropp gifter, t.ex. tobak, alkohol, narkotika och felaktig kost, t.ex. kött, så kommer vi att "skörda" sjukdomar, svaghet, aggressivitet och kroppens förintelse ("död"). I vår kropp finns ju våra medväsen i mikrokosmos. Vi har samma ansvar mot dessa våra mikroväsen som mot våra medväsen i mellankosmos. Förstör

vi naturen och planeten jorden genom miljögifter, extrem exploatering av naturen och skogsutrotning så får vi helt naturligt reaktioner som ger oss kunskaper om ”rätt” och ”fel” handlande. Våra medväsen i makrokosmos ska också behandlas utifrån nästakärlek.

”Gudomen” skulle vara en pervers sadist, om Han⁸ lät oss lida i onödan. Liksom livet logiskt sett borde ha en mening, borde också lidandet ha en logisk mening. Martinus menar således att lidandet är brist på kunskap om livets lagar och att enda vägen att minska lidandet är att öka kunskapen om dessa lagar. Martinus’ slutfacit är alltså att *”Allt är mycket gott”*.

Många fler lagar styr våra liv

Martinus kosmologi omfattar ytterligare principer och lagar som styr vår andliga tillvaro, även i fysisk materia, men denna genomgång hoppas jag räcker som en ytlig inblick. Jag har till exempel inte berört lagarna för ”attraktion och fränstötning” eller ”polförvandlingen”.⁹ Den senare styr bl.a. vår könstillhörighet. Den intresserade läsaren hänvisas till Martinus egen litteratur för fördjupning.

”Tredje Testamentet”

Bland det mest provocerande för många som kommer i kontakt med Martinus kosmologi är kanske att han kallar sin samlade produktion för *”Tredje testamentet”*. Detta meddelade Martinus i ett brev daterat den 11 november 1975. Verket är en fortsättning på Bibeln (Elving, 1999).

Enbart det faktum, att Martinus fått kunskap ”inifrån” utan att läsa, tänka och forska, är provocerande nog för vårt tänkande idag. Att han dessutom påstår att hans verk är den av Jesus Kristus utlovade ”Hjälparen, Den Helige Ande” är sannolikt ytterst svårsmält. Men, som en annan dansk författare, Gunnar Fredriksen (1989), skriver:

⁸ Av tradition är vi vana vid att använda pronomenet Han på Gud – så lät oss fortsätta med det!

⁹ Jag kommer in på polförvandlingen i kapitel 7.

”Det är självklart att den källa Martinus öste ur var av en sådan art att en positiv kritisk granskning endast kan göras i begränsad omfattning. Ty hur skall man kunna kontrollera ett verk av en människa som begagnar sig av förmågor som obestridligen ligger skyhögt över ens egna? En lösning kunde ju vara att helt avstå från värdering och kritiskt ställningstagande, men detta skulle naturligtvis inte vara i linje med vår tids vetenskapliga inställning, och för övrigt långt ifrån författarens egna intentioner...” (sid. 8)

Martinus betonar om och om igen mycket starkt i sina skrifter att det är viktigt att läsaren inte tror honom utan istället utsätter hans tankar för en logisk granskning, forskar och undersöker om hans tankar kan stämma med verkligheten. Och det är det jag vill göra i denna lilla bok.

Litteraturen

Martinus' litteratur är mycket omfattande och det tar lång tid att sätta sig in i den. Huvudverket heter *"Livets Bog"* och omfattar sju stora böcker på totalt 2.100 sidor. Dessutom har han skrivit ett antal mindre böcker där *"Logik"* (320 sidor) och *"Kosmiska lektioner"* (160 sidor) kan utgöra en inledning och en översikt över tankarna. I övrigt har hans skrivit ett 40-tal mindre böcker på mellan 50-200 sidor där han tar upp olika frågeställningar ur *Livets Bog* till fördjupad diskussion. Det finns titlar som *"Mänsklighetens öde"*, *"Den fullkomliga födan"*, *"Genom dödens port"*, *"Bisättning"*, *"Kosmiskt medvetande"*, *"Bönens mysterium"*, *"Påsk"* o.s.v. Dessutom finns det ca. 250 artiklar av vilka huvudparten publicerats i tidskriften *Kosmos*, som ges ut av Martinus Institut i Danmark. Många av dessa är bearbetade föredrag som han hållit genom åren. Ytterligare föredrag är under bearbetning och publiceras kontinuerligt i *Kosmos*.¹⁰

¹⁰ Förutom Martinus egna böcker och artiklar börjar det komma böcker som andra författare skrivit, där man antingen försöker systematisera Martinus egna tankar eller applicera dem och göra jämförelser med andras tankar och verk. För den intresserade vill jag hänvisa till Världsbild Förlag, telefon 08-767 38 17. Det finns också tidskrifter förutom *Kosmos* i Sverige t.ex. *Den ny verdensimpuls* (och danska *Kosmos*) i Danmark. Runt om i landet förekommer föredrag, kurser och studiecirklar för intresserade. För information se <http://come.to/varldsbild>, <http://www.martinus.dk>, www.tredjetestamentet.se, www.martinuskosmologi.com.

*”Hur stora en människas kärleksegenskaper
eller sympatiska anlag är, detta är något
som hon själv inte kan göra något åt,
lika litet som hon kan göra något åt,
vilka erfarenheter hon idag har och inte har.”*

LB VII st. 2410.

”Ödmjukhet är själva nyckeln
till ’visdomens port”.

Kosmiska lektioner (sid. 51)

2

Martinus - en världslärare? Om pedagogiken i Martinus kosmologi¹

”Hjälparen den Helige Ande”?

Martinus menar att hans verk är den i Bibeln utlovade ”Hjälparen den Helige Ande”, som ska komma och berätta om vad Jesus egentligen menade², om det som mänskligheten ännu inte var mogen att höra, den gången för 2000 år sedan. Det finns bara två alternativ. Antingen är Martinus en bluff, en falsk profet och det av ett enormt slag eftersom hans världsbild är så omfattande, heltäckande och sväremotsäglich. Eller också säger han Sanningen. Han ÄR den världslärare världen väntar på och hans verk ÄR ”Hjälparen den Helige Ande”.

¹ Detta kapitel var publicerad som artikel i *Ny Kultur*, nr 4, 1995 men har bearbetats något.

² Se Joh. 14:26: ”Men Hjälparen, den helige Ande, som Fadern skall sända i mitt namn, han skall lära eder allt och påminna eder om allt vad jag har sagt eder.”

I kapitel 3 redogör jag närmare för de ställen i Bibeln som tar upp dessa teman.

Om han är Världsläraren så måste han ju ha begåvats med en ”gudomlig” förmåga att undervisa. Han måste ju besitta de mest effektiva pedagogiska färdigheterna och valt de bästa undervisningsmetoderna.

Det kanske dock kan vara på sin plats att ta ett tredje alternativ med i beräkningen. Det skulle kunna vara så att Martinus kosmologi är ”Världsläran”, men att hans undervisningsmetoder inte var de allra mest utvecklade, att hans fysiska, jordmänniska organism och brist på utbildning skapade begränsningar för honom som pedagog och att andra, ”lärjungarna”, ska vara ”pedagogerna”.³

Syftet med detta kapitel är att granska Martinus undervisningsmetodik, hans pedagogik.

Projektstudier på Kosmosgården

Under en av studieveckorna under sommaren 1995 på Kosmos i Varnhem ägnade jag en hel del engagemang åt att studera Martinus som pedagog. Metoden jag använde var dels att läsa det lilla som fanns i ämnet,⁴ dels genom att intervjua Max Käck, Ingmar Fridell, Harald Berglund samt Claus Möller, vilka alla intensivt studerat och undervisat om Martinus analyser drygt 20 år. Jag intervjuade också Sigbritt Therner som varit Martinusstuderande sedan 1950. Jag vill nedan presentera resultatet av denna genomgång. Dock vill jag betona att denna analys fortfarande är mycket ytlig och har stora brister. Men kanske kan den stimulera andra till djupare analyser.

Rolf Elving, en gång Martinus' privata elev, tar i ett tal på minnesfesten den 14 augusti 1983⁵ upp detta, mycket spännande, forskningsfält. För att kunna bli en världslärare måste Martinus, enligt Elving, anpassa sin pedagogik till ”*hela mänskligheten*”, d.v.s. till ”*amerikanare, mexikanare, brasilianare, grönländare, isländare, japaner, kineser, ryssar, australiensare, italienare, fransmän o.s.v.*”

³ Jag uppmärksammades på detta alternativ i samtal med Göran Rudengren sommaren 1995 på Kosmosgården i Varnhem.

⁴ Se Elving, 1983, sid. 86.

⁵ Se *Kosmos* 4-5, 1983 samt artikel i boken ”*Martinus - som vi husker ham*”.

Och ämnet för undervisningen, betonar Rolf Elving, är det svåraste av alla, d.v.s. själva livsmysteriets lösning. Han måste alltså få folk att lyssna och förstå. Om det lyckas blir han en världslärare, förutsatt naturligtvis att de kosmiska analyserna håller. Misslyckas han, så blir han det inte.

”Lösningen av denna uppgift står och faller med andra ord med Martinus pedagogiska talang, hans förmåga att anpassa sina förklaringar till det speciella utvecklingsstegs människor, som det är hans uppgift att vägleda.” (sid. 88).

Jesus som världslärare

Tomas Kroksmark vid Göteborgs Universitet presenterade 1993 en rapport med namnet *”DIDASKALOS - Undervisningsmetodik vid vår tideräknings början - Med särskild inriktning mot Jesu undervisningsmetodik”*.⁶ Didaskalos betyder ”lärare” och begreppet har sina rötter hos grekerna från den tid när Jesus vandrade på jorden, d.v.s. vid vår tideräknings början. Kroksmark presenterar på ett mycket spännande, intresseväckande och imponerande sätt undervisningstankar och traditioner för 2000 år sedan. (Bland annat beskriver han Sokrates, Platon och Aristoteles som lärare.) Han sätter dessutom in Jesu mission i ett geografiskt och historiskt sammanhang. Den s.k. västerländska civilisationen har, menar han, sina rötter i två stora traditioner. Dels den grekiska, från vilka vi fått tron på *”den naturliga ordningens begriplighet och andan av förnuftig forskning”*, vilken också är kännetecknande för *”det moderna projektet”* (sid. 6). Dels från den judiska och i dess förlängning kristendomen. Denna är en religiös och moralisk tradition.

⁶ Kroksmark, 1993.

”The Wonderful Teacher”

I ett appendix presenterar Kroksmark en uttömmande lista över de författare som sedan 1880 har studerat Jesus som Läraren. Den tar upp 74 engelskspråkiga titlar. De har rubriker som ”The Wonderful Teacher, and What He Taught”, ”The Pedagogics of Jesus”, ”Christ the Teacher”, ”The Mind of Jesus”, ”The Great Teacher” och så vidare.

Kroksmark tar sin utgångspunkt i antagandet att Jesus faktiskt är ”Guds son”,⁷ som han påstått, och att hans aktivitet i världen handlade om *undervisning*.

Om det är så kan man ”*dra slutsatsen att med Guds allvishet sker människans kunskapande projekt på jorden via undervisning. I annat fall skulle inte Jesus ha undervisat; han skulle ha gjort något annat*”. Han fortsätter ”...är det då inte rimligt att anta att han också är utrustad med den bästa av alla undervisningsmetoder?”(sid. 9). Det är denna grund som Kroksmarks projekt tar avstamp i. Hans metod är att analysera texterna i Bibelns evangelier samt Apokryferna. Han t.o.m. använder flera olika upplagor på olika språk för att göra begrepps- och översättningsjämförelser.

Hur undervisade då denne världslärare? Här finns inte utrymme för en närmare presentation av Kroksmarks teoretiska och metodologiska överväganden. Jag vill hänvisa till hans bok. Däremot vill jag kort redogöra för de metoder som han kommer fram till att Jesus har använt. Han har delat in dem i fyra olika områden: 1) *Förmedlande metoder*, 2) *Interaktiva metoder*, 3) *Aktivitetspedagogik* samt 4) *Övriga undervisningsmetoder*.

Sammanlagt har han funnit 15 olika metoder som Jesus använde sig av när han vill försöka få den obildade massan att förstå. Klart är att han inte huvudsakligen vände sig till de lärde. Under rubriken

⁷ Om sin egen grundval skriver Kroksmark: ”Vad beträffar min tro eller otro, vill jag dock medge att jag har svårt att förstå hur naturen själv skulle kunna frambringa en organism (människan) som är utrustad med ett medvetande som gör det möjligt att t.ex. ha synpunkter på evolutionen, eller som gör det möjligt att äga ett språk som förbinder oss med historien och med framtiden.” Han beskriver sig som ”teologisk lekman och ’ljumt troende’” (Kroksmark, a. a. sid. 10-11)

”Förmedlande metoder” beskriver Kroksmark metoderna *föreläsning, skrivna texter, liknelser och berättelser, illustration* samt *tystnad*. Den mest kända föreläsningen är väl den s.k. Bergspredikan, som författaren analyserar grundligt. Inom ramen för denna föreläsning använder Jesus också ”*paradoxer*” som metod, t.ex. saligprisningarna, där människorna prisas saliga för något de saknar: ”*Saliga äro de som är fattiga i anden, de hör himmelriket till*”. Jesus hänvisar också till skrivna texter, av t.ex. Jesaja och Moses och deras profetior, i synnerhet när han talar med fariséer och skriftlärde. *Liknelserna* är en av Jesu’ mera kraftfulla pedagogiska metoder. De har blivit världslitteraturens mest berömda berättelser. I ett appendix har Kroksmark listat alla 38 liknelserna. ”*Därför talar jag till dem i liknelser, ty fast de ser, ser de inte, och fast de hör, hör de inte och förstår inte.*”⁸

Till *illustrationen* som metod hänför Kroksmark metoden Jesus använder när han vill illustrera ett förhållande, som t.ex. ”*Om någon av er vill bygga ett torn, sätter han sig då inte ner och räknar ut vad det kostar, för att se om han har råd med bygget?*” Han vill belysa vikten av att en lärjunge verkligen tänker igenom alla konsekvenser det innebär att faktiskt bli Jesu lärjunge. Övervägandet måste bli föremål för intellektuell analys och inte bara ett känslomässigt ställningstagande. Många kanske undrar om *tystnad* kan betraktas som en pedagogisk metod. Moderna pedagoger menar dock att *tystnaden* är viktig som en möjlighet för eleven eller den studerande att få reflektera i lugn och ro utan att ny information avbryter tankarna. Detta hjälper till att fördjupa kunskapen, att förankra den i personligheten. Kroksmark tar i underkapitlen upp många exempel på hur Jesus använde dessa olika metoder.

Under rubriken ”*Interaktiva metoder*” beskriver Kroksmark metoder som innebär någon form av växelverkan mellan Jesus och dem han undervisar, *samtal och dialog*, diskussion samt *frågor, motfrågor och svar*.

⁸ Matteus 13:13 ref. i a.a. sid. 245.

⁹ Något som framkom i intervjun med Sigbritt Therner, sommaren 1995, på Kosmosgården i Varnhem, då hon berättade om sina erfarenheter som lärare på 30-talet. Intervjun publicerades i *Ny Kultur* nr 4, 1995, sid. 18-22.

Jesus som aktivitetspedagog

Redan på 30-talet använde man aktivitetspedagogik i undervisningen.⁹ Sen har pendeln svängt genom åren. Ena stunden har skolan fokuserat på förmedlingspedagogik modell ”korvstoppning”, ”plugg” och utantillinläring, den andra stunden på aktivt kunskapssökande utifrån egna behov och frågor.

Redan Jesus var enligt Kroksmark aktivitetspedagog. ”*Aktivitetspedagogiken*” består enligt författaren av *visuell konkretion/åskådningsundervisning, dramatik, förevisande* samt *projektmetod*. *Åskådningsundervisningen* innebar till exempel att han kallade till sig ett barn med vars hjälp han säger

”Sannerligen, om ni inte omvänder er och blir som barnen, kommer ni aldrig in i himmelriket. De som gör sig själva små som det här barnet är störst i himmelriket....” (sid. 236)

Till *förevisandemetoden* räknar författaren underverken. Då kan lärjungarna berätta vad de sett, inte vad de hört. *Projektundervisningen*, sker när lärjungarna ska ut i världen, undervisa och observera, för att lära och samla erfarenheter för framtiden. Som den kärleksfulle lärare Jesus är ger han kloka råd:

”Jag skickar er som får in bland vargarna. Var därför kloka som ormar och oskyldiga som duvor. Akta er för människorna. De skall utelämnas er åt domstolar, och de skall piska er i sina synagogor. ... Ni skall bli hatade av alla för mitt namns skull. Men den som håller ut till slutet skall bli räddad. ...” (sid. 238).

Vilket häftigt undervisningsprojekt!

Under den sista rubriken ”*Övriga undervisningsmetoder*” räknar Kroksmark in *examination, programmerad undervisning* samt *upprepnings metodik*. Som exempel på examination nämner han den fråga Jesus ställer till Filippos när det var dags att utspisa fem tusen personer med fem kornbröd och två fiskar. Jesus frågar: ”*Var skall vi köpa bröd så att alla dessa får något att äta?*” (sid. 239). Kroksmark menar att Jesus vet svaret men att han vill ”pröva” Filippos. Eleven har inget svar. Hans tillit till Jesu förmåga att göra underverk var inte nog utvecklad.

Med *programmerad undervisning* menas

”... att ett undervisningsinnehåll delas upp i mindre sekvenser eller steg. Dessa bygger på varandra. Metoden säkerställer den rätta inlärningen genom att eleverna tillåts gå till nästa steg först då de behärskar det föregående.” (sid. 240).

Krokmark använder exemplet med den samariska kvinnan, vilken Jesus ber ska ge honom vatten. Det var vid den tiden en omöjlighet att en jude bad en samarier om hjälp och ändå mindre en kvinna. I samtalet med henne bygger Jesus successivt upp insikten hos henne att han är Messias, den väntade.

Till sist nämner Krokmark *uppreppningens metodik*. Författaren betonar att Jesus undervisade i en tid och i en kultur där skriftspråket ännu inte var så allmänt utbrett. Repetitionen blev därför en viktig garanti att kunskapen bevarades mellan generationerna.

”En annan anledning till upprepning av ett kunskapsinnehåll eller kroppslig färdighet är att man kan förstå inlärning som individuell, kvalitativ, långsam och komplex” (sid. 245),

menar Krokmark. Om och om igen beskriver evangelisterna hur svårt folk hade att förstå den lära som Jesus undervisade om. Jesus fick om och om igen ta upp de viktiga teman som han tagit som sin uppgift att undervisa om, t.ex. vikten av att tro och frågan om lidandet.

Martinus som världslärare

Jag utgår i min analys ifrån att Martinus, i och med att han ”tog på sig uppdraget” som ”världsåterlösare”, som Världslärare, som ”Hjälparen den Helige Ande”, också begåvats med de kvalifikationer som måste kunna krävas av en sådan. Gudomen har sannolikt valt rätt person för uppgiften. Martinus’ mission och projekt är i såfall också, liksom Jesus’, *undervisning*.

Inledningsvis vill jag betona Martinus egen utgångspunkt när det gäller sin undervisning:

”För att kunna motta vägledning eller undervisning måste man äga ett visst kvantum självupplevt material som i medvetandet kan ge upphov till ett ’varför’. Ty om man inte är besjälad av just detta ’varför’, har man ingen hunger efter en förklaring eller lösning på frågan i den givna situationen.” (LB 3 st. 919)

I Livets Bog I understryker han vikten av att endast vända sig till den som vill höra, att man inte ska vara påträngande. Någonstans använder han t.o.m. begreppet ”mental våldtäkt” för att belysa vad han menar.

”Varje individ, som önskar närma sig de högre och ädlare medvetenhetszonerna, måste absolut frigöra sig från sina tendenser att känna intolerans eller ovilja mot andra varelser. Han måste lära sig förstå, att när en individ inte är mottaglig för en högre teoretisk vägledning eller undervisning utan visar ovilja mot den, så är detta tecken på att undervisningen ligger på ett för högt plan för honom och att man alltså inte ytterligare skall stimulera oviljan genom att vara påträngande med sin kunskap. I stället bör man inse, att en sådan individ saknar ett led i sin erfarenhetskedja, vilket endast kan utfyllas av livet självt, d.v.s. genom individens egna praktiska upplevelser. Detta hindrar ju inte, att man, oberoende härav, i det praktiska livet skall visa mycket tillmötesgående och välvilja mot en sådan individ, men blott undvika varje form av teori.” (LB I, st. 165).

Han understryker alltså mycket starkt motivationens, praktikens, vardagslivets och erfarenhetens vikt i undervisningen. Till exempel säger han:

”Väsentligare än teoretisk påverkan blir den inverkan man gör på andra varelser, genom sitt sätt att vara i det praktiska livet. ... Uppträdandet i dagliga livet blir därför huvudfaktorn i den påverkan man utövar på sin nästa, helt oberoende av hur mycket kunskap eller visdom man sedan sitter inne med. Denna kan, ... aldrig bli något annat än en bifaktor, så länge man i sitt dagliga uppträdande ännu inte kan visa någon nämnvärd tolerans eller kärlek till sin nästa.” (LB I, st. 162)

Syftet med undervisningen är enligt Martinus att vi ska få ord till våra erfarenheter, ”ord till vår musik” som en vän¹⁰ uttrycker sig. Det unika med hans undervisning är att den till allra största delen är baserad på *skrivna texter*. Visst har han hållit massor med föredrag och många, många av dem finns inspelade på band. Med jämna mellanrum bearbetas de och presenteras som artiklar i Kosmos. Några få människor har också haft förmånen att lyssna på honom ”in live”, men det problematiska med dessa berättelser är att de refereras av ”jordmänniskor” med alla minnesfel, förvrängningar, feltolkningar o.s.v. det innebär. Men som tur är behövs inte dessa berättelser. Martinus menar att ALLT vi behöver för vår utveckling finns i hans böcker. ”*Man skal følge bogerne*” har han sagt på råds-möte 1981.¹¹

Martinus’ mission var till skillnad från Jesus’, *inte* att vara en förebild för oss genom sitt sätt att leva.¹² Han gjorde inte under. Han stimulerande alltså inte vår tro, genom att visa att han var utöver oss andra. Tvärtom! Han sa att vi alla kommer att bli som han. Jordmänskligheten ska inte längre uppmuntras till att *tro*, utan till *intellektuella studier* och *kritisk reflektion*. Hans undervisning ska alltså stimulera dessa förmågor hos den andlige forskaren. Hur gör han då det?

Att kategorisera pedagogiska metoder

I modern behandling av undervisningsmetodiska alternativ brukar forskningen använda sig av några få huvudkategorier, precis som Kroksmark gjort i sin studie. De kategoriseringsmetoderna blir inte relevanta och användbara när det gäller ett försök till indelning av de metoder jag funnit hos Martinus. De bygger på att läraren finns ”i rummet”. Men studiet av kosmologin är ju i hög grad en distans-undervisning.¹³

¹⁰ Författaren och familjeterapeuten Anders Engquist.

¹¹ Se *Samarbejds Strukturen*, kap. 11 d, sid. 84.

¹² Att han var en underbart mänsklig människa kan dock de som levt nära honom länge vittna om. Några av dem lever fortfarande och flera har beskrivit Martinus som person i boken ”*Martinus - som vi husker ham*”.

¹³ Definition på distansundervisning är att läraren och studenten är åtskilda i rummet. Undervisningen bedrivs då ofta med teknikens hjälp, video, kassetter, korrespondens o.s.v.

Här finns läraren inte ens kvar i den fysiska världen. Han har överlämnat undervisningen till de studerande själva. Några av dessa studerande har valt att fungera som lärare för att underlätta för oss andra i våra studier.¹⁴ En fördel som vi har framför Jesu lärjungar är att vi har tillgång till Martinus egna texter och symboler.

Så hur hanterar då Martinus text och bild rent pedagogiskt? En van textanalytiker skulle säkert beskriva annorlunda än jag gjort. Jag ser fram emot samtal med intresserade. Jag har valt två typer av kategoriseringar. Å ena sidan delar jag in metoderna i:

- I. Intelligensorienterade metoder
- II. Känslorienterade metoder
- III. Intelligens- och känslorienterade metoder, d.v.s. metoder som stimulerar både känsla och intelligens

Å andra sidan:

- A. Texter
- B. Bilder/symboler
- C. Text-bilder, d.v.s. liknelser, illustrationer i textform o.s.v.

Med en 9-fältstabell skulle det kunna se ut på följande sätt. Jag kommer att kommentera och exemplifiera metoderna nedan.

¹⁴ Det är bland annat för dessa självpåtagna lärare, som jag gjort den analys som resulterat i detta kapitel. Vi behöver utveckla undervisningsmetoder som är innehållet värdiga. Visserligen tror jag inte att det enbart hänger på oss om Martinus kosmologi blir en världslära, men det kanske underlättar.

Känslo-orienterad	Intelligens- och känsloorienterad	Intelligens-orienterad
Texter		
Perspektiv-förskjutning	Upprepning	Spiralkrets-metoden
Poetisk text	Känt -> okänt	Tanke-kedja
Panegyrik	Konkret -> abstrakt	Logik
Humor	Dialektisk metod	Kategorisering
	”Bianalyser”	Diskussion
	Enkelhet - elementär form	Tids- och rums-löshet
	Paradoxer	Sammanfattningar
Bilder/ symboler		
Skönheten		Konkretisering
Formerna		Schematisering
Färgerna		Logisk uppbyggnad
Kända symboler, tecken o bilder		
Text-bilder, liknelser o.s.v.		
Känslostarka exempel	Naturen som, exempel	
	Liknelser och berättelser	
	Kopplingar till Jesu liknelser	
	Citattecken	
	Kursiv text	

Känsloorienterade texter

Martinus använder då och då *perspektivförskjutning* för att underlätta vår förståelse. I framförallt ”*Bisättning*” försätter Martinus läsaren ner i mikrokosmos genom att låta oss uppleva den miljöförstöring som t.ex. rökning innebär eller de konsekvenser köttätande medför. Han förändrar perspektiven och gör det lilla större och det större mindre. Han använder ofta ett *poetiskt språkbruk*, som t.ex. i ”*Blad ur Guds Bilderbok*”.

"Panegyrik" är det sätt att hantera språket som uttrycker sig i starka ord som "gnistrande", "gudomlig", "alla till välsignelse" o.s.v.¹⁵ Vanligtvis avslutar han kapitel och texter med panegyrik för att förhöja stämningen hos läsaren. Ibland använder han också *humor*. I samband med att han försöker beskriva den "kosmiska kemin" och vikten av att vi lär oss blanda energier på ett sätt som stämmer överens med de kosmiska lagarna ger han några exempel som visar hans känsla för humor:

"Det är inte likgiltigt, vilket material som användes för ett bestämt syfte. Man kan inte sy värmande kläder av järnplåt. Man använder inte soporna till bordsdekoration, och man äter inte sand för att stilla sin hunger." (LB II, st. 303)

Intelligens- och känslorienterade texter

De vanligaste metoderna som Martinus verkar använda är såna där läsaren aktiverar både känsla och intelligens. *Upprepning* är väl den mest påtagliga. Martinus lär ha sagt att när man har läst Livets Bog en gång så har man egentligen läst den sju gånger. Han går alltid *från kända, konkreta* förhållanden och för läsaren fram *till det okända, det mer abstrakta*.

"Att uttrycka sig symboliskt innebär således i verkligheten detsamma som att uttrycka sig indirekt, genom att man på detta sätt först måste referera till de materiella ting som det aktuella ordet beskriver, och därefter, genom dessa, leda hans tankar vidare till det andliga problem, som man egentligen önskar göra begripligt för honom."¹⁶

Han använder en *dialektisk metod*, där han antingen går från delen mot helheten där det är lämpligt eller tvärtom, från helheten mot delen, där det är mer lämpligt. Det är en avancerad pedagogisk metod för att hålla känslan aktiverad under analysens gång. I abstrakta analyser är det svårare att aktivera känslan, vilket för många studerande är en väsentlig del i lärandet.

¹⁵ Enligt ordboken betyder "panegyrik": Överdrivet lovtal eller lovprisande. (Östergren m. fl., 1969)

¹⁶ Min översätn. från Kosmos 1933, nr 6, s. 4-5. ref. i *Samarbejds Strukturen* kap 13.c, sid. 101

Ofta verkar han i sina texter komma ut på stickspår. Ibland tar dessa stickspår flera sidor. Men han kommer alltid tillbaka till den punkt där han vek av. Han kallar detta för "bianalyser" och säger om dem:

"Varför då alla dessa bianalyser? – Varför tynga läsaren med dessa? – Varför inte endast nöja oss med den 'röda tråden' såsom i andra böcker och beskrivningar? – Här känner jag mig tvungen att göra läsaren medveten om att utan bianalyserna kommer det inte att bli någon 'röd tråd' i Livets Bog. Skillnaden mellan denna bok och andra böcker är i en särskilt framträdande grad den, att andra böcker som regel endast utgör utredningar om saker, vars förklaringar inte kräver bianalyser..."¹⁷

Trots det mycket komplicerade innehållet har Martinus försökt i möjligaste mån *förenkla* och göra begripligt. Dels använder han inte något akademiskt språk¹⁸ utan försöker i möjligaste mån utveckla sina begrepp ur vardagsspråket. I symbolerna har han ibland utelämnat svårbegripliga steg i sina analyser.

Martinus använder då och då *paradoxala* uttalanden, t.ex. begreppet "verklig illusion". Det kan ibland verka som om han motsäger sig själv, men, menar Max Käck,¹⁹ "mycket av visdomen hos Martinus kosmologi finns sannolikt i dessa paradoxer". Jag är inte kvinna att utveckla detta utan får se fram emot djupare analyser av dessa i framtiden.

Intelligensorienterad text

Kjell Höglund gjorde 1984 i Kosmos²⁰ en intressant analys av första stycket i LB, i företalet. I 19 punkter visar han att Martinus presenterat de viktigaste kosmiska principerna i detta lilla stycke på fem rader. Jag hänvisar den intresserade till artikeln. Detta verkar dock

¹⁷ Min översättn. från Kosmos 1942, sid. 122, ref. i *Samarbejds Strukturen* kap 13.c, sid. 101.

¹⁸ I *Samarbejds Strukturen* kap. 13. h gör Rådet tydligt att man ska undvika en akademiskt orienterad begreppsutveckling vid översättning. Martinus har själv månat om enkla, vardagsbegrepp, t.ex. vintergata istället för galax, mellankosmos istället för interkosmos o.s.v. (exemplen tagna från *Samarbejds Strukturen*, sid. 105)

¹⁹ I en intervju sommaren 1995 på Kosmosgården i Varnhem.

²⁰ Höglund, Kjell "Kosmologin i ett nötskal", *Kosmos* nr 1 – 1984, sid. 22-23.

vara en av de metoder Martinus gärna använder. Vi kan kalla den för *spiralkretsmetoden*. Först presenterar han allt i en mindre cirkel, sen tar han ett nytt, lite större varv (se hela Företalet!). Så är det dags för ett nytt varv (se Inledningen!), och ett till... (se hela Livets Bog!). Tendensen finns även på andra ställen i texten.

Dessutom använder han "*tanke-kedje-metoden*". Han bygger *logiskt* upp argumenten bit för bit. Från det konkreta mot det abstrakta. Man måste acceptera varje länk i kedjan för att kunna gå vidare och för att till slut acceptera den slutgiltiga länken i kedjan och helheten. Hans logiska förmåga och tankekoncentration är enormt utvecklad och har man börjat ta till sig vissa länkar så är det svårt att hoppa av. Jag vill bara hänvisa till symbolen "Livsmysteriets lösning" för att ge ett strålande exempel.

Många faktakunskaper har Martinus *grupperat* och *kategoriserat* på ett överblickbart och pedagogiskt sätt. Ta bara de 12 grundfaciten i Livsmysteriets lösning, de 63 livssubstanserna, A-K-människan, A och B medvetenhetskategorier med deras underkategorier, de 12 punkterna i kapitel IV, samt den punktformade avslutningen i LB VII.

Ibland för han *diskussion* med förväntade kritiker och skeptiker.

Martinus skriver för hela mänskligheten för åtskilliga århundraden, ja, kanske årtusenden framöver. Det betyder att texten måste kännetecknas av *tids- och rumslöshet*, vilket den i mycket hög grad gör. Det finns några få undantag. Bland annat nämns HC Andersen och Hitler. Då och då använder han *sammanfattningar* för att så att säga knyta ihop säcken. Exempel kan "Livsmysteriets lösning" samt sammanfattningarna i slutet på LB VII vara.

Känsloorienterade bilder

Förutom texterna är *symbolerna* grunden för Martinus undervisning. Eftersom han skulle beskriva så svårbeskrivbara realiteter som de andliga dimensionerna och världarna blev det nödvändigt för honom att försöka konkretisera och illustrera med bildens form. Kanske var han också medveten om att vi har lättare att lära när vi både ser bilder, som ju är det primära språket, det vi har innan vi

utvecklar det tänkta och talade språket och ser, hör och förstår ord. Den moderna pedagogiken betonar vikten av visuella hjälpmedel, vilka är viktigare för vissa studerande än för andra.²¹ Det räcker dock inte längre att läraren bara skriver det han säger på svarta tavlan. Elever och studenter har i TV-, video- och internettider blivit mer krävande än så.

Den som betraktar Martinus symboler hänförs av *färgerna*,²² *formerna* och *skönheten* i de symbolbilder han använder. Den oinvigde jämför dem gärna med de österländska mandala-bilderna som använts bl.a. för meditation. Symbolerna avslöjar att Martinus kunde ha blivit en stor konstnär om han inte hade haft en annan och viktigare mission. De *tecken* jag menar är t ex Kristusbilder, korset, strålar, hjärtan och liknande, d.v.s. symboler som väcker igenkännande och knyter an till omedvetna känslodimensioner i psyket.

Intelligensorienterade symboler

Symbolernas uppbyggnad är oerhört *logisk*, *konkret* och ytterligt *schematiserad* och *förenklad*. Det gör dem lätta att förstå och hantera och de utgör därför en utomordentligt pedagogisk grund för att förtydliga och konkretisera. När texten ibland kan vara svårsmält och svårtolkad är symbolerna en stor hjälp för analysen och förståelsen.

Känslorienterade text-bilder

Med begreppet text-bild menar jag textavsnitt där Martinus målar upp bilder med ordens hjälp. Han använder denna metod överallt i Livets Bog. Många av dem är starkt *känslorienterade* och syftar till att *väcka starka känslor*. Återigen vill jag ta text-bilderna i ”Bisättning”, som exempel. Säkert har du som Martinus-studerande egna exempel på starka text-bilder, vilka gjort intryck på dig. Själv ser jag framför mig hur vi dräper våra ”yngre syskon i utvecklingen”,

²¹ I NLP - Neurolinguistisk Programmering menar man att människor använder olika sinneskanaler när de upplever världen. Vissa är mer visuella, d.v.s. lär bäst genom att se. Andra är mer auditiva, d.v.s. hörseln är viktigare i lärandet. Åter andra är kinestetiska och taktila, d.v.s. de behöver känna och göra för att lära.

²² Se Kalén, (1990, s 101 ff.) beträffande en analys av Martinus val av färger.

djuren, låter deras kroppar hänga och ruttna en tid för att göra dem mörare och underlätta för våra kroppar att dräpa deras liks mikroväsen. Han använder begreppet ”kannibalism”. Hans text-bilder är ibland så starka att man blir ordentligt omskakad. Effektiva metoder för att väcka oss till medvetande om vad vi gör och hur vi tänker.

Intelligens- och känslorienterade text-bilder

Martinus använder ofta *naturen som exempel*. Dygnet, årstiderna, öknerna, isen, kretsloppen o.s.v. får utgöra pedagogiska illustrationer för mer abstrakta fenomen. Han använder också, liksom Jesus, *liknelser och berättelser*. Eftersom han också avser att förklara vad Jesus egentligen menade gör han mycket ofta *kopplingar* till Jesu liknelser och förklarar dem för en numera intelligensmässigt mer utvecklad mänsklighet. I mina öron låter Martinus förklaringar mera intelligenta, logiska och förnuftiga än många av de kristna förklaringar vi får genom predikotexterna.

Till denna kategori har jag också hänfört Martinus sätt att använda *citattecken* och *kursiv text*. Citattecknen använder han för att införa och/eller framhäva nya begrepp och tankar.²³ Det är däremot oklart hur och varför han valt att använda kursiv text på det sätt han gör. En rådsmedlem har föreslagit att Martinus använder kursiv text när han har direkt intuitiv undervisning, medan den normala texten är en intellektuell bearbetning. Därom tvista de lärde. Martinus hade ju kosmiskt medvetande och använde det i arbetet med analyserna. Varför skulle han utveckla olika textavsnitt på olika sätt? Det är inte säkert att vi nånsin får svar på denna fråga. Om han bara vill betona det som är viktigt så ser man att Livets Bog blir alltmer kursiverad ju längre in i verket man kommer. Klart är dock att kursiveringen skall bestå även i framtida upplagor och i översättningar. Enligt Rådet får inget ändras.²⁴

²³ Se *Samarbejds Strukturen*, kap 13.h, sid. 104-105.

²⁴ Se *Samarbejds Strukturen*, kap 13.f sid. 103.

Avslutning

Detta var ett försök till presentation och kategorisering av de pedagogiska metoder som jag fann i min "projektstudie" av Martinus undervisningsmetoder. Den uppmärksamme läsaren har redan iakttagit många beröringspunkter mellan Jesu' och Martinus' sätt att undervisa.

Båda använder bilder och liknelser, även om Jesus förmedlar dessa muntligt och Martinus i text och symboler. Upprepningsmetoden är lika gångbar nu som då. "Repetition är kunskapens moder" är ett talesätt från de gamla grekerna. Kroksmark använder begreppet "programmerad undervisning" för den metod som jag här valt att kalla "tanke-kedje-metoden". Både Jesus och Martinus använde paradoxer för att väcka reflektion. Båda var inspirerande och entusiasmerande föreläsare. Det ska bli mycket spännande att följa den forskning som så småningom kommer att utvecklas på området, vare sig det blir i detta eller i kommande liv. Vi som vill undervisa om Martinus kosmologi har mycket att lära av Martinus. Det har jag blivit övertygad om.

Vi kan konstatera att alla som studerar kosmologin är mycket olika, använder olika lärandestrategier, behöver olika metoder och tekniker. Vi är ett utsnitt av den *mänsklighet*, som Rolf Elving gav oss en illustrativ bild av. Några av oss lär för att få hjälp i vardagen, få förståelse för kriser vi hamnar i eller få hjälp att förstå och acceptera andra som dom är. De som har en sådan "vardagsorientering" kanske inte är lika intresserade av att studera texterna så noga utan behöver kanske få ställa konkreta frågor utifrån aktuella livssituationer. Andra vill gärna undervisa själva och behöver hjälp med orientering i texterna, hjälp att förstå, stöd att träna undervisnings- och föredragsteknik samt hjälp att initiera och leda studiegrupper. I våra liv har vi alla mängder med exempel från skola och andra utbildningssituationer på att innehållet förbleknar om det presenteras i en outvecklad, primitiv, hämmande förpackning.

Låt oss tillsammans föra en diskussion om de pedagogiska metoder som kan och bör utvecklas för att hjälpa Martinus med sin mission, att förmedla kosmologin till "mänskligheten", att göra den känd för människorna i en värld som nu upplever mörkrets kulmination och som behöver en användbar teori och en konstruktiv livsåskådning för att rädda världen.

”Nästakärleksförmågan växer automatiskt
inom varje människa,
helt utanför hennes viljekontroll.”

LB VI st. 2226.

3

Om Kristi återkomst...¹

Kristus skall återvända till jorden enligt Bibeln. Det är ett tema som kristna ofta återkommer till. Vad innebär detta konkret? Eftersom Martinus också talar om ”Kristi återkomst”, vill jag utforska detta spännande fenomen närmare.

Martinus menar ju att hans samlade verk, ”*Tredje Testamentet*”, är den av Jesus Kristus, enligt evangelisten Johannes, utlovande ”*Hjälparen den Helige Ande*”, och han gör dessutom en koppling mellan denne Hjälpare och Kristi Återkomst. Jag vill närmare granska dessa påståenden och undersöka både källorna i Bibeln och i Tredje Testamentet. Vad säger de egentligen?

Martinus menar således att hans mission är att förklara Bibeln, att förklara Kristi budskap för moderna, moraliskt intellektuella människor. Om hans texter är Hjälparen, så måste det vara av enormt stort intresse att analysera vad han säger om viktiga teman i Bibeln. Lyckas han med att förklara Kristi återkomst på ett tillfredsställande och logiskt sätt? Mitt djupaste syfte är att undersöka om Martinus argument håller i jämförelse med Bibelns uttalanden.

¹ Detta är en bearbetning av en examinationsuppgift inom kursen ”*Nya religiösa rörelser och New Age*” vid Teologiska högskolan i Örebro, vårterminen 1999. Uppsatsen har senare bearbetats som födelsedagspresent till Max Käck på 50-årsdagen den 14 oktober 2001. Inför detta kapitel har den ytterligare bearbetats något.

Flera vill förklara Kristi budskap

Inledningsvis vill jag erinra om att Martinus inte är den ende som hävdar att han skall förklara vad Kristus egentligen menade med sitt budskap. Den store tänkaren, vetenskapsmannen och andeskådaren Emanuel Swedenborg (1688-1772) menade sig en ha fått meddelande från Jesus själv om att han kallats av Gud att avslöja Bibelns innersta mening för människorna. Jag har läst Martin Lammms skildring av Swedenborgs liv och arbeten, ”Swedenborg”.²

Swedenborgs andliga upplevelser 1744 ledde till att han utvecklade sin teosofi och religiösa lära.³

”Det är i ljuset av denna Swedenborgs inre utveckling man kan förstå, att han ej svindlat inför tanken, att hans egen bibeltolkning var den Messias’ återkomst, varom profetiorna siade” (sid. 300).

Så avslutar Martin Lamm sin 300-sidiga skildring av Swedenborg.

Swedenborgs teosofi överensstämmer på vissa punkter med Martinus kosmologi, vilken den senare utvecklade ur sina andliga upplevelser, vilka han fick 1921.⁴ Jag tror att Martinus skulle ha förklarat Swedenborgs upplevelser som s.k. ”kosmiska glimtar”, d.v.s. fragmentariska intuitiva upplevelser av det kosmiska medvetande⁵ som, enligt Martinus, vi alla kommer att få förr eller senare, i kommande inkarnationer. Det finns ganska många som redan fått kosmiska glimtar på jorden. En som Martinus namngav var Rudolf Steiner, som själv lär⁶ ha påstått att hans lära skulle komma att tillfredsställa många människor ungefär 500 år, sen skulle den dö ut eftersom man skulle upptäcka att den inte håller måttet jämfört med Martinus kosmologi. Detta är ett uttalande som går ”från mun

² Lamm, Martin (1915, med nyutgåva 1987).

³ I Stockholm och Jönköping finns fortfarande en kyrka, Nya Kyrkan, som har Swedenborgs andliga läror som utgångspunkt.

⁴ Martinus beskriver sina andliga upplevelser, sin kosmiska födelse, i den lilla boken ”Kring min missions födelse”. Se även kapitel 1.

⁵ Se kapitel 1 fotnot 1.

⁶ Jag har inga skriftliga referenser, endast muntlig ”hörsägen”.

till mun". Jag har aldrig sett det i skrift och antroposof, inklusive Steiners hustru, förnekade detta bestämt.

Teosoferna, som var övertygade om att Kristus skulle återvända i fysisk gestalt till jorden, trodde att Krishnamurti var denne återvändande Kristus. Det var sannolikt en av anledningarna till att Rudolf Steiner bröt med teosofin. Steiner var själv övertygad om att Kristus *inte* skulle återvända i fysisk gestalt, vilket han menade var omöjligt.⁷ Återvändandet skulle vara "eteriskt".⁸ Mikael W. Gejel, som deltog i en debatt om "Steiner och Antroposofin" i tidskriften *Sökaren* under 1985,⁹ menar att Steiner sagt att Kristi återkomst inträffade från år 1930 och framöver och att "från denna tidpunkt kan till att börja med ett fåtal människor skåda Kristus, och sedan allt flera".¹⁰

Många andra har haft intuitiva upplevelser som skulle kunna beskrivas som kosmiska glimtar.¹¹ Detta innebär att man får fragment av de andliga sanningarna som intuitiva glimtar, men måste använda intelligensen för att fylla ut kunskapsluckorna. Detta gör att många av de läror vi möter, både inom religiösa sekter och inom New Age, i vissa avseenden kan verka lika och ha gemensamma inslag, vid första anblicken. Vid en djupare granskning visar det sig dock att de skiljer avsevärt på viktiga punkter. Enligt min uppfattning är det dessa skillnader som är intressanta att forska djupare i.

Martinus menar att han i sin kosmologi förmedlat de djupa sanningarna om den fysiska (sekundära) och den andliga (primära) tillvaron, men att de i huvudsak är skrivna för *morgondagens* män-

⁷ Däremot skulle Ariman, ondskan, återfödas i slutet av 1900-talet.

⁸ Jag har talat med Håkan Blomqvist, som genom sina mångåriga kontakter med antroposofin i egenskap av aktivt utövande antroposof, är expert på området, söndagen den 16 maj 1999 och diskuterade detta och fick då hans beskrivning.

⁹ Se bl.a. nr 2/85, sid. 19.

¹⁰ De källor Gejel refererar till är "Den rosenkreuziska kristendomen" av Rudolf Steiner (1974, sid. 28) samt Steiners "Människan och mänsklighetens andliga ledning", (1973, sid. 73), samt "Folksjärlars mission i samband med den nordiska mytologin", (1978, sid. 211 ff.). Påståendet är intressant även med tanke på att Martinus första verk, Livets Bog I, kom ut 1931.

¹¹ En känd svenska som beskriver detta är Ruth Dahlén som skrivit "Visionär i tjugonde århundradet" (1976).

niskor. Vi har fortfarande svårt att förstå dem, liksom Jesus menade att människorna för 2000 år sedan hade svårt att förstå det han försökte förmedla (Joh 16:12) och att det var därför han måste sända Hjälparen den Helige Ande som skulle "låta världen få veta sanningen i fråga om synd och rättfärdighet och dom" (Joh 16:8). Det är denne Hjälpares resultat i människors medvetande som är Kristi återkomst, enligt Martinus.

Martinus själv har betonat att det inte kommer någon världsåterlösare efter honom. I Samarbejds Strukturen refereras till ett uttalande som Martinus gjorde på ett Rådsmöte den 5 mars 1974: *"Det skall inte komma någon och säga att han skall vara min efterföljare. Efterföljare, det kommer att vara alla ni andra. Det kan inte vara en enskild person."* (10.a, sid. 72).

Jag har valt att fokusera detta kapitel på följande teman:

- 1) Kristi återkomst och dess kännetecken
- 2) Domedagen eller "Vedermödan"
- 3) Falska profeter och Anti-Krist
- 4) Övergången till något nytt

Kristna källor för Kristi återkomst

Eftersom jag har mycket begränsade kunskaper om Bibeln som kunskapskälla konsulterade jag en expert på området.¹² Enligt honom finns de fylligaste och viktigaste ställena om Jesu Kristi återkomst i Jesu tal om "den yttersta tiden". Dessa källor är Matt 24 (särskilt Matt 24:3, 27-31, 36-44) och 25 (särskilt Matt 25:31-46); Mark 13; Luk 21:7-36 samt Daniels bok 7:13-14. Dessutom anger min expert ett antal andra källor: Matt 16:27, Matt 26:64, Joh 14:3, Apg 1:11; 3:20-21; 1 Kor 1:7; 15:23; Fil 3:20-21; 1 Tess 1:10; 2:19; 3:13, 4:16-17, 5:23; 2 Tess 1:7-10; 2:1-8; 1 Tim 6:14; 2 Tim 4:1,8; Tit 2:13; Hebr 9:28; 1 Petr 1:7,13; 2 Petr 1:16; 3:4-13; Jak 5:7-8; 1 Joh 2:28; 3:2 samt Upp 1:7.

¹² Varmt tack till pastor Mats Selander för det pedagogiska och informativa arbetet med att plocka fram dessa uppgifter.

Jag har läst dem alla och iakttagit att innehållet fokuserar ett antal teman som jag vill återkomma till:

- Kristi återkomst vilken beskrivs som "Människosonen tillkommelse", "Herren själv ska stiga ner", "Jesus ska komma igen", "Herren Jesu tillkommelse" och liknande begreppsval;
- Vedermödan eller Domens dag;
- Anti-Krist;
- Falska profeter;
- Laglöshet och straff samt "Födslovåndor".

Det verkar som om samma författare använder samma beteckning på "den återkommande". Paulus använder som exempel ofta kombinationsbegreppet "Herren Jesus" och Matteus, Markus och Lukas använder ofta "Människosonen".

Det som blev intressant för mig, som är van att utifrån Martinus kosmologi tänka i termer av att Kristi återkomst och Hjälparen den Helige ande är två sidor av samma mynt, är iakttagelsen att i *ingen* av de verser som anges ovan som de viktigaste källorna för de kristna om *återkomsten*, nämns Hjälparen den Helige Ande. Det verkar således som om man inte gör den kopplingen som kristen.

De huvudsakliga kristna källorna till Kristi återkomst

Jag vill först redovisa de texter som anges som de huvudsakliga källorna om Kristi återkomst. I Matt 24:3 frågar lärjungarna Jesus hur de ska kunna se tecknen på hans "tillkommelse och tidens ände". Jesus svarar först med att varna för dem som "förvillar".

”5. Ty många skola komma under mitt namn och säga: 'Jag är Messias' och skola förvilla många.

6. Och i skolen få höra krigslarm och rykten om krig; sen då till, att I icke förloren besinningen, ty sådant måste komma, men därmed är ännu icke änden inne.

7. Ja folk skall resa sig upp mot folk och rike mot rike, och jordbävningar på den ena orten efter den andra;

8. Men allt detta är allenast begynnelsen till 'födslovåndorna'.

...

11. Och många falska profeter skola uppstå och skola förvillla många.

12. Och därigenom att laglösheten förökas, skall kärleken hos de flesta kallna.”

Här anslår Jesus tonen och anger de teman som är förknippade med återkomsten. Han varnar för de *falska profeterna* som skall komma, kalla sig själva ”Messias” och ”förvillla” människorna; han beskriver den svåra tid med krig och naturkatastrofer, som brukar kallas för Domedagen (av bl.a. Martinus) eller ”*Vedermödan*”¹³ (av de kristna), och han aviserar att detta endast är en *övergångstid*, det är ”födslovåndor” och ”förlossning” av det som kommer därefter.

I Matt 25:31 och framåt står det:

”31. Men när Människosonen kommer i sin härlighet, och alla änglar med honom, då skall han sätta sig på sin härlighets tron.

32. Och inför honom skola församlas alla folk, och han skall skilja dem ifrån varandra, såsom en herde skiljer fåren ifrån getterna.”

Till Kristi återkomst hör således också att olika *människor ska skiljas från varandra*, människor som han beskriver som ”fåren” och ”getterna” (se nedan).

Jag hittar ytterligare ett tecken i Matt 24:

”27. Ty såsom ljungelden, när den går ut från öster, synes ända till väster, så skall Människosonens tillkommelse vara.”

Nästan samma beskrivning, ibland ordagrant, ger även Markus kap. 13, Lukas i kap. 21:7:36 samt Paulus i några av sina brev (se källorna ovan). Markus ger följande skildring (Mark 13):

”24. Men på den tiden, efter den vedermödan, skall solen förmörkas och månen upphöra att giva sitt sken,

25. och stjärnorna skola falla ifrån himmelen, och makterna i himmelen skola bäva.

¹³ Andra begrepp som används är ”Harmageddon” (av bl.a. Jehovas vittnen) eller ”Den yttersta tiden”.

26. Och då skall man få se 'Människosonen komma i skyarna' med stor makt och härlighet."

Lukas (21) ger en liknande skildring:

"25. Och tecken skola ske i solen och i månen och i stjärnorna, och på jorden skall ångest komma över folken, och de skola stå rådlösa vid havets och vågornas dån,

26. då nu människor uppgiva andan av förskräckelse och ängslan för det som skall övergå världen; ty himmelens makter skola bäva.

27. Och så skall man få se 'Människosonen komma i en sky', med stor makt och härlighet.

28. Men när detta begynner ske, då mån I resa eder upp och upplyfta edra huvuden, ty då nalkas eder förlösning."

Jag undrade vart ordvalet "Människosonen" som "kommer på himmelens skyar" kom ifrån och vad det kunde konkret innebära. I Daniels bok i Gamla Testamentet hittar jag en delförklaring. Daniel berättar om en dröm (Daniels bok kap. 7):

"13. Sedan fick jag, i min syn om natten, se huru en som liknade en människoson kom med himmelens skyar; och han nalkades den gamle och fördes fram inför honom.

14. Åt denne gavs välde och ära och rike, och alla folk och stammar och tungomål måste tjäna honom. Hans välde är ett evigt välde, som icke skall tagas ifrån honom, och hans rike skall icke förstöras."

Stämmer det att det är denna profetia som fått förmedla bilden till Nya Testamentets evangelister och författare om "Människosonen" som ska "komma på himmelens skyar" (Matt 26:64; Mark 13:26; Luk 21:27 m.fl.)?

Martinus om Kristi återkomst

I en artikel, "*Falska profeter och falska Kristusväsen*",¹⁴ diskuterar Martinus frågan om Falska profeter och Kristi återkomst. Många har frågat honom om detta eftersom Bibeln varnat för de falska profeterna. Martinus hänvisar till "Kristi egna uttalanden om den hän-

¹⁴ I Kosmos nr 7/1985.

delse som betecknats som 'Kristi återkomst' (sid. 139). I artikeln hänvisar Martinus till Matteus-, Markus- och Johannesevangelierna och citerar Matt. 24:25-27, 30; Mark 13:5-6, 21-22; Joh. 14:26 samt Joh. 16:12-14. Detta visar att han direkt gör kopplingen mellan "Kristi återkomst" och "Hjälparen den helige Ande".

I sitt huvudverk nämner Martinus Kristi återkomst på två ställen. Livets Bog VI i stycke 2100 där redogör han för ett samtal med "Gudomen",¹⁵ där Gud berättar om "den skapade eller manifesterade världens mysterier" (st. 2101). Gud säger där bl.a. till Martinus:

"... Kan din nyupplevda invigning, ditt tillägnande av det permanenta kosmiska medvetandet, din samvaro med mig här på livets tinnar, såsom varande ett med mig, identisk med evigheten och oändligheten, ett med allvisdomen, ett med allmakten, varvid du tillsammans med mig är livets och dödens herre — kan denna invigning på ett större och mer strålande sätt vara en uppfyllelse av de många löften om evigt liv, om Kristi återkomst, om paradiset eller himmelriket? Du kan se, att dessa löften inte inneburit för mycket. Och dock är din invigning här endast en ingång, en födelse, en svag början till ditt verkliga, vakna, fysiska och psykiska, dagsmedvetna samliv med mig. ..." (LB VI, st. 2100)

Det kosmiska medvetandet, vilket innebär ett vaket och medvetet samliv med Gud är, enligt Martinus, Kristi återkomst, i Martinus och i varje annan enskild individ.

I sin lilla bok "*Vad är sanning?*" refererar han Matteus 24:23-28, där Jesus säger att om någon kommer och säger att han är Messias "så tron det icke" och där han säger att om någon säger att han är i öknen, "så gån icke ditut", eller: "Se, han är inne i huset, så tron det icke". "Ty såsom ljungelden, när den går ut från öster, synes ända till väster, så skall Människosonens tillkommelse vara" (sid. 50). Martinus tolkning av dessa stycken är att Jesus här tydligt och klart säger att

¹⁵ Jag vet inte om detta är ett "fingerat" samtal eller om det är en redogörelse av ett samtal som Martinus upplever att han haft med "Gudomen" (Martinus använder ofta begreppet Gudomen istället för Gud). Samtalet är mycket fascinerande att läsa. Det sträcker sig över styckena 2088-2130 (i LB VI).

”Kristus aldrig mera skall komma till jorden på samma sätt som tidigare. Han skall inte komma som en man, som vandrar ute i öknen eller sitter inne i husen. Han skall inte mer bli synlig på jorden som en man i kött och blod, som kan lemlästas och korsfästas, lika litet som han skall vara en man, som fysiskt kan iklädas guld och purpur, krona och spira. Nej, den sanne Kristus, vilket vill säga: det väsen, i vars ’säd alla jordens släkter skall välsignas’, är inte mera ett köttsligt eller dödligt väsen.

...

Den säger fullständigt klart och tydligt, att ’Kristi återkomst’ inte är ett tillbakaväsende av ’Jesus från Nasaret’, ja, inte alls på något sätt tillbakakomsten av en person eller ett levande väsen.” (sid. 52).

Så vad är då Kristi återkomst enligt Martinus?

”’Kristi återkomst’ kan enligt Jesu egen berättelse således endast vara det hos Kristus, som likt ’ljungelden går ut från öster och synes ända till väster’, det hos Kristus, som kan ’komma på skyarna med stor makt och härlighet’, det som kan ’skilja fåren från getterna’ och ’döma levande och döda’, det hos Kristus, som är ’ett med Fadern’. Vad är det då hos Kristus, som kan uppfylla dessa betingelser? Ja, det kan här endast vara tal om ett enda ting, nämligen livets eller tillvarons allra högsta mentala ljus, vilket åter vill säga: *det allra högsta vetandet* om Gudomen och det levande väsendet. Men detta vetande åter är ju detsamma som ’den helige Ande’.” (sid. 53)

Jesu utlovade, enligt Johannes (kap. 14,15 och 16), ”Hjälparen den Helige Ande”. Därmed säger Jesus, enligt Martinus, att hans eget framträdande för snart 2000 år sedan ”inte var tillräckligt för att ’frälsa’ världen, ty om det hade varit så, vad skulle människorna då med denna kommande ’helige Ande’ till?” (*”Vad är sanning?”* sid. 57).

Johannes (kap. 16) berättar om Jesu uttalanden:

”7. Dock säger jag eder sanningen: Det är nyttigt för eder att jag går bort, ty om jag icke ginge bort, så komme icke Hjälparen till eder; men då jag nu går bort, skall jag sända honom till eder.

8. Och när han kommer, skall han låta världen få veta sanningen i fråga om synd och rättfärdighet och dom;

9. i fråga om synd, ty de tro icke på mig

10. i fråga om rättfärdighet, ty jag går till Fadern, och I sen mig icke mer:

11. i fråga om dom, ty denna världens furste är nu dömd.
12. Jag hade ännu mycket att säga eder, men I kunnen icke nu bära det.
13. Men när han kommer, som är sanningens Ande, då skall han leda eder fram till hela sanningen. Ty han skall icke tala av sig själv, utan vad han hör, allt det skall han tala; och han skall förkunna för eder vad komma skall.
14. Han skall förhärliga mig, ty av mitt skall han taga och skall förkunna det för eder.”

Johannes upprepar detsamma på flera ställen. I kap. 15:26 säger han:

”Dock, när Hjälparen kommer, som jag skall sända eder ifrån Fadern, sanningens Ande, som utgår ifrån fadern, då skall han vittna om mig.”

Johannes säger också om denne Ande (Joh 15 ff.):

”15. Älsken I mig, så hållen I mina bud,
16. och jag skall bedja Fadern, och han skall giva eder en annan Hjälpare, som för alltid skall vara hos eder;
17. sanningens Ande, som världen icke kan taga emot, ty hon ser honom icke och känner honom icke. Men i kännen honom, ty han bor hos eder och skall vara i eder.

...
25. Detta har jag talat till eder, medan jag ännu är kvar hos eder.
26. Men Hjälparen, den helige Ande, som Fadern skall sända i mitt namn, han skall lära eder allt och påminna eder om allt vad jag har sagt eder.”

Det intressanta med Johannes är att han är ensam bland de fyra evangelisterna om att *inte* tala om ”Människosonens” återkomst och han ger dubbla budskap. I kap 14:3 låter Johannes Kristus säga ”och om jag än går bort för att bereda eder rum, så skall jag dock komma igen och taga eder till mig; ty jag vill *att där jag är, där skolen I ock vara*”. Detta säger han samtidigt som han några verser senare (16:10) ”ty jag går till Fadern, och *I sen mig icke mer*” (min kursivering). Kristus kommer alltid att vara hos oss, men vi ser honom inte. Hans närvaro är andlig.

Den Helige Ande skall *inte* berätta *sina egna* berättelser, *inte* förmedla några egna *nyheter*. Men han skall *förtydliga* och *förklara* vad Jesus *egentligen* menade den gången för 2000 år sedan när han med liknelser och mirakler försökte få människorna på dåtidens intellektuella och kunskapsmässiga nivå att förstå kunskapen om Guds lagar. Den Helige Ande ska berätta för *moderna* människor med ett utvecklat moraliskt intellekt och en månghundraårig vetenskaplig kunskap, allt det som dåtidens människor inte kunde ”bära” eller förstå. Det är därför naturligt och logiskt, menar jag, att det språk som Den Helige Ande kommer att använda sig av för att förklara för moderna människor, också måste vara ett modernt, mer intellektuellt och vetenskapligt orienterat språk.

Kärleksbudskapet

Den Helige Ande skulle bland annat, enligt Martinus, fördjupa kärleksbudskapet genom att berätta att ”min nästa” inte bara är mina medmänniskor utan även djuren, naturen, min egen kropps celler och mikroväsen samt planeten Jorden, vintergator och universum, d.v.s. allt och alla som jag har en direkt eller indirekt växelverkan med. Till Guds lagar hör ett totalt kärleksförhållande till allt som existerar, till allt levande på mikro- och makronivå. Detta var kunskaper som Jesus omöjligt kunde förmedla den gången, för 2000 år sedan, men som dagens och framförallt morgondagens människor kommer att kunna förstå och acceptera. Idag finns det rörelser som kämpar för djurens lika värde. Fler och fler blir vegetarianer eller veganer av etiska skäl. Synen på djuren för 2000 år sedan var knappast sådan att en sånt budskap hade gått hem. Idag börjar tiden bli mogen.

Martinus betonar i sin text att ett ”köttsligt väsen” inte kan ”komma på skyarna” och inte heller ”liksom ljungelden gå ut från öster och synas ända till väster”. Därför måste Kristi återkomst vara en ”andlig eller mental företeelse”,¹⁶ en ”andlig kraft i form av en ny vetenskap”.¹⁷

¹⁶ Martinus i ”*Vad är sanning*”, sid. 65.

¹⁷ a.a. sid. 67.

Martinus beskriver denna andliga vetenskap genom att redogöra för de andliga lagarna:

”Denna vetenskap känns igen därpå, att den uteslutande är kärlekens analyser, och att dessa analyser, vilka i sig själva endast kan existera som ett universellt försvar för allt och alla, utgör en detaljerad utredning av själva livets mysterium. De visar Gudomens existens och det levande väsendets odödlighet och livets kretslopp — inte som dogmer eller blotta huvudfacit, utan som en så fullkomligt logiskt sammanhängande tankeföljd, att det därigenom blir uppenbart för intelligensen, uppenbart för det utvecklade levande väsendets förstånd, att ’allt är mycket gott’, och att livet uteslutande är ett utslag av en Gudoms eviga vara i form av kärlek. Vidare måste denna vetenskap visa för intellektualiteten, att vartenda levande väsen skall få uppleva detta, och att således ingen förtappelse eller utplåning av någon som helst individ existerar. Den måste klargöra, att det levande väsendet är en evig son av själva upphovet till denna allomfattande kärlek och gudomliga världsplan. En sådan vetenskap eller visdom kan endast existera som själva ’hjälparen, den helige Ände’, vilket åter vill säga: den heliga eller fullkomliga tankesfär, som utgör själva Gudomens eget medvetande, hans egen syn på livet och tillvaron, tiden, rummet och evigheten. Genom att uppenbara detta sitt medvetande och sina tankar i form av ’kosmisk vetenskap’, iklädd materiella ord och meningar, som är avpassade för den intellektuella jordiska människan, har han gjort det möjligt för detta väsen att träna sig i att tänka i överensstämmelse med dessa hans allsmåktiga och världsalltet styrande tankar”.¹⁸

Kristi återkomst är således det *kosmiska vetande* och *medvetande* som blir ett resultat av den kunskap var och en får via Hjälparen den Helige ande. Citaten kan ge en föreställning om att återkomsten enbart är en intellektuell insikt. I andra texter betonar dock Martinus att det kosmiska medvetandet är ett resultat av en balans mellan den intellektuella utvecklingen och den känslomässiga utvecklingen, den nästkärlek människorna successivt utvecklar genom kampen för överlevnaden och inkarnationernas samlade lidandeserfarenheter.

¹⁸ Martinus i ”*Vad är sanning*”, sid. 67.

Hjälparen den Helige Ande eller Kristi återkomst är således, enligt Martinus, *andlig vetenskap*, en vetenskap som ska lära mänskligheten att leva efter de andliga naturlagarna och kärleksbudskapet, och inte ett levande väsen av kött och blod.

I Kosmosartikeln *"Falsa profeter och falska Kristusväsen"*¹⁹ koncentrerar han vad han menar med andlig eller kosmisk vetenskap, vilken kommer att "avslöja sig som fakta". Han anger i artikeln ett antal punkter eller kunskapsområden där dessa fakta kommer att visa sig:

"Guds existens, de levande väsendenas odödlighet, väsendenas reinkarnation eller återfödelse, mörkrets existens som en livsbetingelse för väsendenas upplevelse av ljuset och deras kommande framträdande som människan i Guds avbild, Guds primära medvetande och Guds sekundära medvetande, livets kosmiska spiraler, mikrokosmos, mellankosmos och makrokosmos som levande väsen, den oändliga kärleken som världsalldets grundton, väsendenas identitet med Gudomen, tiden, rummet och evigheten, ingen kan göra orätt, och ingen kan lida orätt – allt är mycket gott. Detta är huvudupplysningarna i Kristi 'återkomst', som alltså är detsamma som kristendomens fortsättning, förnyelse och fullbordan."

Framtiden får utvisa om den kristna profetian om att Kristus kommer i kött och blod på himmelens skyar så att alla kan se honom, är sanningen. *Eller* om det är Martinus profetia om att Kristi återkomst är detsamma som heligt vetande eller andlig vetenskap och att Martinus kosmologi och Tredje Testamentet därmed är den utlovade Hjälparen den Helige Ande.

Svårt att veta när "han" kommer

Man kommer inte att kunna räkna ut när "han" kommer tillbaka menar flera av evangelisterna.

"Men om den dagen och den stunden vet ingen något, icke ens änglarna i himmelen, ingen utom Fadern allena" (Matt 24:36).

¹⁹ Kosmos nr 7/1985.

Trots att flera beskriver de yttersta tecknen så går det inte att *intellektuellt* räkna ut när han kommer. Jesus varnar för att vi måste förhålla oss uppmärksamma, för vi kan inte veta när han kommer tillbaka, en varning som de olika författarna tar upp på olika ställen i texterna.

”44. Varen därför ock I redo; ty i en stund då I icke vänten det skall Människosonen komma” (Matt 24:3)

Markus skriver i kap. 13:

”33. Tagen eder till vara, vaken; ty i veten icke när tiden är inne.

34. Såsom när en man reser utrikes och lämnar sitt hus och giver sina tjänare makt och myndighet däröver, åt var och en hans särskilda syssla, och därvid ock bjuder portvaktaren att vaka,

35. likaså bjuder jag eder: Vaken; ty I veten icke när husets herre kommer, om han kommer på aftonen eller vid midnattstiden eller i hanegället eller på morgonen

36. vaken, så att han icke finner eder sovande, när han oförtänt kommer.”

Martinus, som ju bland annat bygger sin kosmologi på reinkarnationen, d.v.s. återfödelseprincipen,²⁰ samt karmalagen, lagen om ”sådd och skörd”,²¹ vilket innebär att allt vi gör mot andra kommer vi förr eller senare att möta och att allt vi möter har vi en gång gjort mot andra, menar att människan inte har möjlighet att intellektuellt räkna ut hur och när karma och därför inte heller den kumulerade och intensiva karma som ”Domedagen” innebär, kommer att verka eller uttrycka sig, eftersom hon då med hjälp av sin intellektualitet, skulle kunna undvika de återvändande karmavågorna och därmed också undgå möjligheterna till den ofrånkomliga undervisning vi alla måste få för att bli Människor i Guds avbild. Lika lite som det går att undvika att bli gammal och dö. Det är ”naturens gång”.

²⁰ Reinkarnationsprincipen avhandlas i kapitel 5.

²¹ Karmapprincipen behandlas i kapitel 6.

Det hela är dock ett akademiskt problem eftersom ingen har den typen av begåvning, men tanken är intressant. Om vi inte är kärleksfulla nog kan vi räkna ut att vi har ytterligare undervisning att få, men vi kan inte veta hur den kommer att uttrycka sig. Vi minns ju inte vilka "jävligheter" vi har åstadkommit mot andra människor i tidigare liv, knappt i detta liv, och kan inte heller på grund av det räkna ut vad som väntar oss. Däremot kan vi ana, i kontakterna med andra människor, var vi brister i nästakärlek, om vi är någorlunda uppmärksamma på oss själva. Jag kan ana mina brister, men jag kan inte veta vad som väntar. Någon frågade Martinus (den 26 mars 1978):

"Vad är det bästa vi kan göra för världen, när krigen och katastroferna kommer?"

Martinus svarar:

"Ja, det kommer ju att visa sig, det kan jag inte säga er för tillfället. Det skall visa sig för var och en, vad man kan göra. Men det bästa man kan göra är självklart att få upp sig själv på rätt köl, eller hålla sig på rätt köl. Man måste komma fram till ett stadium där man ber. Det gör folk normalt inte så gärna."²²

För att kunna hålla sig på rätt köl måste vi vara vakna och uppmärksamma, så vi inte faller i fällan att t.ex. slå tillbaka när vi blir slagna, att vi använder svärdet istället för att stoppa det i skidan, att vi glömmar eller blundar för vår nästa när hon/han ber om hjälp och att vi hatar och vill förgöra våra "fiender" istället för att förlåta. Dessutom bör vi bedja. Jesus säger också att vi ska hålla oss "vakna" och "bedja".

²² Kosmos nr 3/1993 "Frågetimme..." sid. 51.

Domedagen eller ”Vedermödan”

Tecknen för återkomsten beskrivs som vi sett både av Matteus, Markus, Lukas och Johannes som fruktansvärda svårigheter, krigslarm (”folk står mot folk”) och ohyggliga naturkatastrofer. Ordvalet i Bibeln beskriver ett oändligt lidande. Uppenbarelseboken har detaljerade beskrivningar av vad som väntar oss. I de TV-program som visats under senare år görs ofta kopplingar till Uppenbarelseboken och till Nostradamus’ profetior när man skildrar ”den yttersta tiden” eller Domedagen. Årtal som ofta nämns är ”millennieskiftet” och 1999.²³

Tidpunkten för Kristi återkomst är således ”strax efter vedermödan” (Matt 24:3). Därför är Vedermödan intressant, när det gäller att fastställa tiden och formen för Kristi återkomst.

Matteus skriver i 24:3:

”29. Men strax efter den tidens vedermöda skall solen förmörkas och månen upphöra att giva sitt sken, och stjärnorna skola falla ifrån himmelen, och himmelens makter skola bäva.

30. Och då skall Människosönens tecken visa sig på himmelen, och alla släkter på jorden skola då jämra sig. Och man skall få se ’Människosönen komma på himmelens skyar’ med stor makt och härlighet.

31. Och han skall sända ut sina änglar med starkt basunljud, och de skola församla hans utvalda från de fyra väderstrecken, från himmelens ena ända till den andra.

...

33. Likaså, när I sen allt detta, då kunnen I ock veta att han är nära och står för dörren.

Markus (13) skriver att

18. Men bedjen att det icke må ske om vintern.

19. Ty den tiden skall bliva ’en tid av vedermöda, så svår att dess like icke har förekommit allt ifrån världens begynnelse, från den tid då Gud skapade världen intill nu’, ej heller någonsin skall förekomma.

²³ Båda dessa årtal har nu passerats. Detta skrivs efter terrorattacken mot World Trade Center, under efterdiskussionerna om hämnd, om att ”röka ut” terroristerna ur deras grottor, om att bomba Afghanistan. Slutmanus skrivs medan Georg Bush hotar med krig mot Saddam Hussein och debatten omkring dessa hot.

Också Lukas beskriver dessa svåra tider detaljerat (kap. 21).

Solen ska förmörkas, månen upphöra att skina, stjärnorna falla från himmelen, krig och naturkatastrofer av enorma mått ska drabba oss. Den stora vedermödan ”vars like icke har förekommit allt ifrån världens begynnelse intill nu, ej heller någonsin skall förekomma”. Aldrig vare sig förr eller senare har vi upplevt eller kommer att uppleva något liknande. Med tanke på vikingarnas blodiga erövrings-tåg, nazisternas ohyggliga utrotningsmetoder, världskrigen, barbariska tortyrmetoder, infernalisk terror i olika krig runtom i världen terrorattackerna mot USA, inte att förglömma USA:s terrorattacker runt om i världen, är det skrämmande att fundera över vad som komma skall. Den stora vedermödan kommer att bli ändå värre, ett intensivt, ohyggligt, men tack och lov ett kortvarigt skeende.

”Domedag’ är alltså mänsklighetens möte med kulminationen av verkningarna av generationers felaktiga livsföring, laster och utsvävningar. ... Eftersom detta lidande är djurrikets dödskamp i den jordiska mänsklighetens mentalitet, och en sådan kamp som regel är våldsammare än ett vanligt utvecklande av kraft, blir den nämnda dödskampen sålunda här en ganska allvarlig sak, ja, ett drama som världen ännu inte har sett maken till, en kulmination i utlösning av geniala mordprinciper, som genom medvetet utnyttjande i form av pestbaciller, dödsstrålar, giftgas förutom den vanliga krigsmaterielen kommer att avfolka kommuner, städer och länder. ... Den kommer nämligen endast att lämna efter sig en söndertrasad mänsklighet...”²⁴

I Inge Stoltzenbergs bok *”Vor verdens fremtid”*²⁵ berättar några siare att en himlakropp kan komma att slå ner på planeten Jordens yta. Konsekvenserna av en sådan händelse kan vi knappast ana oss till. Skildringarna är fruktansvärda. Solen förmörkas genom att ett mörkt stofmoln kommer att ligga runt jorden under ”tre dagar”. Samma naturfenomen kan komma att vara resultatet av ett stort vulkanutbrott, vilket inte heller är ett omöjligt scenario enligt de vetenskapsprogram som sänts på TV några gånger under de senaste åren.

²⁴ Martinus i ”Domedag”, *Kosmos*, nr 2, 1999, sid. 26.

²⁵ En tänkvärd och skrämmande liten skrift av Inge Stoltzenberg, som i svensk översättning heter *”Det Nya Riket – profetior om Norden”*, där fyra siare uttalar sig om det tredje världskriget och om framtiden.

Om man nu kan se det som en tröst så lovar även Jesus att ohyggligheterna inte kommer att vara alltför länge.

”22. Och om den tiden icke bleve förkortad, så skulle intet kött bliva frälst: men för de utvaldas skull skall den tiden bliva förkortad.”

Detta är en förutsägelse som också Martinus gör. Domedagen blir ett ohyggligare lidande än vad vi någonsin kan föreställa oss, men det kommer att vara under en kort tid. Det är en kulminerad karmavåg som återvänder under en kort och ohyggligt intensiv period för att utveckla nästakärlek hos mänskligheten.

Fåren och getterna

Matteus berättar (25:31-46) om hur Kristus, eller Människosonen, när han kommer tillbaka, skall skilja ”fåren” från ”getterna”.

”32. Och inför honom skola församlas alla folk, och han skall skilja dem ifrån varandra såsom en herde skiljer fåren ifrån getterna.

33. Och fåren skall han ställa på sin högra sida, och getterna på den vänstra.”

Och han konkretiserar vilka som är vilka. Fåren är de som är Faderns ”välsignade”. Det var de som tog hand om sin nästa.

”40. ... 'Sannerligen säger jag eder: Vad helst I haven gjort mot en av dessa mina minsta bröder, det haven I gjort mot mig'.”

Getterna var de som inte tog hand om sin nästa. Här betonar Jesus att man skall behandla andra människor som om de vore Jesus. Om man missar detta och försummar sina medmänniskor så riskerar man att få ett ”evigt” straff. Här har Martinus en annan uppfattning. Han använder Jesu ord om fåren och getterna, men tolkar berättelsen på följande sätt. I de svåra tider som väntar oss kommer ”en tredjedel” av mänskligheten att gå under, ”en tredjedel” att lemlästas samt den resterande ”tredjedelen” att vara tvungna att ta hand om de skadade och lemlästade, och dessutom ska de bygga det

nya samhället. I symbolboken "Den eviga världsbilden II" under symbolen "Mänsklighetens karma"²⁶ beskriver han dessa skeenden. I 25:4 skriver han:

"En utomordentlig stor del av karman beror på människornas förfärliga slaktande och blodbad på miljontals djur, vilkas organismer de sålunda dräper och äter" (sid. 108).

Kristus ska vid "återkomsten" skilja "fåren" från "getterna" (Matt 25:32-33). Martinus beskriver detta åtskiljande i en Kosmosartikel.²⁷ Fåren är de som börjat leva enligt Guds lagar, de som vill bygga "ett rike baserat på fred, en ny världskultur". Dessa människor måste vara "absolut fredsälskande". Getterna har fortfarande så mycket undervisning kvar att få att planeten Jorden inte kommer att vara den lämpliga platsen för deras fortsatta inkarnationer.

"Men vad kommer då att ske med de människor som inom denna tidrymd inte förmår förvandla sitt 'getmedvetande'? Dels kommer de att råka ut för förfärliga ting i det ragnarök som ett kommande krig skall bli, dels kommer de härefter inte längre att inkarnera på denna jord, utan på en planet i universum, där deras speciella medvetande och organisationskapelse passar in i helheten. Men då deras medvetande är ett krigarmedvetande, som sår 'eld och svavel', blir det en ganska primitiv planet, där de måste uppleva 'gråt och tandagnisslan'. Men också dessa väsen kommer naturligtvis en gång att kunna utveckla ett samvete, som kan karaktäriseras som 'fårens' medvetande, och de kommer då att befördra en högre utveckling på den planeten, eftersom inget väsen någonsin går förlorat eller döms till evig pina." ("Fåren och Getterna" sid. 6)

Getterna är således inte för evigt förtappade. De får inkarnera där de trivs bäst. Fåren skall skapa Paradiset på Jorden på denna planet bland annat med hjälp av Hjälparen den Helige Ande eller den återkomne Kristus i form av andlig vetenskap.

Martinus avslutar ovan nämnda artikel med följande råd:

²⁶ 25:10, sid. 111.

²⁷ Martinus i "Fåren och getterna" i Kosmos nr 1/1989.

”Många människor går och är rädda för ett kommande krig, men jag måste understryka, att det inte finns någon anledning att ängslas för någon som helst form av krig, om man arbetar på att avlägsna kriget från sin egen domän. Om man med sina tankar och handlingar söker skapa fred och förståelse i den atmosfär som omger en, arbetar man för hela mänsklighetens framtid, för en ny världskultur, där allas största glädje och lust kommer att vara att leva för att tjäna alla” (sid. 6).

Falska profeter och Anti-Krist

Eftersom jag inte är intresserad av att ägna tid, energi och kraft åt en falsk profet så har jag under en längre tid varit intresserad av temat ”falska profeter”. Frågan är vilka *kriterier* man ska använda för att skilja de falska profeterna från den äkta. Bara denna frågeställning är värd att ägna en hel del forskning och intellektuell energi åt.²⁸

Antroposof, teosof, hylozoikanhängare, New Ageare, Summit Lighthouse-anhängare, ateister med flera skulle med största sannolikhet komma fram till helt skilda kriterier utifrån våra olika grundläggande trosföreställningar. Det inte är lätt att komma fram till några *objektiva* kriterier. Skulle samtliga nämnda rörelser som exempel kunna enas om att ”profeten” måste vara *totalt kärleksfull* i ord och handling i livets alla skeenden, att han förmår säga till sina fiender: Fader förlåt dem för de vet inte vad de gör och att han förmår vända andra kinden till om han blir slagen?

Jag förutsätter att det bara finns en sann Profet och att eventuellt efterföljande profeter (med små p) framför samma budskap som Profeten. Och att, om andra kommer med *avvikande* påståenden, så är det dags att bestämma sig för vem av dem man ska ”tro på”. Många falska profeter har redan uppstått och de ”förvillar många” (Matt 24:11). Men vilka är de? Jag utgår i min analys från att Jesus Kristus är Profeten och vi har faktiskt fått en hel del hjälp av Jesus själv att finna kriterier.

Vi har Jesu varningar om att de falska profeterna kan finnas ”i öknen” eller ”inne i huset” (Matt 24:26), d.v.s. om de är *fysiska väsen*, som skulle kunna vistas i öknen eller inne i hus, så är de falska

²⁸ Jag gör ytterligare ett försök i kapitel 4, ”Är Martinusrörelsen en sekt?”

profeter. De falska profeterna leder till att "kärleken hos de flesta kallna" (Matt 24:12). De är "giriga" (2 Petr 32:3), de är "glupande ulvar" klädda i "fårakläder" (Matt 7:15). Jesus menar också att vi ska granska "frukterna" (Matt 7:16 och framåt):

"16. Av deras frukt skolen I känna dem. Icke hämtar man väl vindruvor från törnen, eller fikon ifrån tistlar?

17. Så bär vart och ett gott träd god frukt, men ett dåligt träd bär ond frukt.

18. Ett gott träd kan icke bära ond frukt, ej heller kan ett dåligt träd bära god frukt.

19. Vart träd som icke bär god frukt bliver avhugget och kastat i elden.

20. Alltså skolen I känna dem av deras frukt. "

Jesus varnar dessutom för att man inte ska tro på den som kommer och påstår sig vara Messias (Matt 24:3; 7:15-20; 24:11-12, 23-24). Han trasslar verkligen till det för sina anhängare genom att konkretisera:

"24. Ty människor som falskeligen säga sig vara Messias skola uppstå, så ock falska profeter, och de skola göra stora tecken och under, för att, om möjligt, förvilla jämväl de utvalda."

De som *säger sig vara* Messias är det icke. De som *gör under och mirakler* är heller inte Messias. Så vem är då Messias? Hur ska man veta att det är Messias, att det är Kristi återkomst det gäller, när det sker?

Den återvändande Kristus är således enligt Jesus själv *inte* ett fysiskt väsen som kan vistas i öknen eller inomhus. Det är då helt klart att inte heller Martinus eller Swedenborg eller Krishnamurti eller någon annan, är den återvändande Kristus.

Om de talar om kärlek, men visar motsatsen, är de en falsk profet. Om de gör mirakel och under och om de påstår sig vara Messias så är de falska profeter. Detta är en hel del användbara kriterier i analysen.

Enligt Bibeln är Gud *allkärleksfull, allsmäktig, och allvis*, vilket enligt vad jag förstår innebär att han är totalt och oförbehållsamt kärleksfull mot allt och alla oavsett vad dessa gör. Hans kärlek är inte villkorlig. Den är ovillkorlig. Han har total makt över allt och alla och har därmed förmåga genom sin totala makt att endast låta det ske som han vill ska ske. Han har dessutom det absolut högsta vetandet, den yttersta kunskapen om allt och alla. Det kan inte finnas några som helst över- eller underordnade intressen eller delar av skapelsen som hans kärlek inte omfattar, kan tillåta och som hans makt inte rör över. Om det vore annorlunda skulle han inte vara allkärleksfull, allsmäktig eller allvis. Slutsatsen måste, enligt min uppfattning bli, att *allt* som sker, sker helt i linje med hans yttersta vilja och kunskap. Att ”allt är mycket gott”. ”Inte ett huvudhår...”, ”Inte ett dammkorn...” och så vidare?

Även lidandet är kärleksfullt

Men hur kan lidandet och ondskan vara ”god”? Jo, endast om det ligger i linje med Guds plan på skapelsen av det fullkomliga paradiset. En förklaring kommer Martinus med. Det är endast lidandet som leder människan till nästakärlek. Det är lidandesupplevelser, i detta, i tidigare och i kommande liv, som lär oss förstå hur andra människor känner när de plågas och lider, vilket i sin tur, när vi *verkligen förstår*, med både känsla och intellekt, leder till att vi inte kan nännas göra någon annan något ont. Vi kommer, menar Martinus, att hellre själva dö än att åsamka någon annan lidande. Det finns ingen annan väg. Syftet med att inkarnera i grov fysisk materia²⁹ är att det är endast då som ”det gör ont att tänka fel”.

Genom att tänka fel, lider vi och tvingas tänka om. Vi tvingas att utranssaka Herrens vägar eller Guds andliga naturlagar. Innan vi gjort det kommer det att göra ont, ibland mycket ont. När vi väl har förstått helt och fullt, får vi ”nåd” eller ”syndernas förlåtelse”. De återvändande karmavågorna når oss inte längre. Vi är beskyddade.

²⁹ Det finns också andlig materia, det existerar ingen som helst skapelse ”i himlen eller på jorden” som inte omfattar materia av någon form, enligt Martinus

Guds Profet borde således enligt min uppfattning predika *Guds ord* och vara *Guds avbild*, d.v.s. leva den oförbehållsamma kärleken till allt och alla. Detta gjorde Jesus, det har vi många vittnen och dokument om. Många, men inte alla, är eniga om att Jesus är Profeten. Martinus menar att Jesu liv skulle tjäna som en förebild för oss andra.

De efterföljande profeterna måste alltså, vilket också Jesus poängterar, endast förmedla de budskap som Jesus predikade, det totala kärleksbudskapet. Jesus lärde oss förlåta våra fiender, att vända andra kinden till, att sticka vårt svärd i skidan och att älska vår nästa, d.v.s. de människor och andra levande varelser, omkring oss som behöver vårt stöd och vår hjälp. Trots 2000 års undervisning hatar vi fortfarande våra fiender, vi slår tillbaka och vi avvisar hjälpsökande människor. Hjälparen den Helige Ande bör alltså också predika total, ovillkorlig nästakärlek.³⁰

Övergången till något nytt

Evangelisterna talar om ”födslovåndor”, om ”förlossning”, om den knoppande våren och den stundande sommaren. Förutsägelsen om Kristi återkomst handlar således inte om jordens och mänsklighetens *undergång* utan om en övergångstid, från mörker och vedermodor till vår och sommar. Matteus (24:32), Markus (13:28) och Lukas (21:29-30) tar våren som liknelse. När ”fikonsträdets kvistar savar” då vet vi att sommaren är nära och då vet vi också att ”han är nära och står för dörren” (Mark 13:29).

Markus 13:27

”27. Och han skall då sända ut sina änglar och församla sina uvalda från de fyra väderstrecken, från jordens ända till himmelens ända.
28. Ifrån fikonsträdet mån I här hämta en liknelse. När dess kvistar begynna att få save och löven spricka ut, då veten I att sommaren är nära.

³⁰ Syftet med detta kapitel var inte att fokusera på och analysera om Martinus kosmologi förmedlar det totala nästakärleksbudskapet. Denna analys kräver en särskild analys.

29. Likaså, när I sen detta ske, då kunnen I ock veta att han är nära och står för dörren.
30. Sannerligen säger jag eder: detta släkte skall icke förgås, förrän allt detta sker.
31. Himmel och jord skola förgås, men mina ord skola icke förgås.”

Lukas 21:

- ”29. Och han framställde för dem en liknelse: ’Sen på fikonsträdet och på alla andra träd.
30. När I fån se att de skjuta knopp, då veten I av eder själva att sommaren redan är nära.
31. Likaså, när I sen detta ske, då kunnen I också veta att Guds rike är nära.
32. Sannerligen säger jag eder: Detta släkte skall icke förgås, förrän allt detta sker.
33. Himmel och jord skola förgås, men mina ord skola aldrig förgås.”

Först kommer Vedermödan och sen Kristi återkomst? Efter Vedermödan ska vi bygga morgondagens samhälle. Ungefär så beskriver också Martinus skeendet. Det är Domedagen som kommer att göra oss mogna att ”se” den återvändande Kristus. Det är då vi kommer att ställa de stora viktiga frågorna. Varför? Varför just jag? Vart tog Gud vägen nu? Finns han? Om han finns och om han är allsmäktig, varför låter han människor inklusive mig lida? Och människan börjar söka svar på dessa frågor.

Martinus menar att man inte kommer att nöja sig med att ”tro” längre. Människorna kommer inte att nöja sig med att ”Herrens vägar är outrannsackliga”. De vill *veta*. Då blir de andliga forskare. I de andliga läror som sprids av både falska och äkta profeter och lärare kommer man att finna ”andliga hypoteser” om hur man ska leva för att undvika lidande och plågor. Och man kommer att pröva sig fram, precis som de traditionella materialistiska forskarna gör idag. De kommer att pröva hypoteserna i sina egna liv och finna vissa värda att acceptera som sanningar och andra förkastas.

I detta sökande utvecklas den andligt vetenskapliga förmågan successivt, genom ett antal inkarnationer, fram till det ögonblick när man utvecklat de "talangkärnor" som är nödvändiga för den totala nästakärleken. Och då är man Guds avbild och det Martinus kallar "kosmiskt medvetande" eller allvisheten utvecklas. Vi får genomgå vår kosmiska födelse.

Så låt oss hålla oss på rätt köl nu när Domedagen är inne! Vi som studerar Martinus kosmologi har, enligt min uppfattning, redan fått börja uppleva Kristi återkomst genom att vi fått kontakt med Hjälparen den Helige Ande, Martinus samlade verk! Så låt oss "Vaken och bedjen!" För säkerhets skull. Tiden kanske är inne!

Mediation enligt Martinus

Utplåna begreppet "fiender" ur Ditt medvetande!

Tag aldrig till genmäle inför vrede, förtal eller andra former av obehag som riktas mot Dig!

Säg aldrig själv något ont om någon eller något!

Var absolut sann och ärlig i alla livets förhållanden!

Var absolut opåverkbar av smicker, beröm eller klander!

Var aldrig med om att dräpa, sära eller lemlästa!
(OBS! Detta betyder att vi varken ska döda eller skada människor eller djur)

Låt aldrig Din tanke avvika från att syssla med på vilket sätt Du absolut bäst kan tjäna Dina medväsen; då utför Du den allra högsta form av yoga eller den fullkomligaste träning av den del av utvecklingen, som är ställd inom Din viljas räckvidd och som i förening med den övriga delen av livets egen bearbetning av din natur slutligen skall föra Dig fram till den moraliska genialiteten eller omskapa Dig till att utgöra det fullkomliga väsendet eller en "gudamänniska".

”Att förminska andra väsens
naturliga livsglädje och rätt att finnas till
är detsamma som att dräpa.”

LB VII st. 2396

4

Är ”Martinusrörelsen” en sekt?¹

Sedan urminnes tider har människor sökt svaren på de stora livsfrågorna. Lika länge har självutnämnda gurus lovat frälsning om massorna följt dem och lyssnat till deras visdomsord. Hur ska vi veta vilken guru som leder oss rätt och vilken som vilseleder oss? Kan vi lära oss se skillnaden mellan en ”frälsare” och en ”falsk profet”?

Vissa stora ledare har etablerat sig och deras visdomsord har hållit i århundraden, ja, årtusenden. Andra har försvunnit i historiens mörker. I tider av kris, när samhällen skakar i sina grundvalar och massorna lider, verkar profeter och ledare ha lättare att samla massorna omkring sina löften om ”frälsning”, ”frihet” och ”den slutliga lösningen”. Vi har sett många stora ljusa ledare som predikat kärleksbudskapet, t.ex. Jesus, Buddha och Mohammed. Vi har också sett många ”mörka” ledare, t.ex. Hitler, Sadam Hussein och Usama Bin Ladin. Sen har vi många, många som lovar och predikar kärlek och frihet, men konsekvenserna är mycket oklara. Andra lovar ”guld” men verkar skapa helvete och fängelse för sina lärjungar. Dit hör vissa sekter.²

¹ Kapitlet är en bearbetning av en artikel som varit införd i *Ny Kultur* nr 3, 1996.

² En sekt är definitionsmässigt en grupp människor som brutit sig ur en kyrka, ett samfund, ett parti eller en filosofisk skola och bildat sin egen rörelse.

Historiska sekter

Ur historiens dunkel framträder några mer eller mindre extrema sekter. På Jesu tid fanns den udda judiska sekten "Esséerna", som levde isolerade från världen med bland annat sina märkliga reningsriten. De utplånades men lämnade efter sig de fascinerande "Dö-dahavsruellarna" som nu är föremål för intensiv forskning. Under århundrandena har sekter uppstått och utplånats. Jehovas Vittnen anses vara världens största sekt. Andra kända sekter är mormonerna, sjundedagsadventisterna, kväkare m fl.

Moderna sekter

Under 60- och 70-talet välde en våg av nya religiösa sekter fram över västvärlden. Exempel på sådana är Moonrörelsen, Hare Krishna, TM-rörelsen, Scientologin och Guds barn (numera kallad Familjen). Sekter som på senare tid ökat starkt är t ex Trosrörelsen (Livets Ord, Fristaden, Ordet, Arken m.fl.), Summit Lighthouse, Ananda Marga, "Sex-sekten", "Förebedjare för Finland" för att nu nämna några. Enligt experter finns idag hundratals, kanske tusentals sekter över hela världen. Många av dessa har visat sig skapa oerhörda problem för sina anhängare och begreppet "destruktiv sekt" har skapats.

Destruktiva sekter

Under senare tid har vi hört om David Koresh-sekten som brände sig inne på sin gård i Waco i Texas, om den japanska sekten Aum som spred giftig gas i Tokyo,³ om Domedagssekten i Ukraina, om Soltempelorden i Schweiz, om Charles Manson och hans grupp i Kalifornien, om Jim Jones som förledde sina efterföljare till kollektivt självmord i Guyana 1978, m.fl.⁴

³ Kaplan, David & Marshall, Andrew (1996) *Sekten vid världens ände – Den otroliga historien om Aum*. Boken är en ohygglig studie i destruktiva sekters "ondska".

⁴ Några författare som på ett mycket kunnigt och initierat sätt skildrar destruktiva sekter är Arlebrand (1992), Frisk (1998) och Nylund (1998).

Berättelserna om destruktiva sekter är ofta skrämmande och upprörande⁵ och de aktualiserar frågan om vad det är som gör att människor kan fås att sluta tänka egna tankar, begå kollektiva självmord, låta sig utnyttjas sexuellt, mörda andra eller utföra andra extrema och grymma handlingar i ett ofta andligt och religiöst sammanhang.

Inte ovanligt i dessa sekter är sexuella perversioner och lagövertredelser av olika slag, t.ex. sex med barn, vilket t.ex. tidigare⁶ rekommenderades i Familjen (f.d. Guds barn) eller misshandel, s.k. aga, av barn under ”fostrans” täckmantel. I november 1993 berättas i Aftonbladet (22/11) om ”Förebedjare för Finland”: *”De som slår barnen ofta - och gärna med sektmedlemmarna som publik - får ett bättre anseende i sekten”*. Socialförvaltningar runt om i landet arbetar med utredningar på barn involverade i dessa extrema sekter.

Fyra huvudtyper av sekter

Steven Hassan⁷ är psykolog och rådgivare i sektfrågor i USA. Han har i många år forskat om sekter och delar upp dem i fyra huvudtyper:

- 1) *Religiösa sekter* är de som är mest kända och inriktade på en religiös lära. Vissa använder bibeln som grund, andra vilar på någon österländsk religion. Några bygger på ockultism. Åter andra har skapats av sin ledare. Hassan iakttog att dessa grupper, trots att de säger sig värna om sin *andliga* utveckling så lägger de ner enorma tillgångar i den materiella världen. Ledarna har lyxiga bilar och bor i lyxiga fastigheter.
- 2) *Politiska sekter* kännetecknas av extremister och extremist rörelser. De bygger sin organisation omkring en politisk lära. Ofta känner människorna, enligt Hassan, inte till att ”mind control” (se nedan) utövas och att det är detta som skiljer dem från andra fanatiska politiska rörelser och grupper. De nynazistiska grupperna kan räknas hit.

⁵ Sektavhoppares berättelser står att läsa i t.ex. Danielsson (1989) och FRI (1995).

⁶ Man menar sig idag ha slutat med sex med barn inom Familjen.

⁷ Hassan, Steve (1990) *Combatting cult mind control*.

3) *Psykoteraeutiska sekter* "säljer" sina kunskaper för mycket pengar och lovar att alla som går deras kurser ska få denna kunskap och insikt. Ofta får man sen gå dyra påbyggnadskurser. Klarar man av dessa kurser tas man sedan upp i gruppen.

4) *Kommersiella sekter* tror på "girighetens lära". De lurar och manipulerar människor att arbeta gratis eller med liten lön och utlovar rikedom i framtiden. Ofta bryts medlemmarnas självkänsla ner och gör dem oförmögna att klaga. Rekryteringen sker ofta genom annonser. De utvalda får sedan betala för utbildningen innan de sätts i arbete.

Självar jag sommaren 1991 en kort tid involverad i en destruktiv sekt som inte går att kategorisera in bland dessa fyra. De kallade sig "indianer" och levde i norrlandsskogen en sommar för att under hösten flytta/fly till norra Finland. De kallade sig MicMac-indianer, "Iriadamant". "Schamanen" kallade sig "Man" eller "Apjoilnoman". De ville visa världens folk hur man värnar om naturen och odlar i harmoni med naturen. Man kanske skulle kunna kategorisera dem som en

5) *Miljösekt*. Kännetecknande för den var fokus på renlevnad, att de arbetade för en bättre miljö, en kärleksfull odling i samklang med naturens lagar och en livsstil nära naturen. Vi bodde i indiantält i skogen, lagade mat över levande eld, plockade maten i naturen, levde veganskt (djur skulle inte utnyttjas ens för att leverera mjölk, ägg eller ost). Levnadsritualerna var hämtade från en blandning av indianska traditioner och New Age-inspirerade idéer.⁸ Det var en underbar sommar. Vi märkte inget konstigt. Senare fick vi veta att många av gruppmedlemmarna blivit utnyttjade, både sexuellt, ekonomiskt och på annat sätt. Gruppen är nu splittrad, men rykten gör gällande att "Schamanen" bygger en ny grupp i Kanada.

⁸ Jag var så fascinerad över deras ideologi och livsstil att jag skrev en doktoranduppsats om "Det goda samhället" om dem, en okritisk smörja som jag ett par år senare skämdes för.

Vad kännetecknar en destruktiv sekt?

Föreningen Rädda Individerna (FRI)⁹ är en organisation som bildades 1984 av anhängare, som "förlorat" en familjemedlem till Scientologirörelsen. Föreningen har ökat kraftigt och har idag flera hundra medlemmar. De fungerar som informationscentrum när det gäller sekter och ger stöd till anhängare och avhoppare från sekter. Under de snart 20 år som gått har FRI utvecklat en gedigen kunskap om sekter och har utifrån sin erfarenhet definierat vissa sekter som "destruktiva". De har namngivit ett 30-tal sekter på sin lista¹⁰ över "destruktiva sekter". Deras definition på en "destruktiv sekt" sammanfattas i följande punkter:

- Sekten bedriver *falsk varudeklaration*, d.v.s. ger vilseledande uppgifter om rörelsen. De lovar utåt t.ex. stöd och hjälp till utlänningar, till fattiga och utsatta människor. De lovar frälsning, frihet från psykiska problem o.s.v.
- Man använder "manipulation" med psykologiska metoder, s.k. "*mind control*" (se nedan) vid värvning av medlemmar och som indoktrineringsmetod. Dessa metoder har bl.a. sina rötter i hypnos-teori och hypnostekniker.
- Den destruktiva sekten har en *enväldig ledare*, som kräver fullständig underkastelse och påstår sig ha särskilda kunskaper och förmågor.
- Ideologin inom sekten kan inte ifrågasättas eller kritiseras. Tvivel är något ont och skall bekämpas.
- Verklighetsbilden är svart/vit - *allt utanför rörelsen är ont* och måste bekämpas medan sekten och dess medlemmar är goda.
- *Meningsfull kontakt* med familjemedlemmar och anhängare upphör successivt, i synnerhet när de är kritiska mot rörelsen och dess ideologi.

⁹ FRI kan nås för information på tel. 08-709 00 77, adress Svandammsvägen 10, 126 34 Hägersten. Information finns på <http://home.swipnet.se/~w-64518/>.

¹⁰ Scientologikyrkan, Hare Krishna, Trosrörelsen, Summit Lighthouse, Ananda Marga, Kristi församling, "Sex-sekten", Brobyggarna, Familjen (Guds barn), TM (Transcendental Meditation), Linbussamfundet, Yttersta tidens budskap, Jehovas vittnen, UFF/Tvind (De resande högskolorna) m.fl. finns med på listan.

- *Utbildning och yrkesarbete* avbryts i huvudsak p.g.a. att man upplever att man vill leva för den vision, den ideologi som sekten predikar.
- Medlemmarna *utnyttjas ekonomiskt*.

”Mind control”

Vad är det då för kraftfulla tekniker som kan få människor att göra sånt de sannolikt inte skulle göra under andra omständigheter? Robert Lifton¹¹ studerade krigsfångar som återvände hem efter Koreakriget. Han fann att de kom hem med en förändrad världsbild och en ny ideologi. Begreppet ”hjärntvätt”, vilket ibland används vid översättning av ”mind control”, användes första gången 1951 av en journalist, Edward Hunter, under Koreakriget. Han översatte en kinesisk term, *hsi nao*, ”tvätta hjärna”. Steven Hassan betonar dock att ”mind control” och ”hjärntvätt” är två helt olika fenomen. Hjärntvätt åstadkoms med tvång och våld och även tortyr. ”Mind control” innebär inget eller lite fysiskt våld. Man har frivilligt gått in i en situation och man deltar frivilligt i processen. Så småningom internaliserar man ett nytt trossystem och utvecklar en ny personlighetsstruktur.¹²

Steven Hassans modell för ”mind control” innefattar fyra komponenter.¹³

1) *Fysisk kontroll* innebär att sekten kontrollerar hela den fysiska miljön, var man bor, vilka kläder man använder, vilken mat man äter, hur man sover o.s.v. Många sekter har intensiva schemalagda arbetsdagar för medlemmarna. Det finns alltid något att göra, även på fritiden.

¹¹ Lifton, Robert (1961) *Thought Reform and the Psychology of Totalism*

¹² För en utomordentligt intressant och nyanserad diskussion om ”mind control” vill jag hänvisa till Lise-Lotte Elmans artikel i *Sökaren*, nr 6/1988.

¹³ Som grund för denna har han Leon Festingers modell (Festinger, 1979). Festinger gjorde en studie på en domedagssekt för att se vad som hände med sektmedlemmarna när domedagen inte kom så som sektledaren hade förutsagt. Han utvecklade teorin om ”kognitiv dissonans”.

2) *Tankekontroll* tränas upp och kan användas av medlemmen själv. När man tänker "otillåtna" tankar så får man träna in "tankestopp tekniker" för att stoppa de felaktiga tankarna. Man lär sig stänga ute allt som hotar. Såna metoder är t.ex. tungotal, chanting, mantra, böner och liknande.

Sekten har utvecklat ett eget språk som medlemmarna gör till sitt eget. Ord definieras om och får en annan innebörd, nya ord skapas. En "vi-dom"-känsla utvecklas. Världen indelas i svart och vitt. Vi goda mot dom onda. Hassan betonar att medlemmarna aldrig behöver tänka eftersom sekten gör det åt dem.

3) *Känslokontroll* betyder enligt Hassan att sekten försöker manipulera och begränsa en medlems känslor. Skuld och rädsla är viktiga ingredienser i "mind control". Rädsla fungerar som en stark sammanbindande kraft i en sekt. Rädsla för djävulen eller satan, för maffian, för demoner, för att brinna i helvetet i evighet, för besättelse, för att bli straffad av ledaren, för att Gud ska överge o.s.v.

4) *Informationskontroll* blir konsekvensen av att sektmedlemmarna vanligtvis inte har tillgång till den information som kommer från TV, radio och tidningar. Ofta beror det på att man har så knappt med fritid så man inte hinner ta del av media. Ofta censureras utifrånkommande debatter och kritik av sekten eller omformuleras. Den information sektmedlemmarna vanligtvis får ta del av är skrifter som sekten själv producerat eller valt ut. Det kan finnas inbyggt i läran att man inte får kritisera läran eller ledaren. Man undviker dessutom kontakter med icke-medlemmar såsom familj eller vänner utanför sekten och får på så sätt inte tillgång till kritisk information.

Dessa fyra komponenter finns i större eller mindre utsträckning i alla destruktiva sekter och tar sig olika uttryck. Ett annat fenomen som ständigt återkommer är de "förförelsestrategier", s.k. "love-bombing", som sekter utsätter presumtiva medlemmar för i inledningsskedet. De utvalda upplever sig verkligen älskade, emotagna med öppna armar, speciella, efterlängtrade o.s.v. Successivt

blir man "fast". Jag tror att "förälskelsemetaforen" är en bra bild. Under förälskelsefasen är det svårt, nästan omöjligt att vara kritiskt granskande, i synnerhet om man inte är på sin vakt och medveten om fenomenet "mind control". Och när "förälskelsen" börjar falna är man en del av en rörelse som gör något stort och viktigt för mänskligheten, eller i en process som leder till "upplysning" eller "frälsning" eller vad det kan vara sekten utlovat.

Lotta Danielsson, som i flera år varit medlem i Hare Krishna-rörelsen skriver i sin bok "*Väg utan skäl*"¹⁴

"Hur kunde jag låta någon annan ta över mitt liv så kapitalt? Det är det som känns värst. Att någon tog allt jag hade, fick full kontroll över mig utan att jag märkte det. Jag förstod inte vad det var jag gav upp och hur det gick till. Jag gjordes blind. Och trodde att meningen med livet var att göra andra lika blinda." (sid. 152)

Hon skriver också i samband med sin "avprogrammering"

"Jag slutar meditera. Jag blir förvånad över att skillnaden är så stor. Så fort jag slutar meditera, klarnar hjärnan, den tjocka dimman lättar och försvinner och jag kan tänka igen. Egna tankar. På mitt eget sätt. Först nu vågar jag tänka logiskt och kritiskt på allvar." (sid. 146)

"Avprogrammering"

Varför lämnar man en sekt? Behöver man hjälp efter avhoppet? Hur hjälper man avhoppare, d.v.s. sektmedlemmar som av olika skäl valt att lämna sekten? De studier som gjorts beträffande avhoppare visar att det finns vanligtvis fyra olika orsaker till avhopp:¹⁵

1) Ett avbrott i sektens sociala isolering, d.v.s. att sektmedlemmen reser bort ett tag. Endast 4 av 12 sektmedlemmar återvände till sekten efter ett avbrott på tre eller fler veckor.

¹⁴ Danielsson, Lotta (1989) *Väg utan skäl* (om erfarenheter från Hare Krishnarörelsen).

¹⁵ Langone, Michael (1994) *Recovery from cults*.

- 2) Kontakter mellan sektmedlemmar utan sektens kännedom, där man börjat diskutera sina tvivel eller sin kritik, leder ofta till att man lämnar sekten.
- 3) Medlemmar lämnar ofta en sekt när man känner sig desillusionerad vad gäller sektens verksamhet eller efter felaktiga förutsägelser, t.ex. om jordens undergång.
- 4) Medlemmar lämnar sekten när de får kunskap om sektens hyckleri eller omoraliska beteenden hos sektledaren.

Steven Hassan gjorde liknande erfarenheter i sin forskning och menar att om sektmedlemmen får möjlighet att vara ifrån sektmiljön tillräckligt länge samt får tillgång till kritiska och avslöjande böcker och artiklar av tidigare medlemmar samt får träffa tidigare medlemmar som hoppat av så lämnar de oftast sekten.

Det stora problemet i sekten är att medlemmarna endast förlitar sig på sekten och dess information. Sekterna varnar dessutom sina medlemmar för FRI och säger att FRI är en destruktiv sekt, som man bör akta sig för. Den enda officiella hjälpen och stödet blir därmed en fiende. En undersökning visar att sektmedlemmar som hoppade av ofta tenderade att lägga hela skulden på sig själva, på att det var fel hos dem.

De psykiska besvären efter avhopp är omfattande. En studie¹⁶ på f.d. "bibelskoleelever", d.v.s. elever vid Livets Ords bibelskola, visar att de nytillkomna psykiska problemen hos dem har en skrämmande omfattning. 93% lider av ångest och skuld känslor, 86% av mardrömmar och sömnbesvär, 75% av koncentrationssvårigheter, 63% av självmordstankar o.s.v. Hela 23% har försökt begå självmord. Forskarna har jämfört med tiden före sekten. Försämringen på alla nivåer är avsevärd.

I Sverige finns fortfarande, mig veterligt, ingen utvecklad rehabilitering för sektavhoppare. I Wellspring i Ohio, USA, finns ett professionellt rehabiliteringscenter där man erbjuder ett individuellt anpassat program med rådgivning, där man ser till de psykologiska,

¹⁶ Swartling, Per G & Swartling, Gudrun (1991) "Vanligt med psykiska besvär hos f.d. medlemmar av Livets Ord", *Läkartidningen*, nr 24/1991

de sociala, fysiska och känslomässiga aspekterna på avhoppet och tar hänsyn till varje individs unika erfarenheter. De menar att man behöver ha särskilt kunskap om varje särskild sekt för att kunna hjälpa till med den s.k. ”avprogrammeringen”. Metoden går ut på dels att presentera sakligt och avslöjande material om den aktuella sekten, om sektledaren osv. Dessutom behöver avhopparen personlig hjälp med att bearbeta sina sektupplevelser och stöd med självbild, självkänsla samt sin sociala och ekonomiska situation. Personal från Wellspring har kommit till Sverige några gånger och genomfört s.k. rehabiliteringsinternat för avhoppare. Detta finansieras bl.a. med fondmedel och med privata medel.

Socialekreterare, kuratorer, präster, läkare, sjukvårdspersonal, psykolger o.s.v. med kunskaper om sekter och ”mind control” kan göra mycket för att hjälpa människor i dessa oerhört utsatta kris-situationer.

Är Martinusrörelsen en sekt?

Jag tycker att det är utomordentligt viktigt att kritiskt granska de grundvalar en ideologi, en livsåskådning, ett perspektiv eller en teori vilar på. Den spännande utmaningen är ju att bestämma de kriterier med vilka vi ska granska.

Martinus kosmologi har en oslagbar teoretisk grundval, ”*Universums grundton är kärlek*”. Martinus menar att hans samlade verk är den av Jesus Kristus utlovade ”Hjälparen den Helige Ande”,¹⁷ samme Kristus som inkarnerade för att lära mänskligheten hur en människa ska förhålla sig till en annan utifrån nästakärlek. ”Älska Dina fiender...!”, ”Vänd andra kinden till...!” ”Stick Ditt svärd i skidan...!” Alltså måste allt i en sådan livsåskådning eller ideologi, allt utan undantag, genomsyras av KÄRLEK – till allt och alla.

Det blir således extra viktigt att granska Martinus teorier och dess konsekvenser i praktiken. När det gäller frågan om ”Martinusrörelsen” är en sekt, så kan vi dels gå till Martinus *egna texter* och granska de intentioner de genomsyras av, dels får vi granska vad som faktiskt sker i *praktiken*, hur ”Martinus-folk” agerar.

¹⁷ Se kapitel 1, 2 och 3.

Total tolerans mot allt och alla

Vi kan inledningsvis konstatera att kosmologin *teoretiskt* genomsyras av en total tolerans, vilket jag vill belysa med följande citat ur Livets Bog:

”...Min avsikt är sålunda att klargöra för läsaren, att *den universella världsbild* eller den eviga visdom, som tillförts mitt medvetande genom en *gudomlig, faderlig korrespondens* i form av livets direkta tal och vars vidare utgestaltning i form av Livets bog det blivit mitt privilegium att uppenbara för världen i kraft av det vetande, som denna manifestation innebär, *på intet sätt gör anspråk på att utgöra något 'allena saliggörande'*. Dylika anspråk kan nämligen aldrig ställas utan att vara *symtom eller kännetecken på okunnighet*. Fadern, Försynen eller Allmakten låter nämligen aldrig en enstaka manifestation, vad eller vem den än månde hänföra sig till, vara mäktig nog att göra alla andra manifestationsformer överflödiga utan begagnar sig *i lika hög grad* av alla existerande manifestationer för att iscensätta den för varje enskilt väsens hopp och längtan anpassade saligheten och låter därigenom *varje levande väsen* framträda som *en absolut outhärlig rollinnehavare* i det gigantiska äventyr, som heter tillvaron...” (LB I, st. 10)

I sann kosmologisk anda vill jag alltså inte kritisera, fördöma eller anklaga någon eller några för att något sker fel. Tvärtom - allt, även det fenomen jag här beskriver som ”destruktiva sekter”, är ett led i en gudomlig plan. Men i den planen ingår även den kritiska granskningen och analysen av skeenden, vare sig dessa handlar om vårt sätt att vara mot våra medmänniskor, mot vår egen kropp eller mot planeten jorden, för att vi ska kunna utveckla kunskap om livets andliga lagar. Jag tror dessutom att vi, om vi skaffar oss ”förebyggande kunskap”, inte behöver ta alla omvägar, snedsteg och sidospår, som bristen på kunskap kan locka ut oss på. Som ett led i det vill jag gärna granska kosmologin ur ett ”sektperspektiv”.

Martinus förhindrar sektbildning

”Många människor tror., att den andliga vetenskapen blott är en ny religiös sekt eller en förening man kan bli medlem i. Men detta är ett missförstånd. Den andliga vetenskapen kan inte utbredas genom propaganda eller suggestiv påverkan, den kan mottagas av de människor, som blivit sökande och önskar komma i närmare kontakt med livets egna lagar. En sådan kontakt kan inte uppnås genom något medlemskap och inte ens genom studier, *såframt icke dessa studier förenas med praktiserande av nästakärlek och tolerans.*”¹⁸

Att använda begreppet ”Martinusrörelsen” är således helt fel.¹⁹ Det finns ingen sådan rörelse eller grupp. Alla, som sitter i sina studiekammare runt om i världen och studerar Tredje Testamentet är andliga forskare, men vi ingår inte i någon som helst förening, grupp eller rörelse.

Kriterier för kritisk granskning

För en vidare granskning kan vi i denna analys utgå från de kriterier som jag tidigare redogjort för, för att benämna en rörelse som ”destruktiv sekt”, vilka jag kort vill erinra om: ”falsk varudeklaration”, ”manipulation med mind control”, ”enväldig ledare”, ”kritik och tvivel är något ont”, ”allt utanför sekten är ont och ska bekämpas”, ”yttre sociala kontakter upphör” och ”ekonomiskt utnyttjande”.

”Varudeklarationen”

Martinus vill med sin kosmologi beskriva de andliga realiteterna, men samtidigt betonar han starkt att vi inte ska tro utan kritiskt granska utifrån våra erfarenheter. Visserligen säger Martinus att vi alla så småningom kommer att få *kosmiskt medvetande*, men knappast enbart genom att läsa Livets Bog eller gå ”kosmologikurser”. Tvärtom så säger han att det är *livet självt* som är utbildningen.

¹⁸ Martinus i *Kosmos*, nr 13, 1973, sid. 166, min kursivering.

¹⁹ Martinus var mycket tydlig när det gällde detta. På ett rådsmöte den 6 januari 1981 sa han: ”Rådet ska inte bestämma över någon. De intresserade kan själv studera böckerna som de vill. Man får inte skapa en sekt och man får inte skapa en förening” (Samarbejds Strukturen (1992, sid. 72).

Kosmologin ger oss "bara" en möjlighet att få ord till och förstå det vi upplever och erfar och den ger en karta för den vidare vandringen.

Förekommer "mind control"?

Vi erinrar oss att "mind control" kännetecknas av "fysisk kontroll", "tankek kontroll", "känslök kontroll" och "informationskontroll".

Fysisk kontroll

När det gäller fysisk kontroll så verkar det inte finnas några uttalade styrningsbudskap om hur vi bör leva eller bo som kosmologistuderande. Visserligen dras många av oss som studerar till Klint i Danmark, till Kosmosgården i Varnhem, till Solsökehem i Sunnansjö eller till Martinus Center på Lidingö. En del har köpt sommarstugor i närheten av Martinus center i Klint. Visst skulle jag och många med mig vilja bo i närheten av Martinusmänniskor. Men det finns inget i kosmologin som uppmuntrar sammanflyttning.

Visst beskriver Martinus hur vi klokt bör äta för att leva i enlighet med de andliga lagarna, att vi inte längre behöver äta kött, att köttätande kommer att ge negativ karma, att alkohol och droger innebär katastrofer för våra mikroväsen o.s.v. Men ingenstans ställer han upp regler eller pekpinnar för oss. Han bara förmedlar kunskapen om konsekvenserna, sen för vi pröva själva i våra liv. Jag känner många underbara Martinus-studerande som både äter kött och dricker alkohol. Och inte har jag sett några tendenser till skuld- och skamkänslor för det. Var sak har sin tid. Vi kan inte mogna fortare än vi gör. Det är Martinus' tydliga och toleranta budskap.

Tankekontroll då?

Förekommer det? Har "Martinus-folk" några knep för att hindra sig från att tänka otillåtna tankar? Kanske en och annan har det, jag vet inte. Men det finns inga instruktioner från Martinus själv om det. Efter mycket "tjat" från anhängare publicerade han några "normativa" punkter om hur vi skulle kunna tänka om vi känner att vi vill ha stöd och hjälp:

- Utplåna begreppet fiender ur ditt medvetande!
- Tag aldrig till genmäle inför vrede, förtal eller andra former av obehag som riktas mot Dig!
- Säg aldrig själv något ont om någon eller något!
- Var absolut sann och ärlig i alla livets förhållanden.
- Var aldrig med om att dräpa, såra eller lemlästa.
- Låt aldrig Din tanke avvika från att syssla med på vilket sätt Du absolut bäst kan tjäna Dina medväsen; då utför Du den allra högsta form av yoga eller den fullkomligaste träning av den del av utvecklingen, som är ställd inom Din viljas räckvidd och som i förening med den övriga delen av livets egen bearbetning av Din natur slutligen skall föra Dig fram till den moraliska genialiteten eller omskapa Dig till att utgöra det fullkomliga väsendet eller en "gudamänniska".

Så när jag blir arg på mina arbetskamrater, så *försöker* jag ibland tänka "Utplåna begreppet fiender....!" "Ta aldrig till genmäle....!" "Var aldrig med om att såra....!" Om man nu kan kalla det för tankestoppande tekniker.

Med bästa vilja i världen är det svårt att se några tecken på andra typer av "tankestoppande metoder" i kosmologin. Tvärtom betonar Martinus om och om igen att vi ska tänka självständigt, studera, reflektera, kritiskt granska och förhålla oss analytiska och vetenskapliga till våra erfarenheter, d.v.s. totala motsatsen till tankekontroll.

Känslokontroll?

Förekommer tecken på känslokontroll? Till exempel med rädsla, skuld och skam? Eftersom kosmologin genomsyras, som vi ovan sett, av total tolerans mot allt och alla, så är det svårt att se sådana tecken. Det finns ingen "satan" att vara rädd för. Världen är perfekt, även när lidande och nöd skapar oro och sorg. Lidandet är en väg mot fullkomning. Genom lidandet utvecklar vi vår medkänsla. Det onda och lidandet är endast konsekvenser av att vi saknar kunskaper. Genom lidandet kommer vi att utveckla de nödvändiga kunskaper vi behöver för att skapa paradiset på jorden. "*Allt är mycket gott!*" Det finns egentligen inget att vara rädd för, inget att skämmas för och ingen skuld, menar Martinus. Men visst har jag träffat Martinusintresserade som rynkar på näsan och ser på mig med kritiska

ögon när de hör att jag äter sill och surströmming. Det kan hos enskilda personer finnas en tendens att vilja visa sig ”mer utvecklade” och ”lite längre komna” än vi andra. Dock har jag tack och lov inte mött störande många bland Martinusanhängare, inte fler än i andra religiösa, andliga eller ateistiska sammanhang.

Informationskontroll?

Informationskontrollen är den sista ingrediensen i ”mind control”. Martinusstuderande verkar i mina ögon inte vara särskilt avstängda från yttvärldens information. Tvärtom. Alla jag känner som studerar kosmologin är tvärtom mycket intresserade av och engagerade i samhällsfrågor, i den allmänna debatten, i skeenden i omvärlden. Visst finns det några kosmologiska skrifter, som vi gärna tar del av, Kosmos, Den Ny Verdens Impuls och Kosmologiskt Forum. Ny Kultur har tyvärr lagts ner på grund av dåligt prenumerationsunderlag. Det fanns många fler kosmologistuderande än det fanns prenumeranter på tidningarna, så det verkar inte finnas något allmänt påbud av att man *måste* läsa den ”interna informationen” för att vara en ”god kosmolog”.

Enväldig ledare?

Finns det då en ”enväldig ledare”. Ja, det beror på hur man ser det. Martinus fanns. Och visst hade han vissa speciella kunskaper och förmågor. Han hade ju ”*kosmiskt medvetande*”, d.v.s. tillgång till den kosmiska sanningen. Han har ju också sagt att vi alla kommer att få det, förr eller senare. Så han är inte unik.

Martinus dog 1981. Men hans skrifter lever kvar och visst är de grunden för oss som är kosmologistuderande och andliga forskare. Men man kan välja att läsa eller inte läsa. Ingen bestämmer över någon annan. De som finner vettiga förståelse- och förklaringsmodeller i hans litteratur läser dem. Andra struntar i dem och lyssnar kanske bara på föredrag och går kurser där de får möjlighet att diskutera med likasinnade. Många kosmologiintresserade läser inte ens böckerna, men ”känner” att den kosmologiska grunden är ”sann” för dem och de försöker leva i enlighet med tankarna. Men någon

”enväldig ledare” är det knappast tal om.

Å andra sidan finns det alltid människor som längtar efter ”Ledaren” och som kan komma att göra den bortgångne Martinus till en sådan, bl.a. genom att bokstavstroget ”predika” hans lära. Detta är dock inget förhållningssätt som uppmuntras. Tvärtom.

Kanske kan det komma ”ledare” som påstår sig ha medial direktkontakt med Martinus genom kanalisering och liknande, men det finns inbyggt i kosmologin ett kritiskt förhållningssätt mot dessa. Martinus säger själv *”Det skall inte komma någon och säga att han är min efterföljare. Efterföljare, det må vara alla ni andra. Det kan inte vara en enskild person”* (Samarbeids Strukturen, sid. 72).

Kritik och tvivel

När det gäller ifrågasättande av ”ideologin”, d.v.s. den kosmologiska grunden, så har Martinus själv klart uttalat vikten av att kritiskt ifrågasätta, studera, reflektera, pröva teorin mot den egna erfarenheten. Han beskriver olika typer av kritiker för att hjälpa läsaren till en självkritisk granskning av sitt eget förhållningssätt.²⁰

Samtidigt betonar han att man inte ska kritisera, tänka nedsättande eller handla ont mot någon eller något.²¹ Men kritisk granskning innebär *inte negativ* granskning utan en *saklig, vetenskaplig* granskning.

Yttre sociala kontakter

Ett av kriterierna på en destruktiv sekt är att det finns processer i sekten som leder till att kontakt med anhängare, med familj och vänner avbryts och man tenderar att sluta med studier eller arbete, om inte dessa ligger i linje med sektens intressen.

Det finns inga som helst tecken, vare sig i texterna eller i praktiken på några isoleringstendenser av Martinusintresserade.

Visst är vi många Martinusstuderande som kanske hellre skulle vilja ”hoppa av” från ”vardagslivet” och på heltid få syssla med kos-

²⁰ Se framförallt i artikeln ”Omkring min skapelse av Livets Bok”, *Kosmos* nr 1, 1982

²¹ Se t.ex. i artikeln ”Kring mina kosmiska analyser” i den lilla boken *”Vägen till invigning”*, kap 6.

mologistudier, få undervisa om kosmologin o.s.v. Men det är inte många av oss som klarar det. Varken ekonomiskt eller praktiskt.

Ekonomiskt utnyttjande

Det finns inga ekonomiska intressen i kosmologin. Föreläsare och kursledare tar vanligtvis blygsamma arvoden för sina insatser, vanligtvis endast så att det täcker resekostnader och utlägg. Det finns ingen affärsverksamhet att tala om i anslutning till kosmologin. Visst finns det ett förlag som säljer Martinus litteratur, men det är väl ungefär allt. På Martinus Institutet i Köpenhamn säljs diabilder, Martinus symboler och naturligtvis hans böcker. Om "Martinusrörelsen" skulle vilja skapa affärsverksamhet, skulle man kunna göra tavlor av symbolerna, sälja flaggan i massupplaga, knappar med Martinus' foto på och kassetter med hans föredrag. Men icke. En viktig del av kosmologin är ju en dundrande kritik mot just affärsprincipen så som den bedrivs idag.

Det finns dock anledning att vara vaksam

Därmed har vi gått igenom varje punkt, varje idag känt kriterium på vad som skulle kunna betecknas som "destruktivt sekteristiskt". Men trots det finns det inslag att vara vaksamma på.

Visst har Martinus utvecklat en egen begreppsapparat, ett eget språk, som den icke insatte kan ha svårigheter med och som lätt kan få en nytillkommen intresserad att känna sig utanför och gärna vill bli en del av. Visst finns det en "gudomlig ledare", åtminstone i form av hans litteratur. Martinus påstår ju dessutom att hans samlade verk är "Hjälparen den Helige Ande". Kan någon profet idag egentligen hävda högre status?

Visst finns det människor som längtar efter att få vara tillsammans, kanske i vissa fall få leva tillsammans och få arbeta med det gemensamma projektet, vilket innebär att sprida Martinus kosmologi till alla intresserade. Visst finns det enskilda kosmologiintresserade som längtar efter en ledare i form av en lärare som kan mycket och vet mycket. Det kanske till och med finns en och annan som har fått "kosmiska glimtar" och som därmed kan eller tror sig

kunna förmedla lite djupare erfarenhetskunskaper än vi andra. De kan locka ”troende” anhängare eller åtminstone få en ny statusroll i sitt liv bland likasinnade. Kanske det t.o.m. kommer att visa sig personer som påstår sig ”kanalisera” Martinus’ fortsatta budskap, sånt han inte hann säga medan han levde, eller säger sig ha fått uppgiften satt förklara oklarheter.

Kosmologin genomsyras av mystik, av löften om ”andlig utveckling” och ”kosmiskt medvetande”. Litteraturen beskriver ”Sanningen”. Det är lätt för en okritisk studerande att hemfalla åt att ”tro” på ”Läran” och predika ”Sanningen”, istället för att stimulera till ett kritiskt, sakligt, vetenskapligt förhållningssätt. Så visst finns grogrunden för sektaristiska tendenser, trots att Martinus i sina texter gjort allt han kunnat för att förhindra att dessa tendenser skall växa och tillåtas genomsyra kosmologin.

Vi kan alltså inte bara nöja oss med att säga: ”Nej, risken finns inte”. Vi får ständigt vara vaksamma och självkritiska.

"Om man bara hade haft ett liv hade man lika gärna kunnat vara utan det också".

Kalle Engkvist på Kosmosgården, 1995

5

Tänk om...! Om reinkarnationen

Tänk om det är som Martinus säger, att vi lever mer än en gång! Tänk om vi lever om och om och om igen? Tänk om vi får fler chanser än denna! Tänk om det är så att vi inte smutsar ner planeten Jorden för våra barnbarn! Tänk om vi smutsar ner den för oss själva och att vi måste komma tillbaka och städa upp efter oss! Men... om det är så att vi föds igen, kan vi då också födas som djur? Byter vi kön mellan inkarnationerna? Vad är egentligen Sanningen?

Den danske mystikern och författaren Martinus har utvecklat en världsbild av en sådan storlek och skönhet att den i stora stycken kan vara svår att överblicka. Den kan för några verka alltför fantastisk och utopisk för att över huvud taget vara värd beaktande. För andra kan den verka alltför teoretisk, för intellektuell och svårbegriplig. Oavsett vad man tycker om och känner inför hans världsbild så är Martinus kosmiska analyser av en sådan tyngd och omfattning att de är svåra att bortse ifrån om man är sanningssökare. Dessutom avviker hans reinkarnationssyn mig veterligt från alla andra existerande synsätt när det gäller reinkarnationen. Jag vill därför i detta kapitel¹ utsätta reinkarnationshypotesen för granskning och reflektion.

¹ Kapitlet är en bearbetning av en artikel som varit införd i *Ny Kultur* nr 2, 1996.

Reinkarnationen - en grundsten i ”Tredje Testamentet”

Hela Martinus världsbild står och faller med hans syn på reinkarnationen. Alla levande väsen är, enligt Martinus, stadda i en evig utveckling, genom eoner av tid, på en evig vandring,² genom ständigt högre existentiella tillvaroplan eller riken. Alla levande väsen är ”föremål för livets upplevelse”.³ Enligt Martinus sker utvecklingen genom att varje levande väsen genom en evig utveckling, genom otaliga inkarnationer i materien upplever livet, upplever behag och obehag, lycka och lidande, och lär. Det levande väsendet kan, enligt Martinus, inte undgå att utvecklas. Oavsett om vi hamnar på villovägar med urspårningar (genom droger, kriminalitet, sexuella perversioner o.s.v.) eller vi hamnar i ett livslångt koma eller medvetlöshet genom olyckor och sjukdom, så *upplever* vi och *lär*. Och *utvecklas*.

Reinkarnation och återfödelse

Begreppet reinkarnation kommer från latinets ”*re in carne*” vilket betyder ”åter in i köttet”. Det finns andra begrepp, t.ex. pånyttfödelse, återfödelse, själavandring, återförkroppsligande, föruttillvaro, transmigraton. De är inte helt synonyma, men en djupare utredning skulle kräva alltför stort utrymme.⁴ Det finns dock avgörande skiljelinjer mellan de olika begreppen, vilka är av intresse för vår diskussion. Jag vill återkomma till de olika synsätten, men först vill jag kort presentera en del av den forskning som gjorts inom området.

Forskning

Den mest kände reinkarnationsforskaren är Ian Stevenson, som 1966 utkom med sin numera klassiska bok ”*Twenty Cases Suggestive of Reincarnation*”. I boken beskriver han ingående 20 fall av vad som

² Olav Johansson reflekterar omkring Martinus bild av det eviga livet, i ”Den evige vandraren”, i *Kosmos* nr 9, 2002, sid. 201-204.

³ LB I, st. 1.

⁴ En mycket intressant genombelysning av de olika begreppen ger G. de Purucker i *Ockult ordbok*, Teosofiska bokförlaget.

verkar vara reinkarnationserfarenheter. Han har fortsatt att forska på området och har idag ca 2.600 reinkarnationsfall i sina arkiv.⁵

Han berättar om den chock han fick när hans artiklar om reinkarnation avvisades av de vetenskapliga tidskrifterna. Han hade tidigare alltid fått sina artiklar om konventionell medicinsk forskning accepterade av den vetenskapliga världen. Hans erfarenhet är också att artiklar om *tron* på reinkarnationen tilläts. ”*Det är harmlös antropologi*”. Medan artiklar som ger *stöd* för reinkarnationen inte antogs.

En forskare som följt Stevensons fotspår är den isländske psykologen och parapsykologen Erlendur Haraldsson. Han har redogjort för sina studier i *Journal of Scientific Exploration*.⁶ Han använder samma metoder som Stevenson, d.v.s. han skaffar sig detaljerad information av barnens minnen och försöker sen finna de personer som barnen säger sig ha varit i ett tidigare liv.⁷

En tidig sammanställning på svenska gjordes av läkaren Nils-Olof Jacobson i ”*Liv efter döden?*”⁸ Sammanfattningsvis kan man säga att Jacobsons ståndpunkt är att även om det inte går att bevisa reinkarnationens existens, så fanns det redan 1971 ett enormt rikt material som starkt talade för att vi överlever den fysiska döden och att reinkarnationshypotesen kan anses vara i hög grad rationellt grundad. Det har gått mer än 30 år sedan dess och forskningen har fortsatt.

1984 publicerades Sylvia Cranstons och Carey Williams bok ”*Reincarnation - A New Horizon in Schience, Religion, and Society*”. De har sammanställt arbeten av forskare, teologer, historiker och psykologer, vilka studerat reinkarnationsfenomenet. Det är bl.a. forskare som studerat nära-döden- och utomkroppsupplevelser samt regression under hypnos. Naturligtvis har författarna också följt Ian Stevensons forskning.

⁵ Se Kastenbaum, Robert i *Sökaren* nr 3, 1995. Sven Magnusson har skrivit en intressant 13-sidig artikel på <http://www.sokaren.se/INDEX31.HTML>.

⁶ Nr 2, 1991. I *Sökaren* nr 4, 1992 redogör Sven Magnusson för Haraldssons forskning, ”Barn berättar att de levtt tidigare - Fyra fall i Sri Lanka”.

⁷ I mars 2002 genomfördes en konferens om ”*Forskning kring möjliga reinkarnationsfall*” i Stockholm, med Erlendur Haraldsson och Göran Grip som föreläsare.

Haraldssons hemsida: <http://www.hi.is/erlendur/english/index.html>.

⁸ Jakobsson (1971).

Forskningen omkring nära-döden-upplevelser och utomkroppsliga erfarenheter har också ökat och utvecklats. Här var den amerikanske psykiatrikern Raymond A Moody pionär.⁹ Han samlade och bearbetade berättelser från människor som varit kliniskt döda men återkallats till livet och fann att dessa berättelser hade många gemensamma nämnare, vare sig de kallat sig ateister eller kristna. Intervjupersonerna gav dock olika förklaringar och använde olika begrepp beroende på vilken grundtro de hade. Han har fortsatt sin forskning¹⁰ och numera övertygat många tidigare skeptiska vetenskapsmän om fenomenet. Tack vare Moody har många andra läkare vågat beskriva vad de upplevt hos sina patienter. En mycket omfattande kartläggning av den forskning som genomförts av nära-döden-upplevelser har gjorts av professorn i kardiologi, dr Michael B Sabom.¹¹ Han har jämfört patienternas berättelser med journaler och ögonvittnesskildringar och han visar att patienterna i detalj såg vad som verkligen inträffade i sjukrummet under den tid de medicinsk var att betrakta som döda. Melvin Morse,¹² barnläkare i Seattle, har undersökt barns upplevelser av döden och funnit att deras upplevelser är likadana som de vuxnas, trots att de ännu inte blivit kulturellt påverkade.

En kritik som Raymond Moody och Michael Sabom fått är att deras beskrivningar av nära-döden-upplevelserna var starkt färgade av religiösa föreställningar om livet efter döden och att beskrivningarna kunde avfärdas som resultat av religiös och kulturell påverkan.¹³

Elisabeth Kübler-Ross och *Kenneth Ring* är andra läkare som forskat omkring patienternas erfarenheter i samband med dödsögonblicket. I Sverige är det framför allt narkosläkaren *Göran Grip*, som inspirerat till diskussion omkring upplevelser nära döden.

Sammanfattningsvis kan vi konstatera att forskningen omkring reinkarnationshypotesen och nära-döden-upplevelser med åren kommit att bli rätt omfattande.

⁹ Moody, Raymond (1975) *I dödens gränsland*.

¹⁰ Moody, Raymond (1988) *Ljuset ur tunneln – Nya rön om nära-döden upplevelsen*.

¹¹ Sabom, Michael (1982) *Vi upplevde döden*.

¹² Morse, Melvin (1992) *Förvandlad av ljuset – Nära-dödenupplevelsens genomgripande verkan*.

¹³ Se t.ex. *Sökaren* 7, 1986 "Skeptiska tankar kring reinkarnationen"

Reinkarnationsterapi

Det finns också psykoterapeutiska metoder som bygger på reinkarnationstanken. Den kände psykoterapeuten Johan Wretman ägnade sig en tid åt reinkarnationsterapi och har beskrivit en behandling med en man, som får återuppleva tidigare liv med hjälp av hypnos och därmed blir kvitt psykologiska problem.¹⁴ Den amerikanska psykologen och psykoterapeuten Edith Fiore har skrivit böcker om reinkarnationen och om psykoterapi med psykiskt sjuka människor, vilka hon menar är besatta av diskarnerade andar.¹⁵ Psykoterapin går ut på att försöka få de besättande andarna att lämna den ”sjuka”.

En mycket intressant bok i raden av den allt rikhaltigare floran av litteratur på området är Jenny Cockells *”Sökandet efter mina barn från ett tidigare liv - En sann berättelse”*.¹⁶ Jenny Cockell har hela sitt liv vetat att hon var annorlunda, att hon hade erfarenheter som inte andra hade. Hon visste att hon hade haft en familj tidigare och från unga år upplevde hon oro för sina barn i det föregående livet. Boken skildrar på ett spännande sätt hur hon, när hon är i 40-årsåldern, så småningom hittar och träffar ett par av ”barnen”, som vid mötet är i 80-årsåldern.¹⁷ Hon skildrar sökandet mycket detaljerat och boken har många fotografier både av platser och av henne och ”barnen”. Hon tog kontakt med dr Ian Stevenson när hon behövde hjälp med sitt tänkande, skrivande och sökande. Hon plågades också av etiska frågeställningar under sökandet:

”Jag undrade både om jag hade någon rätt att tränga mig på Marys (Jenny Cockells namn i det föregående livet, min anm.PH) barn och om jag hade rätt att undanhålla dem min historia? Försökte jag bara skaffa mig själv upprättelse eller bottnade mitt behov av att förvissa mig om att barnen hade det bra verkliga i en genuint osjälvvisks omsorg?” (sid. 110).

¹⁴ Wretman, Johan (1984) *Kommer vi tillbaka? – Om reinkarnation i terapeutisk behandling*.

¹⁵ Fiore, Edith (1987) *The Unquiet Dead*. Ole Pullar Saxe har berättat om Edith Fiores forskning i *Kosmos* nr 10/1990.

¹⁶ Cockell (1993).

¹⁷ Det har gjorts ett TV-program om Jenny Cockell och hennes möte med sina ”barn” från det tidigare livet i programmet *”Otroligt men sant”* med Jan Malmjö som programledare, 19 maj 1997.

Det som gör Jenny Cockels berättelse extra intressant är att hon lever i England. Hon föddes 1953, är gift, har två barn och bor i Northamptonshire. Den plats där Mary levde låg strax norr om Dublin på Irland. Allt detta skedde långt från de traditionellt reinkarnationstroende länderna.

Kritiska röster

Det har också utvecklats en del kritik mot reinkarnationshypotesen. Den finske forskaren och läkaren Reima Kampman skrev redan 1974 en kritisk bok, *"Du är inte ensam"*.¹⁸ Han menade att människor under hypnos utvecklade sidopersonligheter, bl.a. för att tillfredsställa forskaren/psykoterapeuten, och menar sig ha fått bevis för detta i sin forskning. Han likställer det undermedvetna med det fenomen som brukar kallas "hinsides" och förklarar detta med att människan behöver mystiken för att vi därmed ska kunna *"handskas med våra egna undermedvetna, för oss själva okända känsloreaktioner"* (sid. 253).

En vanlig kritik mot Ian Stevenson är att hans fall vanligtvis återfinns i reinkarnationstroende länder. Man menar att minnena kan vara ett resultat av suggestion och kulturell påverkan. Stevensons styrka är att han varit mycket detaljrik och noggrann i sin forskning. De allra flesta av hans fall har i sitt föregående liv dött i tidig ålder genom sjukdom, olyckshändelse eller mord. Ingen har dött en naturlig död. Hans studiepersoner har ofta haft födelsemärken på ställen där den förutlevande fick dödande skador av knivar eller skott, ett mycket starkt indicium för reinkarnationsteorin, menar vissa forskare.

Den amerikanske parapsykologen Bill Roll tillhör också skeptikerna. Han undrar: *"Rör det sig verkligen om överlevnad av ett bestående, individuellt medvetande?"* Han försöker förklara fenomenet att en person som återföds minns en annan persons minnen på följande sätt:

¹⁸ Kampman (1974).

”Man får tänka sig att minnen av en person som levtt och dött på en plats, finns fästade vid föremål eller natur i den trakten, och kanske kan de sedan snappas upp av någon nyligen född människa, som uppfattar dessa minnesfragment som erinringar av ett eget, föregående liv.”

Det rådande paradigmet försvarar sina ståndpunkter med de mest besynnerliga förklaringsmodeller.

Existentiella grundantaganden

Hur ser man på reinkarnationen inom olika trosriktningar? Jag vill göra en kort genomgång av några olika synsätt och avsluta med Martinus beskrivning. Inspirerad av ett föredrag av Kjell Höglund för många år sen i Örebro vill jag presentera de möjliga antaganden om existensen man teoretiskt skulle kunna tänka sig:

1. Vi kommer från ingenstans, lever, dör och går till ingenstans, d.v.s. ett *ett-livs-perspektiv*. Detta synsätt omfattas i huvudsak av personer med en materialistisk grundsyn, s.k. ateister.
2. Vi kommer från ingenstans, lever, dör och går in i ”evighet” eller ”någonstans”, även det ett *ett-livs-perspektiv*, som inkluderar en överlevnadshypotes. Detta synsätt är ett traditionellt kristet, religiöst perspektiv.
3. Vi kommer från ”någonstans”, lever, dör och går till ”ingenstans”, också det ett *ett-livs-perspektiv*. En teoretisk hypotes. Jag känner inte till något trossystem som omfattar detta synsätt.
4. Vi kommer från ”någonstans”, lever, dör och går till ”någonstans”, men utan att återfödas till materien, även detta ett slags *ett-livs-perspektiv*.
5. Vi kommer från ”någonstans”, lever, dör och går till ”någonstans”, återföds, lever, dör och återvänder till ”någonstans” i en evig process, d.v.s. ett *fler-livs-perspektiv*.

Grundantagande 5 kan dock ta sig två olika uttryck. Dels ett klart *utvecklingsperspektiv* där varje inkarnation är en utveckling av föregående. Dels en tro att vi ibland kan *gå tillbaka* i utvecklingen och t.ex. bli till djur. Dessutom finns i båda dessa alternativ antingen tron på att vi *växlar kön* mellan inkarnationerna eller att vi bara kan inkarnera som *samma kön*. Den senare ståndpunkten är Martinus, mig veterligt, den ende som hävdar. Jag återkommer till detta.

Kristendomen

Enligt den kristna läran lever vi bara en gång, men går efter döden in i en evig existens. Vissa kristna grupper tror på återuppståndelsen i fysisk materia. Vissa menar t.o.m. att vi återfår vår gamla kropp på den yttersta dagen. Enligt flera källor¹⁹ uteslöt kyrkofäderna av olika skäl tankarna om reinkarnationen mycket tidigt ur Bibelns texter.

Buddismen

Enligt buddismen existerar ingen själ. Den kan alltså inte reinkarnera. Däremot finns det en ”oavbruten ström av mentala processer” utan något bestående, sammanbindande jag. Livstörsten hos en individ ger upphov till en ny individ, som inte är densamma som föregående, men en följd av denne. Vissa buddistiska skolor menar också att en människa kan födas som djur i nästa liv. Ja, de menar att sannolikheten för att en människa ska bli människa igen i nästa liv är lika stor som sannolikheten att en sköldpadda på havets botten får en livboj, som ligger på havets yta om halsen, när den stiger upp för att hämta luft.²⁰ Chansen är med andra ord mycket liten. Det är en av anledningarna till att många buddister har mycket bråttom att nå ”enlightment”, upplysning, i detta liv och med hjälp av extrema metoder, som asketiskt liv, mediation och ett tjänande levnadssätt, försöker uppnå detta mål. Målet för buddisterna är att slippa ifrån de ständiga återfödslarna och uppgå i Nirvana.²¹

¹⁹ Bl.a. Long, James (1984) *Den goda lagen – Samtal om karma och andra livsfrågor*.

²⁰ Denna beskrivning har två vänner som är buddister oberoende av varandra gett mig, även om den ene använde bilden med en isvak på havets yta istället för en livboj.

²¹ En enormt fascinerande berättelse om detta är ”*Milarepa – Tibets store yogi*”, skildrad av hans lärjunge Rechung (1954).

Hinduismen

Enligt hinduismen finns inte heller någon individuell återfödelse. Det som ständigt tar nya former är Gud. Det existerar inget annat än rörelser i Guds medvetande. Det som återföds tycks vara den individuella personligheten med dess särdrag. Det verkliga jaget, Atman, återföds inte. Det är evigt, utanför tiden.

Både inom buddismen och hinduismen följer karmaläran med reinkarnations- eller återfödelse tanken. Karman styr nästa liv.

Enligt både buddismen, åtminstone enligt vissa buddistiska skolor, och hinduismen kan man byta kön i de olika liven, likaväl som man kan bli djur. Detta är delvis karmastyrkt, d.v.s. det beror på hur man levit i sitt tidigare liv.

Teosofin och Antroposofin

Teosofin grundades av madame Helena P Blavatsky 1875. Enligt teosofin är *"människan alltid människa, såvida vi icke avhandla fallet om en förlorad själ"*,²² som Purucker skriver. *"Människans själ kan icke övergå och inkarnera i ett djurs kropp, lika litet som ett djurs psyke kan inkarnera i en människas kropp"*, menar han.

James A Long, teosof och författare av *"Den goda lagen - samtal om karma och andra livsfrågor"*²³ betonar också det orimliga i att själen skulle inkarnera i en djurkropp. Däremot kan man byta kön mellan inkarnationerna, menar teosoferna.

Enligt antroposoferna har människan alltid varit människa, men hon utvecklas genom många liv. Enligt Rudolf Steiner, antroposofins grundare, inkarnerar människan ungefär vart 1000.e år. Fast just nu lever vi i en mycket besvärlig tid då människor har möjlighet till intensivare utveckling på jorden och därför inkarnerar man snabbare just nu. Enligt antroposofin kommer inte människans jag från djuren, däremot har Steiner inte gått emot Darwins utvecklingslära när det gäller de fysiska kropparna. Antroposofer talar om

²² Purucker, *Ockult ordbok*, sid. 225. En förlorad själ verkar vara en synnerligen ond och själlös människa som kommer att "dö och återfödas utan avbrott" - likväl ej utan hopp om slutlig återlösning...". (sid. 247).

²³ Long (1984).

att "djuren valt att stå tillbaka" för att "människan ska få vara människa". Djuren har "offrat" sina utvecklingsmöjligheter, även om det, enligt Steiner, verkar finnas en viss utvecklingspotential även för djur. Detta offer har djuren gjort för att människan ska få nå sin fullkomning.

Nyandligheten - "New Age"

Reinkarnationstanken finns inom de flesta grupper inom den mycket oklara rörelsen "New Age". Man menar att reinkarnationen leder till utveckling. Jag citerar *Kristina Wennergren*²⁴ som får representera detta synsätt: *"Enligt reinkarnationsläran kommer vi tillbaka till jorden om och om igen tills vi har fullkomnats och förfinats till högsta perfektion"*. Det är också för de flesta inom "New Age" en självklarhet att man byter kön mellan inkarnationerna. Man menar att människan behöver alla typer av erfarenheter, både som män och som kvinnor, för att utvecklas till fulländning. Man menar också, enligt Kristina Wennergren, att man *väljer* sina *"föräldrar, tiden och platsen för vår födelse, uppväxt och fortsatta levnad. Vi har noggrant valt den familj som bäst ger oss möjligheter att arbeta ut och lära nödvändiga, karmiska läxor"* (sid. 376).

Martinus syn på reinkarnationen

"Döden är livets största överraskning" har Martinus sagt. Han menar att döden så småningom ska upphöra att vara ett mysterium. Döden är egentligen ingen död, utan en födelse till ett annat, ett andligt tillvaroplan. Här skiljer han sig inte från andra lärare. Men Martinus går flera steg längre än jag mött i andra trossystem. Med en logisk förklaringsmodell visar han varför reinkarnationen måste vara ett "orubbligt faktum" och varför det i princip inte är möjligt att byta kön mellan inkarnationerna.

Martinus erinrar oss om att vi människor egentligen redan under vår livstid upplever många inkarnationer. Våra mikroväsen, atomer,

²⁴ Wennergren (1988).

molekyler och celler dör och byts ut. Varje minut föds och dör celler i vår organism. Den är underkastad en ständig förvandlingsprocess. På några månader är den nästan helt förnyad. *"Det är sålunda inte något ringa antal kroppar som en äldre människa redan lagt bakom sig"*, skriver Martinus i *"Reinkarnationsprincipen"*.

Det levande väsendets medvetande eller psyke är en evig *"realitet som existerar i strål- och vågform"*, skriver han i samma lilla skrift (sid. 9). Det är dessa energier som förorsakar hela livsförnyelsen och organismförvandlingen. Att jordmänniskan måste genomgå "döden" för att genomföra ett organismbyte beror på ofullkomlighet i skapelseprocessen. Detta får dock inte förstås så att det finns något ofullkomligt i skapelsen. *"Allt är mycket gott"*, menar Martinus och allt är därmed fullkomligt, men allt är också under utveckling. Även skapelseprocessen. Ofullkomligheten är en del av fullkomligheten.

Allt som existerar leds av en *kretsloppsprincip*. Dygnet, årstiderna, naturen genomgår kretslopp. Allt förändras enligt bestämda fysiska och andliga lagar. Varje levande väsen är en evig realitet, stadd i en kontinuerlig utveckling i en evig kedja av spiralkretslopp. Allas och allts utvecklingsväg går genom mineral-, växt- och djurriket. I dessa riken inkarnerar vi i materia. Det är i den fysiska världen

"... det existerar motstånd, som utvecklar väsendet och där det gör ont att tänka fel. Men nu får det en ny, frisk organism, som byggs upp i moderslivet, och nya möjligheter att i det kommande fysiska livet lära sig tänka och lära sig leva så, att det efter hand kan övervinna döden." (Reinkarnationsprincipen, sid. 16)

Det gör ont att tänka fel i den materiella världen. Det onda är smärta och lidande. Vår ständiga strävan efter att uppleva behag och lycka driver oss att utveckla strategier för att må bra. Intelligens och känsla växer och utvecklas. I liv efter liv efter liv hamnar vi i "undervisningssituationer" som tvingar oss att tänka efter, att känna, att pröva nya problemlösningar. Och, som Martinus säger *"Där okungheten avlägsnas, upphör det s.k. 'onda' att existera."*²⁵

²⁵ LB I, st. 19

Livet i de andliga rikena blir som ett sommarlov. Där får vi, med våra tankar som kommunikationsmedel, ”besöka zoner och sfärer allt efter egen önskan”. Martinus beskriver dessa zoner och sfärer på ett mycket målande sätt. Dessa besök ökar vår längtan efter utveckling, mer kunskap.

Reinkarnationen - en utvecklingsväg

Martinus är således mycket klar och entydig när det gäller reinkarnationen. Den är en *utvecklingsväg*. Den gäller *alla existerande varelser* på alla existentiella nivåer i tillvaron, mineral, växter, djur, atomer, organ, jordmänniskor, klot, solsystem, galaxer osv. Allt undergår en evig utveckling i eviga kretslopp. Alla ”föds”, upplever livet och ”dör”. Alla utan något som helst undantag. Det finns inga ”förlorade själar”, inga förtappade, inga vilsekomna. Alla är vi yngre eller äldre bröder och systrar stadda i en evig utveckling.

Det närmaste målet för våra inkarnationer i den utvecklingsspiral vi för närvarande befinner oss i är att vi alla ska bli Kristusväsen, där Jesus är förebilden. När vi kan be ”Fader förlåt dem för de veta inte....”, när vi kan vända andra kinden till, när vi kan be ”Ske icke min vilja, utan Din....” då har vi nått ytterligare ett delmål på vår eviga vandring. Under eoner av tid kommer vi då att vara på sommarlov i de andliga rikena, i visdomsriket, i den gudomliga världen och i salighetsriket. Livet på dessa tillvaroplan kan vi inte med våra vildaste fantasier föreställa oss, menar Martinus. När vi är som allra lyckligast, när vi upplever ögonblick av högsta fröjd och eufori, när vi ser glimtar av paradiset i vårt inre, då har vi viss mikroskopisk kontakt med dessa världar. Vårt nervsystem skulle inte orka med mer omfattande kontakter ännu. Men genom liv efter liv tränas vi inför denna existens.

En gång för evigheter sedan var vi mätta på detta ljus och hungrade efter mörkret, efter en tillvaro i den grova materien, hur orimligt det än kan låta för oss idag. Då verkade kriget, våldet, rovdjurstillvaron, den grova materien, eftersträvansvärd och attraktiv. Vår längtan ledde oss in i en ny utvecklingsspiral via mineralriket till växtriket, till djurriket o.s.v. Denna eviga längtan efter kontraster, efter att uppleva livet, driver oss vidare på denna eviga, ändlösa vandring.

Födelsesättet förändras

Enligt Martinus kommer vi så småningom att utveckla förmågan att göra en "övergång" mellan den fysiska och andliga världen "lika fullkomlig som övergången för den jordiska människan i dag är från barndom till ungdom, från ungdom till mannaålder och från mannaålder till ålderdom." Då behöver vi inte längre den "bytesprocess" vi idag kallar "döden".²⁶ Metoden att födas genom kvinna är en "primitiv" och outvecklad metod. Vi kommer att lära oss materialisera oss med tankens kraft. Det innebär att vi kan "inkarnera" som vuxna, uppleva det vi behöver lära oss och dematerialisera oss när undervisningen är avklarad. De första materialisationsexperimenten kommer, enligt Martinus, att ske i laboratorier. Det är inte osannolikt att experiment redan pågår någonstans i världen.

Könsbyte är ologiskt

En stötsten för många är frågan om könsbyte mellan inkarnationerna. Vad jag förstått är Martinus den ende, vars utvecklingssyn gör det teoretiskt (och praktiskt) otänkbart att vi byter kön. Vi har genom många inkarnationer tränat upp förmågan att skapa den kropp vi har idag. Jag har utvecklat "talangkärnor" för att skapa en kvinnokropp och har alltså inte förmåga att skapa en manskropp i denna utvecklingspiral. Varje djur och jordmänniska har både en maskulin och en feminin pol. När jag för tusentals inkarnationer sedan var en "kvinna i renkultur" (i början av djurriket), var min maskulina pol latent, d.v.s. helt "sovande", och min feminina pol var i kulmination.²⁷ Alltefter som "jag" inkarnerat om och om igen har "min" maskulina pol utvecklats genom *kampen för överlevnaden*, liksom männens feminina pol utvecklas genom samma kamp.

Enligt Martinus står vi jordmänniskor idag nära den punkt när våra maskulina och feminina poler är lika mycket utvecklade. Den dagen, vilken gissningsvis ligger några hundra år in i framtiden, framstår vi som androgyna väsen, vi är människor "i Guds avbild". Men vi kommer inte dit förrän vi själva längtar efter det. Det som

²⁶ *Reinkarnationsprincipen*, sid. 11-13.

²⁷ Se t ex LB V st. 1650 och 1937.

driver vår utveckling, enligt Martinus, är just vår eviga längtan att uppleva livet, våra önskningar och vår karma, d.v.s. de energier vi sätt ut i detta och i tidigare liv, och vilka vi förr eller senare kommer att skörda.

Likheterna - gudomliga, olikheterna - jordmänniska?

Jag hoppas det framgått av det jag beskrivit att likheterna mellan Martinus syn och många andras synsätt är stora. De har med stor sannolikhet hämtat sina olika sanningar från samma gudomliga källa. Att olikheterna ändå finns kan tolkas som att förmågan att lyssna på denna gudomliga källa varit mycket olika hos olika ”lärare”, beroende på tidsepok, kultur, aktuella trossystem, lärarens personliga förmåga att uppfatta och att återge o.s.v. Dessutom har dessa olika lärare haft lärjungar med olika individuella behov och förmågor att lyssna och tolka och att förmedla budskapen.

Tre dimensioner för analys av reinkarnationsteorier

När man i sitt tänkande bestämt sig för att reinkarnationen är en logisk och sannolik hypotes, vilken man valt att ta ställning för, gäller nästa frågeställning: Vilken form av reinkarnation eller återfödelse verkar mest logisk och sannolik?

Jag vill här föreslå tre kategoridimensioner för analys av reinkarnationsteorier:

- I. ”Utvecklingsteori” eller ”Andra synsätt”?
- II. ”Träningsteori” eller ”Magisk teori”?
- III. ”Kappteori” eller ”Talangteori”?

I. ”Utvecklingsteori” eller ”Andra synsätt”

Är reinkarnationen grunden för en evig utveckling, där vi går från ”primitivare” tillvaroplan, mineralriket och växtriket mot allt mer fulländande tillvaroplan och existenser i det riktiga människoriket, visdomsriket och den gudomliga världen?

Martinus hävdar, som tidigare nämnts, att reinkarnationen är en evig utvecklingsteori och att målet för våra inkarnationer i denna spiral är att bli ”Kristusväsenden”, i ”Guds avbild”. De eventuella avbrott som kan finnas på utvecklingsstegen är om vi förstör våra talangkärnor med droger och alkohol. Då blir vi tvungna att utveckla nya talangkärnor, men den eviga livsupplevelsen finns där och även dessa erfarenheter läggs till de övriga. Så även två steg tillbaka är en utveckling.

Andra reinkarnationsteorier är inte lika entydiga på detta område. Antroposofernas syn att människan alltid är människa, även om hon utvecklas eller Buddisternas syn på det plötsliga uppnåendet av upplysning efter intensiv meditation eller asketiskt liv vilar på andra grundvalar.

II. ”Träningsteori” eller ”Magisk teori”

Sker utveckling genom successiv träning eller kan det hända att vi på något magiskt sätt plötsligt får kosmiskt medvetande eller upplysning? Kan vi, om vi kämpar och tänker rätt och känner rätt, plötsligt ”spräcka bubblan”,²⁸ bli upplysta och slippa inkarnera mer?

Martinus menar att enda vägen till Kristusmedvetande är genom reinkarnationernas långa och svåra kamp för överlevnaden och lidandeserfarenheter. Det finns ingen genväg. Vi måste träna upp våra talangkärnor för nästakärlek och tolerans. De växer inte ut på något magiskt sätt. Och vägen är lång, knagglig och ofta smärtsam.

III. ”Kappteori” eller ”talangteori”?

Den tredje kategoridimensionen skulle jag vilja beskriva med begreppen ”kappteorier” och ”talangteorier”. Med ”kappteorier” menar jag de reinkarnationsteorier som bygger på tron att jag ”väljer kropp” ungefär på samma sätt som jag väljer kappa. Jag tar den

²⁸ Detta är ett sätt att beskriva fulländningen inom Ambres-rörelsen. Det gäller att ”upptäcka” de egna tillkortakommandena. Vi har redan fulländningen inom oss fast vi vet det inte.

kappa jag har störst nytta och behov av just i detta liv, en ”kvinno-kappa” eller en ”manskappa”. En ”djurkappa” eller en ”människo-kappa”. En ”alkoholistkappa” eller en ”Elvis-kappa”. På samma sätt ”väljer” jag föräldrar, omgivning o.s.v. Ungefär som jag väljer kurs på universitetet.

”Talangteorin”, som mig veterligt, endast Martinus står för i sin rena form, menar att jag bara kan skapa den kropp jag har talang för att skapa och skapelsen styrs förutom av talangkärnor, av karma och önskningsar. Visserligen kan jag väldigt starkt längta efter att bli Elvis, men då får jag först träna upp de talanger denna typ av inkarnation innebär, t.ex. jag måste träna mig att spela gitarr, träna mig att sjunga, träna mig att skapa sång och musik o.s.v. Denna träning går inte på ett liv. För att bli geni, som Elvis, måste jag träna i många liv. Och jag har dessutom själv aldrig en chans att bli en ny Elvis, hur mycket jag än skulle vilja och längta, eftersom jag är kvinna. (Fast det kanske är dags för en Elvira?)

Avslutningsvis

Så vad har vi kommit fram till? Talar indicierna för ett ett-livs-perspektiv eller för ett fler-livs-perspektiv? Talar teorierna om ett ”fler-livs-perspektiv” för ”utvecklingsteorin” eller någon annan syn, för ”träningsteorin” eller ”magisk teori”, för ”kappteorin” eller ”talangteorin”? Dessa analyser måste varje läsare själv göra. Tills vidare kan vi bara studera, kritiskt granska och reflektera, skapa hypoteser och pröva dem i våra liv. För mig personligen låter dock reinkarnationshypotesen ”modell Martinus” mest logisk, mest kärleksfull och mest sannolik.

Att reinkarnationsteorin - OM den en dag visar sig vara det orubbliga faktum, som Martinus menar att den är - kommer att leda till ett enormt paradigmskifte²⁹ när det gäller synen på existensen, på livet, på döden, på allt, måste väl ändå stå utom alla tvivel. Alla idag existerande Sanningar och Självklarheter kommer att rasa i sina grundvalar. De lärdes grundantaganden, axiom, kommer att falla totalt. Experternas kunskaper blir inget värda längre. Men å andra sidan... det är inte första gången sånt händer... Och det har varit smärtsamt varje gång. För alla. Tänk om...!

*”Varje väsen befinner sig vid varje tidpunkt
på toppen av sin utveckling och kan naturligtvis
inte företräda något annat eller högre
utvecklingssteg än det som det nått upp till.”*

LB III st. 862.

²⁹ Paradigm är de grundläggande sanningar, självklarheter, trossatser vilka vetenskapen och även vardagssanningarna baseras på. De har genom tiderna genomgått ibland revolutionära förändringar. Se t.ex. teorin om att jorden inte var platt, utan rund eller att den, efter att ha varit alltings medelpunkt, visade sig vara en liten kula som cirklar runt solen. Paradigmteorin har utvecklats av Thomas Kuhn (1992).

*”Naturen företar sig ingenting språngvis
utan höjer varje företeelse från det ena stadiet till
det andra genom sina små hårfina utvecklingssteg.
På samma sätt måste också djurets förvandling
till människa ske.*

*Genom denna utvecklingsprocess försiggår förvandlingen
inte häftigare än att de latent kosmiska organen
eller hjärnområdena i motsvarande grad blir
omdanade och anpassade till de svängningar
som de högsta energierna framträder i.”*

LB VI, st. 2003

*"Inga väsen kan påföras ett öde
som de vuxit ifrån".*

LB III, st. 667

6

Karma - Livets pedagogik eller Guds straff?

"Allt vad i viljen att människorna ska göra er, det ska ni ock göra dem", sa Jesus för ca 2000 år sedan. Han sa också *"Dömen inte på det att ni må själv inte bli dömda"*. Dessutom menade han att alla våra huvudhår är räknade och att inte ett dammkorn ligger på sin plats utan att det är Guds vilja. Kan det tydligare sägas att ingenting är en slump, att allt har en planerlig mening och att allt vi gör kommer tillbaka till oss?

Men är denna återkomst av våra handlingar en "andlig naturlag" i enlighet med tanken att "Universums grundton är kärlek", d.v.s. en slags livets kärleksfulla pedagogik för den eviga utvecklingens fromma? Eller är det som de kristna ibland hävdar, Guds straff för våra synder? Låt oss syna Martinus syn på denna naturlag närmare.

Martinus har som jag redogjort för i tidigare kapitel, utvecklat ett antal begrepp för de andliga principer och naturlagar som styr det eviga livet och livsupplevelsen. I detta kapitel vill jag lägga fokus på den s.k. karmalagen och principerna för skapande av öde.

Reinkarnationen

Lagen om ödesskapande och karma förutsätter *reinkarnationen*.¹ Martinus kosmologi beskriver utvecklingen från primitiva andliga tillvaroplan till allt mer förfinade och moraliskt utvecklade tillvarorformer. Vi hinner inte lära allt på ett jordeliv. Vi behöver många, många liv på oss att uppleva och utvecklas. Vi inkarnerar i den fysiska materien för att utvecklas och lära oss leva i enlighet med de kosmiska naturlagarna. Det är endast i den fysiska världen som ”det gör ont att tänka fel”. Det är endast här vi får och kan ta konsekvenserna av våra feltankar och felmanifestationer och därmed lär vi oss så småningom, genom många liv, att tänka och göra rätt.

”Evighetskroppen”

Varje levande väsen är sitt eget ödes absoluta upphov. Detta upprepar Martinus om och om igen i sina texter - som om han verkligen vill få oss att verkligen förstå detta viktiga. Enligt Martinus kan ingenting orättmätigt hända oss. Allt vi möter, allt vi upplever, har vi själva en gång sått ut. Martinus visar detta i sin symbol ”*Evighetskroppen*”.² Varje levande väsen är redskap för utlösning av energier som vänder tillbaka till sitt upphov. Detta kan ske ögonblickligen eller efter flera liv. Allt utom det eviga jaget är rörelse, som enligt *lagen för rörelse*,³ alltid återvänder till sitt upphov. Det finns inga räta linjer i universum. Alla linjer är delar av ett kretslopp. Detta är grunden för den s.k. *karmalagen* eller *lagen för ödesskapande*.⁴

¹ För en mer ingående analys, se kapitel 5.

² Symbol nr 16, *Den eviga världsbilden*, DEV I.

³ Symbol nr 15, DEV I

⁴ *Karma* kommer från sanskrit och betyder både *handling* och *dess följder*. Begreppet anger alltså *både* orsak *och* verkan samtidigt. Det är ett österländskt begrepp som Martinus började använda lite senare i sitt författarskap, i Livets Bog III (st. 873). Därefter använder han mycket ofta begreppet. Sannolikt introducerades begreppet i samtal med de teosofier och antroposofier som blev Martinus' första samtalspartners och lärjungar efter sitt ”kosmiska elddop” (se kapitel 1).

Lagen för syndaförlåtelse

En utifrån Martinus kosmologi mycket missuppfattad lag hos de traditionellt kristna är *lagen för syndaförlåtelse*. Enligt den kristna synen dog Kristus på korset för att ta på sig mänsklighetens lidanden och därmed ge människorna förlåtelse för deras synder. Martinus kritiska granskning av de tankar som format denna lag och de konsekvenser den får, är omfattande och logiska.⁵ Hur kan en allsmäktig och allkärleksfull Gud låta sin "ende son" dö på korset i en så plågsam död för *andras* synder, menar han?⁶ Vilken kunskapssyn har en Gud som låter de som begår brott mot livslagarna slippa undan konsekvenserna av sina handlingar medan samtidigt ett oskyldigt väsen får plågas så som Kristus gjorde? Hur ska då dessa väsen lära sig vad som är rätt och fel? Och Martinus konstaterar att denna syndaförlåtelse teori är helt ologisk och inte förenlig med de kosmiska naturlagarna. Däremot menar han att människorna behövde denna tro för att orka med djurrikets mörkerzon. Nu har vi människor dock kommit så långt i vår utveckling att vi orkar se sanningen. Och sanningen är, menar han, att vi alla *alltid*, utan undantag, får uppleva konsekvenserna av våra tankar, ord och handlingar.

Naturligtvis måste denna teori skapa ångest och kanske rädsla hos många människor som känner på sig att de har mycket i bagaget. Hur kommer framtiden att te sig för dem?

Men Martinus för också fram en teori om "*syndaförlåtelse*".⁷ Han menar att, när vi lidit och plågats genom många liv, tills vi inte längre nämns göra andra illa, så blir vi beskyddade från de resterande karmiska verkningarna eller ödesbågarna. Vi minns inte dessa lidandeserfarenheter som minnen. Glömskan är oerhört kärleksfull. Vi skulle inte orka med de samlade minnena av tidigare inkarnationers lidanden. Vi upplever dem istället som en djup empati och medkänsla med allt och alla samt med avsky mot våld och övergrepp. Successivt utvecklar vi genom många liv ett totalt avståndstagande

⁵ Se bl.a. texten till symbol nr 19, DEV II

⁶ Det s.k. Teodiceproblemet har förbryllat teologer i århundraden och är ett olöst problem för kristna tänkare och filosofer.

⁷ Se symbol nr 20, DEV, II

mot allt som skadar andra människor och djur. Vi blir pacifister. Vi kommer istället att längta efter att få hjälpa andra människor som lider. Vi kommer att göra mot andra, det vi önskat att andra gjort mot oss.

Hitler behöver inte gasas ihjäl sex miljoner gånger. Efter att ha upplevt att bli torterad och dödad i några liv kommer inte heller han att vilja eller kunna skapa lidande för andra människor längre. Enligt denna teori kommer även Hitler, Sadam Hussein och Usama bin Ladin så småningom att bli pacifister och Kristusväsen, även om det kanske tar många liv.

Man vill förhandla om nåd

I samtal med kristna säger många att detta är en grym teori. Det är ju faktiskt bevis för en ”straffande och hämnande Gud”. Att vi människor ska bli tvungna att uppleva verkningarna av våra egna handlingar. Man vill hellre tro på ”nåden” och den klassiska syndaförlåtelse teorin. Man vill ha möjlighet att förhandla med Gud med hjälp av böner och ett ”gudsfruktigt levnadssätt”, som t.ex. att gå till kyrkan varje söndag och ge kollekt och liknande. Martinus menar att det vore en märklig Gud, som skulle vara långt ifrån allvis, allsmäktig och allkärleksfull, om det gick att förhandla med honom och därmed kunna undandra sig och få slippa uppleva konsekvenserna av de handlingar man utsatt andra för.

Går det egentligen att föreställa sig en kärleksfullare och mer fullkomlig pedagogik än att vi under många liv får *oändliga* möjligheter att göra om våra misstag, att ta konsekvenserna av våra egna tankar, ord och handlingar, lära av dem och därigenom få möjlighet att utvecklas till ett Kristusväsen? Den målbilden har ju å andra sidan inte de traditionellt kristna. Det är en av de tankar i Martinus kosmologi de finner mest ”hädiska”, eftersom många menar att Kristus är Gud inkarnerad och att Kristus har en mycket unik särställning med en mycket unik mission. Här kommer Martinus och påstår att vi *alla*, utan undantag, kommer att bli Kristusväsen. Vi är alla ”Guds söner”⁸ utan undantag.

8 Vare sig vi är kvinnor eller män.

Synd och skuld

Den kristna läran genomsyras mycket starkt av teorierna om synd och skuld. Man talar om "arvssynden" och om "helvetets eld"⁹ och "Guds straff" och håller därmed miljoner människor i schack, i skräck och rädsla under detta hot. Religiösa och andliga sekter verkar betona syndateorin starkt, kanske just för att få kontroll över sektmedlemmarnas känslor, vilja och handlingar.

Det verkar vara det område som verkar vara svårast att hantera hos avhoppare från destruktiva sekter... "För tänk om sekten har rätt.... tänk om jag kommer att plågas för evigt i skärselden...". Denna rädsla överröstar ofta de intellektuella, logiska, kritiska reflexioner som den s.k. "avprogrammeringen" innebär.¹⁰ Då finns det inte psykologisk öppenhet att kritiskt fundera över den gudsbild som förmedlas i sekten; bilden av den hämnande, kontrollerande, straffande, den för evigt utstötande Guden, som låter oss brinna i helvetet i evighet. Man glömmer eller vågar inte hoppas på att detta är en gudsbild som är skapad av hämningslystna, straffande och utstötande, i hög grad ofullkomliga, jordmänniskor. Detta är en Gud i Jordmänniskans avbild.

Syskon i utvecklingen

Martinus är mycket tydlig i frågan. Det existerar *ingen* synd och därmed heller ingen skuld. Vi kan bara handla utifrån den utvecklingsnivå vi står på i varje ögonblick. Att kritisera en annan människas handlingar är att kritisera Guds skapelseprocess. Att kritisera, hämnas på och straffa ett "yngre syskon i utvecklingen" är bara det säkraste sättet att själv skapa sig ett mörkt öde.

Allt och alla är så perfekta de kan vara i varje ögonblick.

Det är intressant att läsa om hur Martinus beskriver de s.k. "unga syskonen i utvecklingen", de människor som nyss har inkarnerat

⁹ Jag fick en gång frågan om vad jag tyckte var det mest negativa med den kristna teorin och fick möjlighet att tänka efter. Jag menade och menar fortfarande att det är teorin om helvetet och den eviga skärselden. Jag kan inte tänka mig en mer ohygglig teori. Den har skapat skräck och ångest i århundraden.

¹⁰ Se kapitel 4.

i mer "civiliserade" områden men här ännu inte lärt vad som är "mitt" och "ditt", som fortfarande vill lösa problem med våld och maktmissbruk. Våra fängelser är överfulla med dessa yngre syskon. Han säger att många av dem var "kungar bland sina folk". De hade makt att förtrycka, utnyttja och plåga sina undersåtar. Det blev dock inte längre möjligt för dem att skörda vad de sått där. De tvingades därför födas in i en civilisation där deras handlingar leder till förtryck, våld och lidande för dem själva, t.ex. genom att de blir fängslade och utsatta för maktmissbruk från andra.¹¹

Karmautlösare

Det existerar alltid väsen som är villiga att utlösa de tillbakavändande mörka handlingarna mot oss. Vi kanske idag kallar dem för "skinheads", "rasister", "nynaziser", "Hells Angels", "terrorister", "maffian", "värstingar" och liknande. Ett är säkert - de är här för samma gudomliga mission som alla vi andra - utan undantag, menar Martinus.

Men Martinus betonar att vi naturligtvis ska skydda oss mot dem. Vi ska inte "inleda någon i frestelse", genom att inte låsa dörren eller lägga plånboken där den kan bli stulen. Då sår vi ut "frestelsekarma". Vi blir själva utsatta för svåra frestelser.

Vi behöver lagar, fängelser och rättsväsen. Men det finns inga skäl att sätta dessa gränser utifrån hat, hämnd eller förakt. Tvärtom. De bör sättas utifrån vår vilja att hjälpa.¹²

Martinus beskriver hur det i framtiden kommer att skapas s.k. "juniorsamhällen" istället för fängelser. Detta är områden där dessa, våra "yngre syskon" kommer att få hjälp i sin utveckling. Han betonar också mycket starkt att det aldrig någonsin finns skäl att döda någon i syfte att skydda oss.

¹¹ Se "Hur får man krafter att förlåta", *Kosmos* 9/90.

¹² Jag lyssnade nyligen på en föreläsning av AnnBritt Grünwald, f.d. fängelsedirektör på Östersåkersanstalten. Hon är en föregångare för detta humana synsätt på kriminella och kriminalvård.

När staten mördar, d.v.s. avrättar förbrytare, leder detta till att dessa istället vistas i den andliga världens första zon och där samlas med likasinnade, vilka kommer att skapa lidande och problem för oss som fortfarande är inkarnerade. De inspirerar och besätter jordmänniskor, vilka är mottagliga för dessa energier, och vilka i sin tur därmed riskerar att begå brott, våldshandlingar o.s.v. under deras inflytande. Man kan dessutom konstatera att de, om de avrättas, hamnar utanför våra möjligheter att påverka och undervisa. Förutom att bödlarna drar på sig negativ karma. De har mördat.

Eftersom det finns levande varelser på varje utvecklingssteg i det eviga kosmiska spiralkretsloppet, så finns det alltid väsen efter oss i utvecklingen, väsen som skulle kunna utgöra oändliga måltavlor för vår kritik, vårt förakt, vårt nedlåtande, vår hämnd, vår intolerans - om det är det vi vill ägna våra liv åt. Men vi måste också komma ihåg att det alltid finns lika många väsen som är före oss i utvecklingen. De flesta av dem är vi inte medvetna om. Vi möter dem i drömmen och i döden, i de högre andliga världarna. Men vi möter dem också omkring oss i egenskap av människor som utvecklat större human förmåga än vi själva. Vi möter dem i vardagslivet, i litteratur, i filmer och på TV. De kanske är våra förebilder och våra "idoler". Jag tänker då på personer som Gandhi, Moder Theresa, Nelson Mandela, Martin Luther King, Dag Hammarsköld med flera. Martinus berättar att många av våra äldre och mera utvecklade "syskon" lever och verkar på undanskymda platser i samhället, kanske som vaktmästare eller tjänare. De har inget behov av att ha framstående roller, ha makt eller vilja synas. De väljer att tjäna andra.

Fria viljan

Om vårt liv styrs av karmalagen och ödesskapandet, hur ser då vår fria vilja ut? Denna gamla kära filosofiska stötesten, som mig veterligt Martinus är den ende att ge ett logiskt och sannolikt svar på.

Martinus menar att vi har en totalt fri vilja, men att vi måste utveckla våra förmågor att använda den.

Djuren och de mycket tidiga naturmänniskorna är i princip till 100% styrda av sin längtan, sina önskningar, och lagen om de åter-

vändande verkningarna, karmalagen. Genom livets ständigt återkommande lidandeserfarenheter ökar vi i liv efter liv vår förmåga att känna medkänsla med andra väsen. Vi utvecklar medkänsla och medlidande på de områden där vi själva lidit och plågats. De områden där vi ännu inte kan känna medkänsla har vi kvar att uppleva och lära. Om vi t.ex. uttalar oss föraktfullt och nedlåtande om andra människors sätt att vara, sätt att leva o.s.v., så kan vi vara ganska säkra på att i en framtid hamna i en sån situation, så vi får möjlighet att fördjupa våra kunskaper på det området.¹³

Genom *kampen för överlevnaden*, i karga klimat, under hotet från fientliga människor och rovdjur, under pressen från fattigdom och nöd o.s.v. utvecklas vår intelligens. Vi tvingas intelligensmässigt att utveckla strategier för överlevnad. Ju mer utvecklad vår känslenergi, d.v.s. vår förmåga till medkänsla är, och ju mer utvecklad vår intelligensenergi blir, desto större erfarenhets- och kunskapsområde utvecklar vi och desto större möjligheter och förmågor får vi att utnyttja vår fria vilja. Men genom mörka handlingar låser vi vår fria vilja och vi blir bundna till verkningarna av den återvändande karman.

Vänd andra kinden till!

Det finns i varje ögonblick två sätt att handla, två sätt att leva. Å ena sidan kan vi välja att "slå tillbaka", d.v.s. fortsätta skapa oss ett mörkt öde. Eller också kan vi börja "vända andra kinden till" och förlåta 7 x 70 gånger, d.v.s. alltid, och därmed bryta de mörka karmabågarna och börja skapa ett ljust och lyckligt öde.

Detta förhållningssätt gäller, enligt Martinus, både mot våra medmänniskor, mot djuren och mot våra mikroväsen i vår organism, d.v.s. våra organ och våra celler samt mot makroväsendet, planeten Jorden.¹⁴

¹³ Jag hade en gång i min roll som socialsekreterare en klient i svårt ekonomiskt trångmål som berättade att han i hela sitt liv uttalat förakt för "socialbidragstagare". Nu satt han själv i situationen.

¹⁴ Enligt Martinus är våra mikroväsen, d.v.s. våra organ, celler o.s.v. i våra organismer, självständigt upplevande eviga väsen.

Karman är en ”spegel”

Martinus betonar vid flera tillfällen att de återvändande verkningarna av våra handlingar är en exakt¹⁵ spegelbild av det vi sått ut. Martinus kallar det ”ödets spegel”.¹⁶ Inte i dess objektiva detaljer eller enskilda händelser utan i *upplevelsen* av dem. Om vi sår sorg, skördar vi sorg. Sår vi känslokyla, skördar vi känslokyla. Sår vi likgiltighet, skördar vi likgiltighet. Dräper vi, blir vi dräpta. Beskyddar vi, så blir vi beskyddade. Hjälper vi, blir vi hjälpta. Har vi omsorg om andra, så blir vi föremål för andras omsorg till den procent vi själva ”sår”.

Karman gäller också mellan de olika existentiella nivåerna. I mikrokosmos, d.v.s. i våra organismer, i mellankosmos d.v.s. gentemot människor och djur samt i makrokosmos, d.v.s. gentemot planeten jorden och universum. Som exempel på mikrokosmisk karma talar han om konsekvenserna av *köttätande*. Vi kommer att få uppleva samma upplevelser som vi utsätter djuren för. Det kommer att yttra sig, menar Martinus, i naturkatastrofer, t.ex. bränder, jordbävningar, krig och liknande, d.v.s. situationer där vi blir offer, blir skrämda, utsatta, utlämnade till andra makter, men som inte är resultat av medveten plåga, hämnd eller planering från någon. Bilolyckor nämner han också som en konsekvens av köttätande. Ögonblicklig, oplanerad skada och död. Dessa återvändande ödesbågar kallar han de ”långa ödesbågarna”. De ”korta ödesbågarna” som blir konsekvensen av köttätande är sjukdomar och liknande lidanden.

Man kan egentligen beskriva köttätande som tre sorters mord, menar Martinus. Dels dräper vi djuret för att kunna äta det. Dels måste vår organism dräpa de mikroorganismer som köttet består av för att vi ska kunna tillgodogöra oss näringen i köttet. (Denna typ av dråp sker inte när vi äter vegetabilier. De livsenheter som grönsaker, frukt, bönor, säd o.s.v. består av tas upp av kroppen utan att de behöver dräpas först.¹⁷) Och till slut dräper vi oss själva långsiktigt genom de sjukdomar och den nedbrytning av vår organism

¹⁵ Se t.ex. LB IV, st. 1261, och LB VI, st. 2371.

¹⁶ Se LB VI, st. 2128.

¹⁷ Se Martinus: *Den fullkomliga födan* samt *Bisättning*.

som köttätandet innebär. Samtidigt betonar han att det är viktigt att vänja sina mikroorganismer långsamt vid en ny diet när man beslutar sig för att bli vegetarian. Det är lika hänsynslöst mot mikroväsendena att plötsligt förneka dem det kött de hungrar efter.

Ja, inte är det enkelt att leva - sen man börjat studera Martinus kosmologi.

Logisk analys

Hur vet vi då hur vi ska leva? Vad är rätt och vad är fel?

Martinus är även här mycket tydlig. Vi kan inte med vårt *intellekt* räkna ut detta. Det räcker inte med att intellektuellt och teoretiskt förstå. Så "enkelt" är det inte. Om det skulle gå skulle vissa begåvade människor kanske kunna lotsa sig fram mellan de farliga områdena genom att intellektuellt räkna ut var de finns och därmed undgå moralisk utveckling. Nej - vi måste lida oss fram till insikten, menar Martinus. Det rätta och det felaktiga ska till slut genomsyra vår ryggrad. När vi handlar fel plågar det vårt samvete. Samvetet är vår karta och kompass. En stor utmaning idag är att faktiskt handla efter våra samveten. Martinus menar att vi ofta har kommit längre i moralisk utveckling än vad vi faktiskt handlar utifrån. Vi kan ofta döva våra samveten och handla mot bättre vetande. Men vi får skörda även detta. Ofrånkomligt.

Martinus säger t.o.m. att den karma vi får skörda när vi verbalt använder de kosmiska lagarna för att "slå på andra", är kännbar. När vi t.ex. ser en människa lida och säger: "Ja, men det är bara hans karma..." och inte ingriper för att lindra nöden. Eller när vi ser någon bli slagen och inget gör utan säger "Allt är ju mycket gott". Denna typ av ursparning är farlig, menar han.

Vi ska handla, men vi ska inte döma, hämnas eller straffa. Om vi inte handlar sår vi "likgiltighetskarma". Jag tror inte det är Martinus begrepp, men tankarna är hans. Sår vi likgiltighet kan vi inte skörda annat än likgiltighet.

Ragnarök

Om Martinus har rätt så står vi nu i den tid som Bibeln talade om som Ragnarök eller Domedagen,¹⁸ den dag när vi ska ”möta våra synder” och när ”fåren ska skiljas från getterna”. Vad innebär detta för oss, som studerar Martinus kosmologi?

Enligt Martinus kommer vi under de närmaste decennierna att få uppleva ”mörkrets kulmination” i form av krig, naturkatastrofer, nöd, fattigdom, ekonomisk kollaps, våldsamheter av olika slag. Det är en ”samlad karma” för att intensifiera vår utveckling mot att bli Kristusväsen, d.v.s. riktiga människor i Guds avbild. Vi kommer alla att drabbas på ett eller annat sätt, mer eller mindre, av dessa lidandeserfarenheter.

Nationernas karma

Även nationer och stater är ofärdiga och ofullkomliga. Karmalagen gäller även för stater. Det en stat sår skall den ock skörda.

Den karma vi nu står i begrepp att skörda gäller både de dråp och lidanden som vi utsätter djuren för, och det vi utsätter alla andra levande varelser för. Det som händer i f d Jugoslavien, i Rwanda, i Afghanistan, i Kina, i Indien, i Libanon, i Irak och Iran, i USA, i Sverige, i England o.s.v. måste skördas.

Samlad karma

I och med principen om ”*samlad karma*” kan människorna ibland få inkarnationer som är ljusare och lyckligare. I det snäva perspektivet som jordmänniskorna idag lever i, kan dessa ”ljusa inkarnationer” te sig orättvisa. Att det finns människor som verkar leva sina liv helt befriade från problem och olyckor, sjukdomar och konflikter, s.k. viloinkarnationer. Men om vi hade större överblick över ett antal inkarnationer skulle vi, enligt Martinus, se att det inte finns någonting som kan beskrivas som ”orättvisa” i existensen. Allt är fullkomligt. Den samlade karman innebär att vi i vissa inkarnationer skördar vad vi sått under flera liv. Skulle vi som exempel direkt

¹⁸ Jag har diskuterat detta i kapitel 3.

skörda konsekvenserna av varje köttmåltid skulle livet bli ett enda mörker och lidande. Genom den samlade karman koncentreras utlösningen till ett intensivt och mycket kännbart, och samtidigt mycket lärorikt och utvecklande lidande.

Lärandets tre stadier

Martinus menar att all kunskapsutveckling går genom tre stadier, A-stadiet, B-stadiet och C-stadiet. A-stadiet är när vi får vetskap om något nytt. B-stadiet är när vi tränar men ännu inte nått ”automatfunktion” vilket är C-stadiet. Martinus menar att även *nästakärleksförmågan* måste gå via dessa stadier. Den är inget som vi plötsligt har. Vi måste träna och åter träna, och utveckla de mänskliga sidorna hos oss och samtidigt hämma och kontrollera de djuriska. I varje stund fattar vi beslutet: Ska vi slå tillbaka eller ska vi vända andra kinden till?

Hjälpmedel på vägen

Vi har tre navigationsinstrument på vägen enligt Martinus. Inget av dem kan vara de andra utan:

- 1) *Lidandeserfarenheterna* som utvecklar nästakärleksförmågan, medkänslan med allt och alla.
- 2) *Bönen*. Det är ett ämne som i sig skulle kunna utgöra ett eget kapitel, men det hoppar jag över i denna bok. Jesus Kristus lärde oss att be. Martinus betonar bönens oerhört viktiga funktion.¹⁹

Dessutom behöver vi

- 3) *De kosmiska analyser om de andliga lagarna* som Martinus förmedlat till oss.

¹⁹ Se Martinus: *Bönens mysterium*.

Många av de teorier och hypoteser som vi får via kosmologin kan vi inte lida oss fram till eller tänka ut själva. Vi kan inte lida oss fram till tanken på att vi kanske föds om och om igen. Denna idé måste komma från en lärare. Världslärarna, världsåterlösarna, är nödvändiga inspiratörer i vår utveckling. Men samtidigt räcker inte de teoretiska kunskaperna, de kosmiska analyserna. Lidandeserfarenheterna är en förutsättning för att vi så småningom ska kunna förstå analyserna. De kosmiska analyserna är "kartan", lidandeserfarenheterna är "kompassen" och bönen vår "navigatör" på vår väg mot fulländning, bort från "djävulsmedvetandet", mot "Kristus-medvetandet".

*"Religion är till för dem som är rädda för att
hamna i helvetet.
Andlighet är för dem som redan har varit där."*

AnnBritt Grünewald

*”Våra fiender bör vara det viktigaste föremålet
för våra kärleksfulla tankar.”*

LB VI, st. 1948.

*”Nu är kärlek ju inte blott en klapp på kinden.
Det gäller att göra det sm i den givna situationen
är den mest kärleksfulla utan någon form av
vrede, bitterhet, besvikelse eller irritation.
Man kan då mycket väl vara bestämd utan
att vara arg,
och man kan också tillrättavisa en annan människa
på ett vänligt och kärleksfullt sätt
utan att slå näven i bordet.”*

Ur ”Livsmodet”, *Kosmos* nr. 5/1995

”Okunnighet är den verkliga orsaken till allt det som världen kallar ”det onda”.
Där okunnigheten avlägsnas
upphör det s.k. ”onda” att existera”.

Martinus i Livets Bog I, st. 19.

7

Är det möjligt att vara feminist och kosmologi- studerande?

Kan man vara intresserad av Martinus kosmologi och samtidigt kalla sig ”feminist”?¹ Eller finns det en inbyggd motsättning i synsätten som skapar problem?

Vad innebär det att vara ”feminist”? För mig innebär det att jag blivit medveten om bristen på jämställdhet² i levnadsvillkor

¹ Det finns många feministiska teorier och definitioner, från radikala och socialistiska feminister till liberala feminister. Det enda gemensamma för dem är att de vill synliggöra kvinnors underordning. Vissa vill lösa problemen med kamp, andra genom medvetandegörande och reformer. De flesta feminister tar också avstånd från *biologiska* förklaringsmodeller, d.v.s. att skillnaderna skulle vara medfödda, och menar att skillnaderna är kulturellt och socialt konstruerade. Jag väljer att inte gå in på dessa akademiska frågor här utan hänvisar läsaren till relevant litteratur i ämnet.

² Jag talar genomgående om *jämställdhet* och inte jämlikhet. Det senare begreppet kan lätt missförstås. För mig handlar det inte om att män och kvinnor ska vara *lika* utan att de, med sina olikheter ska vara *jämställda*, ha samma möjligheter i livsvillkor och att manligt och kvinnligt ska *värderas lika högt*.

för män och kvinnor, kvinnors underordning och nedvärdering i samhället och att jag har valt att synliggöra dessa förhållanden. Det betyder naturligtvis *inte* att jag tar ställning *mot* män och mäns behov, men där dessa behov *går ut över* kvinnors behov, där vill jag synliggöra konflikten och skapa medvetenhet om de underliggande strukturer som styr den, samt att jag aktivt tagit ställning och agerat för jämställdhet mellan könen. Kvinnor och det kvinnliga ska betraktas som lika mycket värt som män och det manliga.

Vad innebär det att vara "Martinusanhängare"? För mig innebär det att jag tagit ställning för Martinus kosmologi som en grundläggande livsåskådning i mitt liv, att jag menar att reinkarnationen, karmalagen och polförvandlingen är bärande principer för utvecklingen, att livet är evigt, att vi alla "lever, rör oss och är till" i Gudomen, detta eviga, allomfattande, allsmåttiga, totalt kärleksfulla makroväsen samt att vi rör oss genom eviga spiralkretslopp i en ständig inveckling i och utveckling ur den fysiska materien. Det innebär att jag ser allt som är och sker i ljuset av Martinus världsbild.

Är dessa ställningstaganden förenliga? Låt oss först betrakta fragment av tillvaron genom en feminists "glasögon". Därefter vill jag göra en betraktelse med en kosmologiintresserads "glasögon". Avslutningsvis vill jag reflektera över om det är möjligt att förena dessa glasögon utan att bli "vindögd".

Att se med männens ögon

Vi kvinnor har genom sekler vant oss vid att se livet och våra medmänniskor genom männens ögon och att lyssna på männens röster. De grundidéer som format dagens syn på manligt och kvinnligt, på mannen och kvinnan har mycket djupa rötter, flera tusen år gamla. I Platons tänkande representerade kvinnan det materiella, det fysiska och orena. Hon stod för naturen och sinnesupplevelsernas värld, för kaos. Platon såg sinnevärlden som låg och oren och idévärlden som hög och ren. Mannen skulle inte beblanda sig med kvinnan. Förlösningen för mannen ur denna fysiska värld var att tankevägen intensivt söka kunskap om den högre idévärlden. Möjligheten att

nå denna kunskap ökade genom ett konkret avståndstagande från jordisk sinnlighet och det som Platon kallade aggressiv kärlek, d.v.s. sexualitet.³

I och med det upprättade Platon en hierarki, som delvis står sig i våra dagar, där det manliga ges större värde än det kvinnliga och där teoretiska konstruktioner av verkligheten ofta får högre status än den direkt påtagliga erfarenheten, sinneskunskapen, erfarenhetskunskapen. Studier av den omgivande världen var värdelösa och även förledande för mannen eftersom den höll mannen borta från den verkliga och sanna idévärlden. Enligt Platon gick alltså vägen till kunskapen via *tanken*, inte genom *erfarenheten*. Platons kunskapssyn utvecklades under 1600-talets naturvetenskapliga revolution och styr fortfarande i våra dagar vår kunskaps- och vetenskapsyn. Men den styr också fortfarande vår syn på vad som är manligt och kvinnligt och vad som är ”finare” och ”bättre”, mer värt.

Aristoteles’ kvinnoosyn har också överlevt alla sekler och värnas idag i hög grad av både kvinnor och män, oftast omedvetet. Aristoteles menade t.ex. att mannen befann sig på ett högre utvecklingsstadium än kvinnan. Hans argument grundar sig på ett antal dikotomier, tudelningar, som t.ex. varm och kall, kroppen och förnuftet o.s.v. Mannen är varmare än kvinnan. Mannen är förnuftigare än kvinnan, d.v.s. kan tänka, resonera och reflektera. Mannen är aktivare än kvinnan som är passiv. Här grundar sig *isärhållandets princip*, som genomsyrat synen på *manligt* och *kvinnligt* genom århundraden. Är man det ena kan man samtidigt *inte* vara det andra. Eftersom Aristoteles och hans efterföljare knyter egenskaper som *förnuftig* och *aktiv* till mannen så blir detta egenskaper som sedan kommer att beskrivas som ”manliga”, medan dess motsatser, *känslösam* och *passiv*, blir beskrivningar av kvinnan, d.v.s. kvinnliga egenskaper. Detta gör att vi idag t.ex. beskriver en ”förnuftig” och ”aktiv” kvinna som att hon inte är en ”riktig” kvinna, att hon är ”manlig” o.s.v., medan en ”passiv”, ”känslomässig” man är en kvinnlig, en feminin man.

³ Se bl.a. Edwards (1992).

Tänkare och forskare idag

Det förekommer sedan några decennier tillbaka en hel del forskning omkring likheter och olikheter mellan pojkar och flickor, män och kvinnor. Kvinnoforskarna har blivit allt fler. Resultatet av deras forskning visar att de teorier och de kunskaper vi under många decennier vilat våra självklarheter på vanligtvis är mäns studier av pojkar och män. Sigmund Freuds psykoanalytiska teori vilar i huvudsak på hans studier av det manliga barnets upplevelser. Hans sätt att beskriva människan gör att kvinnan framstår som en defekt varelse eftersom pojken och mannen är normen. Begrepp som "penisavund" och "kastrationsångest" speglar detta. Kvinnan skulle alltså vara avundsjuk på något som hon *inte* har, enligt teorin. Kvinnan har ingen penis, som om penisen var det väsentliga. *Därmed görs ett problem i teorin till ett problem hos kvinnor.* Kvinnorna blir avvikande, annorlunda, defekta. Mannen har blivit normen och kvinnan undantaget.

Abraham Maslows behovshierarki hos *människor* grundar sig på en studie av tolv *judiska* pojkar. William Perrys klassiska studie om studenters lärandeprocesser har visat sig vara en studie av 18-19-åriga *pojkers* lärandeprocesser. Jean Piaget studerade kognitiv och moralisk utveckling bland *barn*. I huvudsak är Piagets teorier utvecklade på studier av *sönerna*.

Kvinnoforskare nyupptäcker världen

Hur blir då kvinnan kvinna och mannen man enligt den moderna forskningen? Det börjar tidigt, redan i spädbarnsåldern, menar kvinnopsykologer⁴ och kvinnoetnologer.⁵ Vi hanterar och talar till det manliga och det kvinnliga spädbarnet på olika sätt. Detta fortsätter i familjen och skolan. Dale Spender, en engelsk forskare, har studerat kvinnors plats i skolsystemet. Hon har skrivit en bok som heter *"Invisible women - the schooling scandal"*.⁶

⁴ Se t.ex. Miller (1980).

⁵ Se t.ex. Chodorow (1989).

⁶ Spender (1982).

Boken är ingen uppmuntrande läsning för de som tror att skolan fostrar till jämställdhet. Lärarna ägnar mer uppmärksamhet åt pojkarna, har andra förväntningar och andra attityder än till flickorna. Ett stort antal svenska klassrumsstudier visar att flickor och pojkar bemöts olika även i svenska klassrum.⁷

Genomgående visar dessa skolstudier att om flickorna får mer än 30% av utrymmet i klassen så tycker både pojkarna, flickorna och lärarna att flickorna får för stort utrymme. Duktiga flickor används för att lugna busiga pojkar, genom att man placerar flickorna bredvid pojkarna. Ingen funderar över vad som händer med flickorna under dessa känsliga år. Språkforskare som Tor Hultman⁸ och andra har iakttagit att vuxna talar med pojkar och flickor med olika tonfall, ordval och intentioner.

Om moralisk utveckling

Carol Gilligan, en av de mera kända kvinnoforskarna, professor vid Harvard University, författare till boken *”Med kvinnors röst”*⁹ granskade den teori för moralisk utveckling som Lawrence Kohlberg utvecklat. Kohlberg ”fann” att kvinnorna ”stannade kvar” på det tredje steget för moralisk utveckling, det steg där moral tolkas i *mellanmänskliga* termer och där godhet är detsamma som att hjälpa och glädja andra. Männerna ”gick vidare” till de steg där relationer underordnas regler samt universella *rättvisepprinciper*.

Carol Gilligan fann däremot att män och kvinnor valde *olika* vägar, att de gjorde olika ställningstaganden i etiska dilemman. I situationer där männen tenderade att värna om regler, principer, rättvisa, distanserat förhållningssätt, frihet, objektivitet och sanning (*”rättvisetik”*) där tenderade kvinnorna att värna om och betona omsorg, relationer, närhet, kärlek, subjektivitet och omtanke (*”omsorgsetik”*). Det var viktigare för kvinnan att värna om relationer till andra människor än att debattera om vad som är sant eller inte.

⁷ Se t.ex. Wernersson (1988) och Bjerrum Nielsen & Rudberg (1991).

⁸ Hultman (1990)

⁹ Gilligan (1982),

Gilligan visar dock i senare studier att män i medelåldern börjar värna om närhet och relationer i större utsträckning, medan kvinnor, mätta på att alltid "drunkna" i relationer och i omsorg om andra, då tenderar att utveckla ett större behov av självständighet och frihet. Kvinnor fortsätter dock att oroa sig, enligt en del studier, för att utvecklingen av deras egna resurser och möjligheter ska ske på bekostnad av andra. Denna oro verkar sällan drabba män.

Flera studier visar att kvinnorna väljer att vara den som lyssnar, den som underordnar sig, den som är osäker, den som inte utmärker sig, för att undvika att den de älskar ska bli må dåligt och fara illa. Anna Jonasdóttir¹⁰ frågar sig som exempel varför svenska kvinnor fortfarande inte är jämställda trots att vi inte har några diskriminerande lagar i Sverige. Hon kommer fram till att det beror på "kärlekskraften" ("*Love Power*"). Av kärlek låter kvinnorna männen behålla sina förmåner, sitt större utrymme, sin överordning.

Det finns idag mängder med studier som visar samma sak. Pojkar och män tar och ges det största utrymmet, vare sig det är löneutrymme, talutrymme, åsiktsutrymme, aktivitetsutrymme o.s.v. Och kvinnorna lyssnar. Pojkar och män är normen för det normala. Flickor och kvinnor är avvikande, undantag, s.k. "särintressen". Att vi nu upptäckt att många av de psykologiska, pedagogiska, medicinska, teologiska, sociologiska, fysiologiska o.s.v. teorier vi har använt i decennier för att beskriva *människan*, egentligen endast beskriver *männen*, har vi ett antal begåvade och tuffa kvinnoforskare att tacka, forskare som fått kämpa i motvind i den starkt maskuliniserade värld som akademien utgör.¹¹ Moderna mansforskare finner nu också att de etablerade teorierna ger begränsade och missvisande perspektiv på mäns liv och mansforskningen är på stark frammarsch.

¹⁰ Jonasdóttir (1991)

¹¹ Se t.ex. Hellertz (1999). Kvinnan fick tillträde till akademien i slutet på 1800-talet i teorin och ett par decennier in på 1900-talet i praktiken. Tillträdet är dock på många håll fortfarande på manliga principers villkor. "Glastaket" inom den akademiska världen är svårforcerat för många kvinnor.

Martinus om manligt och kvinnligt

Vad säger då Martinus om manligt och kvinnligt, om män och kvinnor?

Hans grundsyn är för det första att vi är eviga, levande väsen. Han menar att vi reinkarnerar genom ett antal tillvaroplan, mineralriket (och framstår då som mineralväsen), växtriket (där vi framstår som växtväsen), djurriket (som djur och senare som jordmänniskor), det riktiga människoriket samt några andliga riken.¹² Vi färdas i eviga kosmiska spiralkretslopp i en ständig inveckling in i och en utveckling ur fysisk materia. Vi jordmänniskor är ännu inte inne i det riktiga människoriket utan befinner oss i slutet av djurriket.

Endast i djurriket framstår vi som *mans-* och *kvinnokön*. Martinus menar dock att det väsen som framstår som man har en sekundär *feminin pol* latent och det väsen som framstår som kvinna har en sekundär *maskulin pol* latent. Lidandeserfarenheter och kampen för överlevnaden utvecklar den sekundära polen, d.v.s. mannen blir alltmer ”feminin” och kvinnan alltmer ”maskulin”. Den sekundära polutvecklingen innebär ett *mänskliggörande* av oss jordmänniskor. Det innebär i praktiken att det ”mänskliga” inom oss utvecklas och vi blir så småningom ”riktiga människor i Guds avbild”. Kristus är en modell för hur detta mänskliga väsen kan komma att framstå. Vad innebär det då att vara feminin respektive maskulin i ett kosmologiskt perspektiv och med Martinus begreppsapparat?

Man och kvinna i ”renkultur”

Martinus menar att djuret och den ”primitiva” jordmänniskan framstår som sitt respektive kön i ”renkultur”. Han har definierat respektive pol i ”renkultur” på följande sätt:

”Med den ’maskulina polen’ förstår vi här alla sådana tankar som är uttryck för begär efter, eller sådana medvetenhetsfunktioner som verkar befordrande för styrka och makt. ...’Maskulina’ väsen eller ’hanväsen’ i renkultur är sålunda ’speciella stridsväsen’ ...” (LB III st. 829).

¹² Se kapitel 1 för en överblick över Martinus tänkande och kapitel 5 om reinkarnationen.

”Som uttryck för den ’feminina polen’ framträder alla sådana tankearter och medvetenhetsfunktioner som befördrar lyckoförnimmelse genom känslan att vara beskyddad, att stå i gunst hos ett överlägset mäns väsen” (st. 830).

”Hanväsendet’ hungrar efter ett väsen som kan beundra dessa maskulina egenskaper och som i sitt beundringsrus önskar äga honom som det absolut enda föremålet för all sin tillbedjan, hängivenhet och underkastelse. ... Vilket väsen skulle kunna utgöra tillfredsställelse för denna hunger annat än det feminina väsendet? ... Det feminina väsendet kan lika litet som det maskulina få sin livshunger tillfredsställd hos sitt ’ eget kön” (st. 831)

I LB IV skriver Martinus:

”...Om väsendet har den maskulina polen i en utvecklad aktivitet och den feminina i ett latent tillstånd, känner det längtan eller hunger efter att erövrade och besitta, leda och styra, beskydda och värna” (st. 1124).

Medan den ”motsatta polens väsen”, där den ”feminina polen är i kulmination”

”... känner en längtan just efter att bli värnade eller beskyddade, de trängtar efter att få hänge sig åt och låta sig dirigeras av en överlägsen makt” (st. 1124).

Över- och underordningen är, enligt Martinus, ett resultat av ”livshunger” och polernas framträdelseformer. (Inom parentes kan jag säga att ovan citerade stycken var mycket svårsmält läsning för feministen i mig.)

Könsroller och talangkärnor

Vi har nu kommit så långt i vår utveckling som jordmänniskor att vi befinner oss i slutet av djurriket. Vi är inte längre män och kvinnor i ”renkultur”. Den maskulina polen hos oss kvinnor är i stark utveckling. Detsamma gäller den feminina polen hos männen. Existensen innebär, enligt Martinus, en oändlig träning av olika förmågor,

vilket gör att vi utvecklar det han kallar för *talangkärnor*, ett slags psykiska organ för kunskaper, talanger och förmågor. Egenskaper är således förmågor som vi genom massor av inkarnationer har tränat upp och utvecklat. Vi har i tidigare utvecklingsspiral utvecklat våra "primära poler" till fulländning genom de uppgifter våra liv försatt oss i. De utgör i denna spiral en instinktmässig förmåga. Kvinnorna har blivit "kvinnliga" och männen "manliga" genom många inkarnationers träning och erfarenheter. Dessa talangkärnor formar i stor utsträckning fortfarande våra s.k. "könsroller",¹³ våra värderingar och förhållandena mellan könen.

Kvinnorna har under många inkarnationer fött och ammat barnen och sörjt för de sociala relationerna i familjen och gruppen. De har logiskt nog utvecklat egenskaper som omsorg, förmåga till närhet, att värna om relationer, att ställa andra i första rummet, d.v.s. en receptiv, lyssnande förmåga. Männen vars huvudsakliga uppgift för överlevnaden traditionellt varit att skaffa föda, att försvara familjen och gruppen mot fientliga angrepp o.s.v. har utvecklat mer utåtriktade, aktiva och aggressiva förmågor genom många inkarnationer i djurriket. Resterna av över- och underordningen formar dagens patriarkala samhälle med dess normer och värderingar, där religionerna och senare vetenskapen fortsatt att försvara "naturens ordning", där männen är normen och där kvinnorna undantaget.¹⁴ Där männen leder, krigar, erövrar och styr och där kvinnorna blir ledda, erövrade och styrda. Metoderna har på vissa håll i världen blivit mer förfinade, subtila, i någon mån mer humaniserade, men tendenserna är fortfarande mycket tydliga.¹⁵ På många håll i världen är dock "renkulturskaraktären" fortfarande ganska tydlig.

¹³ Problemet med könsrollsteori och begreppet "könsroller" är att maktstrukturerna osynliggörs. Teorin säger bara att män och kvinnor har olika roller, olika kompletterande funktioner o.s.v., inget om skillnaderna i värde och makt.

¹⁴ Jag vill visa vad jag menar med ett par citat ur Bibeln: "Men jag vill att I skolen inse detta, att Kristus är envar mans huvud, och att mannen är kvinnans huvud, och att Gud är Kristi huvud" (1 Kor. 11:3) "En man är icke pliktig att hölja sitt huvud, eftersom han är Guds avbild och återspeglar hans härlighet, då kvinnan däremot återspeglar mannens härlighet" (1 Kor. 11:7).

¹⁵ Se t.ex. Faludi (1991).

På väg att bli människor

Enligt Martinus utvecklingsteori kommer vi alltså så småningom att bli riktiga människor, d.v.s. varken män eller kvinnor. Som kvinno- och maskön utvecklar vi, i kampen för överlevnaden, med hjälp av självbevarandedriften genom mängder av inkarnationer, våra sekundära poler. Det är alltså den maskulina polen hos mig som kvinna som nu utvecklas samtidigt som den feminina degenererar. Motsatsen gäller för männen. Mer korrekt uttryckt menar Martinus att ”enpoligheten” degenererar och vi blir ”dubbelpoliga” väsen.

Enligt Martinus har den sekundära polen sitt säte i hjärnan medan den primära har sitt säte i könsorganen. Den primära polen hos respektive kön omfattar traditionella överlevnadsstrategier, styrda av instinkt och känsla. Den sekundära polen däremot kännetecknas av överväganden och bedömningar styrda av intelligens och humaniserad känsla. Så när mannen anlägger sociala, relationsorienterade, vetenskapliga och humana aspekter i sina bedömningar, istället för att bara ”slå på käften”, så har den sekundära polen utvecklats. De män som utvecklat sin feminina, d.v.s. sin mänskliga pol starkt finner vi kanske inom vård- och omsorgsyrken, men också inom human- och samhällsvetenskaperna, inom utbildning o.s.v. När vi kvinnor börjat kämpa för jämställdhet, utövar konst och författarskap, avstår från äktenskapets underordning¹⁶ och barnafödande eller går forskarutbildning, så har vår maskulina, d.v.s. mänskliga pol utvecklats.¹⁷ Kvinnorörelsen och kampen för frigörelse kan alltså ses i ljuset av den maskulina polens utveckling hos oss kvinnor.

Martinus poängterar en intressant sak i LB IV att

”...enär väsendet här måste genomleva eller repetera den motsatta polens ännu ofärdiga och primitiva stadier, d.v.s. att mannen måste genomleva kvinnans primitiva egenskaper och kvinnan mannens ofärdiga natur, innan den nya sexualismen kan framträda i renkultur.” (st. 1140)

¹⁶ Carin Holmberg visar i sin doktorsavhandling *”Det kallas kärlek”* (1993) att i 9 av 10 äktenskap, vilka av både paret själva och av sin omgivning upplevdes och beskrevs som totalt jämställda, fanns synbara tecken på att mannen var överordnad kvinnan.

¹⁷ Det är den maskulina (mänskliga) polen hos mig som får mig att skriva denna bok.

I klartext betyder det antagligen att vi kvinnor först prövar traditionella maskulina egenskaper och förhållningssätt, innan vi övergår till att bli mänskliga. I detta ljus kan vi kanske se kvinnliga politiker och företagsledare vilka är en karikatyr av det "manliga". Eller tjejligheter, damfotboll och kvinnlig värplikt. På samma sätt repeterar männen feminina egenskaper. Kan man tolka "drag queens" och feminina transvestiter i dessa termer?

Martinus menar alltså att vi, om ytterligare ett antal inkarnationer har kommit så långt att vi har fått en fullkomlig balans mellan våra maskulina och feminina poler. Då är vi, som sagt, inte längre män eller kvinnor utan människor, ett tredje kön.

"Men när mannen inte är 'man' och kvinnan inte är 'kvinna', hanväsendet inte är 'hanväsen' och honväsendet inte 'honväsen', då upphör ju begreppet 'det motsatta' könet, liksom även begreppet 'det egna könet', eftersom de två könen inte längre existerar. Ett 'nytt kön' har därmed uppstått, i vilket de två polerna, den maskulina och den feminina, framträder med balanserad eller jämbördig utvecklingskraft." (LB IV, st. 1133).

Tiden får utvisa om han har rätt eller om hans logiska teoribyggge bara är fantastiska tankekonstruktioner.

Kan jag vara kosmologiintresserad och feminist ?

Grundfrågan för detta kapitel är:

Går det egentligen att vara "Martinusanhängare", "kosmolog", d.v.s. i vardagen värna om freden, vänskapen och relationerna till mina medväsen, d.v.s. även till männen¹⁸ och samtidigt vara "feminist", d.v.s. att på olika sätt aktivt synliggöra, problematisera och medvetandegöra om kvinnors exploatering, utsatthet och underordning? Eller kommer "feministen" i mig att skapa problem för "kosmologen" i mig? Innebär synliggörandet och problematiserandet av kvinnors livsvillkor automatiskt att männens självbevarelseinstinkt,

¹⁸ Samt de kvinnor som av Jean B Miller beskrivs som "gatekeepers", d.v.s. på olika sätt också försvarar "naturens ordning" och därmed männens överordning.

deras primära pol, aktiveras och att jag hamnar i konflikt med dem?¹⁹ Jämställdhetsutvecklingen måste ju med nödvändighet gå ut över männens förmåner, maktpositioner och tolkningsföreträde och innebära minskade andelar i löneutrymmet, minskat tal- och åsiktsutrymme och minskad makt.

Tyvärr visar mina och andra kvinnors erfarenheter att arbetet för jämställdhet skapar problem i relationerna till männen. De ”mest utvecklade männen” verkar ofta känna skuld och skam för andra mäns övergrepp och för kvinnors missförhållanden, men denna skam leder inte till öppen deklaration och öppet ställningstagande för jämställdheten och mot kvinnoförtrycket. Eller också ser de inte verkligheten eftersom de själva inte stämmer in på den verklighetsbilden. De umgås med andra män som utvecklat en humanare livs-syn. De har inget erfarenhetsmaterial att jämföra med och blundar för analyser av andra mäns ”machokulturer”.

Andra verkar uppleva beskrivningar av faktiska förhållanden som kritik, angrepp och anklagelser på dem själva och går i försvar. Åter andra män arbetar aktivt med motkamp mot jämställdhet för att värna om sina intressen.²⁰

Men det finns också en växande grupp ”dolda feminister” bland männen, vars stöd och uppmuntran är utomordentligt viktigt på vägen mot jämställdhet. Även här är det många gånger uppenbart att dessa feministiska mäns analyser får större tyngd i debatten än kvinnliga feministers forskning.

Jag har nu en mångårig erfarenhet av att vara Martinusanhängare och feminist och vet att jag *ideologiskt* och *teoretiskt* klarar av att vara både kosmologiintresserad feminist och feministisk kosmologistuderande. Svårigheterna ligger i *praktiken*.

¹⁹ Vilket jag ofta upplever i min vardag som universitetslärare, där en av mina uppgifter är att medvetandegöra om köns-/genusperspektiven på olika sociala problem, t.ex. mäns våld mot kvinnor och barn. Först när jag började undervisa ”könsmedvetet” i början på 90-talet, fick jag negativ kritik i mina kursvärderingar. Kritiken kom från både manliga och kvinnliga studerande som inte tyckte att jag var ”objektiv”. När jag åren dessförinnan undervisade könsomedvetet fick jag positiva kursvärderingar. Kön är en mycket laddad och kontroversiell variabel att belysa.

²⁰ Se t.ex. Faludi (1991).

Kamp eller utveckling?

Vilken skillnad är det då i praktiken att vara kosmologistuderande och feminist och att vara feminist *utan* kosmologin som förklaringsmodell?

Min uppfattning är att jag som Martinusanhängare och feminist inte ser någon anledning till *kamp*, vilket många feminister upplever vara enda vägen mot jämställdhet. Kampen skapar motstånd och fiender. Kampen är ett slags krig och man skapar inte fred med krig. Enligt Martinus kommer ju utvecklingen ändå att ske. Männan kommer genom många reinkarnationers lidandeserfarenheter och egna upplevelser av att bli utnyttjade och utsatta, att bli mer och mer medkännande, mer och mer omsorgs- och relationsorienterade, mer och mer "feminina", mer och mer mänskliga. De kommer att uppleva att jämställdhet är den nödvändiga och enda vägen mot en fredlig värld, där ingen utnyttjar någon annan för sina egna syften utan där nästakärlek råder mellan allt och alla. Där rätten är makt.

Och vi kvinnor kommer att våga vara jämställda, våga tänka själva, våga fatta egna beslut och våga att till fullo inse vårt ansvar, våra resurser och möjligheter, eftersom vi alltmer kommer att bemötas med samma respekt och värde som männen. Vår mänsklighet utvecklas alltmer. Vi kommer att bli jämställda *människor*.

I ett övergångsskede tror jag att "kriget mellan könen", "det erotiska kriget", kommer att trappas upp. Våldet mot flickor och kvinnorna ökar enligt aktuella studier. Sexuella trakasserier mot och exploatering av flickor och kvinnor ökar. "Glastaket", de spärar som hindrar kvinnor i karriären att nå högre poster både inom näringslivet, offentlig sektor och akademien, sänks. Löneklyftorna ökar. Kvinnorna blir "utbrända" och kvinnor inom kvinnodominerade professionerna sjukskrivs eller får förtidspensioner. De slås ut från arbetsmarknaden. Den offentliga sektorn bryts sönder och anhöriga, d.v.s. kvinnorna, får ta över ansvars- och omsorgsarbetet för barn, sjuka och gamla. Det frivilliga sociala arbetet ökar, vilket av tradition bärs upp av kvinnor. Kvinnornas utsatthet ökar successivt igen.

Samtidigt växer som sagt kvinnornas maskulina, d.v.s. mänskliga poler. De (vi) accepterar detta förtryck i allt mindre utsträckning. Motståndet ökar. Kampen för jämställdhet intensifieras. Kriget mellan könen blir, tror jag, en av de stora utmaningar som vi i den "utvecklade världen" kommer att ställas inför i dessa "yttersta tider" på väg mot mänskliggörandet. Detta "krig" är en del av Domedagen. Samtidigt gör de kvinnor och män som genomskådat dessa tendenser och aktivt tagit ställning för jämställdhet gemensam sak för en förändring. Det finns enskilda män och mansgrupper runt om i västvärlden som aktivt arbetar med att stödja utsatta kvinnor. På sikt är jag övertygad om att vi tillsammans, kvinnor och män, kommer att skapa ett "Paradis på Jorden".

På vägen dit vill jag som feminist och Martinusanhängare, trots riskerna, bidra med kunskap som väcker och medvetandegör, även om den kan verka provocerande. För *"där okunnigheten avlägsnas upphör det s k 'onda' att existera"*. (Livets Bog I, st. 19)

Litteratur- och referenslista

- Arlebrand, Håkan (1992) *Det okända – Om ockultism och andlighet i en ny tidsålder*, Örebro: Bokförlaget Libris.
- Berglund, Harald (1995) Intervju på Kosmosgården i Varnhem på sommaren.
- Bibeln* – jag har genomgående använt den översättning som är ”gillad och stadfast av konungen år 1917” och utgiven 1955.
- Bjerrum Nielsen, Harriet & Rudberg, Monica (1991) *Historien om flickor och pojkar - Könssocialisation i ett utvecklingspsykologiskt perspektiv*, Studentlitteratur
- Bucke, Richard M (1901) *Cosmic Consciousness – A Study in the Evolution of the Human Mind*”, New York: E.P.Dutton and Company, Inc. Publ.
- Chodorow, Nancy (1989) *Femininum - Maskulinum, Modersfunktion och könssociologi*, Natur & Kultur.
- Cockel, Jenny (1993) *Sökandet efter mina barn från ett tidigare liv - En sann berättelse*, Falun: Forum.
- Cranston, Sylvia & Williams, Carey (1984) *Reincarnation - A New Horizon in Science, Religion, and Society*, New York: Julian Press
- Dahlén, Ruth (1976) *Visionär i tjugonde århundradet*, Natur & Kultur.
- Danielsson, Lotta (1989) *Väg utan skäl* (om erfarenheter från Hare Krishnarörelsen), Aros förlag.
- DEV – *Den eviga världsbilden*, I och II.
- Eduards, Maud (red) (1992) *Kön, Makt, Medborgarskap - Kvinnan i politiskt tänkande från Platon till Engels*, Gleerups.
- Elman, Lise-Lotte (1988) ”Hjärntvätt - ett ord som betyder allt och ingenting”, *Sökaren* 6/88
- Elving, Rolf (1983) Martinus som lärare, *Kosmos*, nr 4-5.
- Elving, Rolf (1999) *En introduktion till TREDJE TESTAMENTET – Bibelns fortsättning*, Göteborg: Dialog Rolf Elving.
- Faludi, Susan (1991) *Backlash*, Norstedts.

- Festinger, L (1979) *A theory of Cognitive Dissonance*, Stanford. CA: Stanford University Press.
- Fiore, Edith (1987) *The Unquiet Dead*, New York: Ballantine Books
- FRI (1995) *Manipulering pågår – Avslöjande erfarenheter från före detta sektmedlemmar*, Verbum.
- Fridell, Ingemar (1995) Intervju på Kosmosgården i Varnhem på sommaren.
- Frisk, Liselotte (1998) *Nyreligiositet i Sverige – Ett religionsvetenskapligt perspektiv*, Nya Doxa.
- Gejel, Mikael W - debatterar i *Sökaren* under 1985 omkring Antroposofi.
- Gilligan, Carol (1982) *Med kvinnors röst*, Prisma.
- Hassan, Steven (1990) *Combatting cult mind control*, Vermont, USA: park street press.
- Hellertz, Pia (1995) Sigbritt Therner – Martinusstuderande sedan 1950, i *Ny Kultur* nr 3, sid. 18-22.
- Hellertz, Pia (1999) *Kvinnors kunskapssyn och lärandestrategier? – En studie av tjugosju kvinnliga socionomstuderande*, doktorsavhandling, Örebro universitet, Örebro Studies 17.
- Holmberg, Carin (1993) *Det kallas kärlek*, Anamma förlag – doktorsavhandling.
- Hultman, Tor G (1990) Språk och kön i skolan, *Kvinnovetenskaplig tidskrift*, nr. 1, sid. 19-29.
- Höglund, Kjell (1984) ”Kosmologin i ett nötskal”, *Kosmos*, nr 1, sid. 22-23.
- Jacobson, Nils-Olof (1971) *Liv efter döden? - Om parapsykologin, mystiken och döden*, Uddevalla: Zindermans.
- Johansson, Olav (2002) ”Den evige vandraren”, i *Kosmos*, nr 9, sid. 210-204.
- Jonasdóttir, Anna G (1991) *Love Power and Political Interests*, Örebro Studies 7, doktorsavhandling.
- Kalén, Nils (1990) *Så här är det*, Lidingö: Världsbild Förlag.
- Kampman, Reima (1974) *Du är inte ensam – En undersökning av människans sidopersoner*, Askild & Kärnekull. svensk utgåva 1975.

- Kaplan, David E. & Marshall, Andrew (1996) *Sekten vid världens ände – Den otroliga historien om Aum*, Albert Bonniers Förlag.
- Kosmos (2002) ”Hela verket – Tredje Testamentet”, nr 9, sid. 215.
- KOSMOS - Är en tidsskrift som ges ut av Martinus Institut, Mariedalsvej 96, DK-2000 Frederiksberg, institut@martinus.dk, <http://www.martinus.dk>.
- Krokmark, Tomas (1993) *DIDASKALOS - Undervisningsmetodik vid vår tideräknings början - med särskild inriktning mot Jesu undervisningsmetodik*, Göteborgs Universitet, rapport nr 3 från Institutionen för metodik i lärarytbildningen.
- Kuhn, Thomas (1992) *De vetenskapliga revolutionernas struktur*, Stockholm: Thales (Orig. *The Structure of Scientific Revolutions*, 1962)
- Käck, Max (1993) *Varat och medvetandet – En introduktion till metafysiken i Martinus Kosmologi*. Stiftelsen Informationscentrum Martinus Kosmologi.
- Käck, Max (1995) Intervju på Kosmosgården i Varnhem på sommaren.
- Lamm, Martin (1915, 1987) *Swedenborg*, Johanneshov: Hammarström & Åberg.
- Langone, Michael (1994) *Recovery from cults*, New York: W.W.Norton & Company.
- Lifton, Robert (1961) *Thought Reform and the Psychology of Totalism*. New York: W.W.Norton & Company.
- LB – *Livets Bog* I-VII av Martinus – I Sverige utgiven av Världsbild Förlag AB, Vasavägen 9, 181 42 Lidingö, tel. 08-767 38 17.
- Long, James A (1984) *Den goda lagen - Samtal om karma och andra livsfrågor*, Falun: Larson.
- Martinus, *Tredje Testamentet* är Martinus samlade verk.
- Martinus, *Livets Bog I – VII*, Världsbild Förlag.
- Martinus, *Bisättning*. Världsbild Förlag.
- Martinus, *Blad ur Guds Bilderbok*, Världsbilds Förlag.

- Martinus, *Bönens mysterium*, Världsbild Förlag.
- Martinus, *Den eviga världsbilden, I-IV*, Världsbild Förlag
- Martinus, *Den fullkomliga födan*, Världsbild Förlag.
- Martinus, "Domedag", *Kosmos*, nr 2/1999.
- Martinus, "Falsa profeter och falska Kristusväsen", *Kosmos*, nr 7/1985.
- Martinus, "Fåren och getterna", *Kosmos*, nr 1, 1989.
- Martinus, *Genom dödens port*, Världsbild Förlag.
- Martinus, "Hur får man krafter att förlåta?" *Kosmos* nr 9/1990.
- Martinus, *Kring min missions födelse*, Världsbild Förlag.
- Martinus, *Kosmiskt medvetande*, Världsbild Förlag.
- Martinus, *Kosmiska glimtar*, Världsbild Förlag.
- Martinus, *Kosmiska lektioner*, Världsbild Förlag.
- Martinus, "Kring mina kosmiska analyser", i *Vägen till invigning*, Världsbild Förlag.
- Martinus, *Logik*, Världsbild Förlag.
- Martinus, *Mänsklighetens öde*, Världsbild Förlag.
- Martinus, "Omkring min skapelse av Livets Bok", *Kosmos* nr 1/1982
- Martinus, *Påsk*, Världsbild Förlag.
- Martinus, *Reinkarnationsprincipen*, Världsbild Förlag.
- Martinus, "Vad är kosmiskt medvetande?" *Kosmos*, nr 3/1999.
- Martinus, *Vad är sanning?*, Världsbild Förlag.
- Martinus, *Vägen till invigning*, Världsbild Förlag.
- Martinus – *Erindringer*, (1987) Zinglersens's Forlag.
- Martinus - *som vi husker ham* (1989) Zinglersens's Forlag.
- Miller, Jean Baker (1980) *En ny kvinnopsykologi*, Liber.
- Moody, Raymond A (1975) *I dödens gränsland*, Stockholm: Natur & Kultur.
- Moody, Raymond A (1990) *Ljuset ur tunneln - Nya rön om nära-döden upplevelsen*, Danmark: MånPocket.
- Morse, Melvin (1992) *Förvandlad av ljuset - Nära-dödenupplevelsens genomgripande verkan*, N&K Pocket.
- Möller, Claus (1995) Intervju på Kosmosgården i Varnhem på sommaren.

- Nylund, Karl-Erik (1998) *Att leka med elden – om livet på sektens villkor*, Sellin & Partner.
- Purucker, G de (1948) *Ockult ordbok*, Stockholm: Teosofiska bokförlaget.
- Rechung (1954) *Milarepa – Tibets store yogi*, Natur & Kultur.
- Rothstein, Mikael (1997) *Gud är blå – De nya religiösa rörelserna*, Nya Doxa.
- Rudengren, Göran (1995) Samtal på Kosmosgården i Varnhem på sommaren.
- Sabom, Michael B (1982) *Vi upplevde döden*, Borås: Natur & Kultur. Med förord av Göran Grip.
- Samarbejds Strukturer*, (1992) Martinus Institut, København.
- Saxe, Ole Pullar (1990) ”En ny syn på besatthet och exorcism”, *Kosmos*, nr 10, sid 207-209.
- Schumacher, E.F. (1985) *Vägledning för vilseförda*, Rabén & Sjögren.
- Spender, Dale (1982) *Invisible Women - The Schooling Scandal*, Writers and Readers Publ. Coop. England.
- Stevenson, Ian (1966) *Twenty Cases Suggestive of Reincarnation*, New York: American Society for Psychical Research,
- Stoltzenberg, Inge (1995) *”Det Nya Riket – profetior om Norden”*, Sundsvall: Förlaget Mot Ljuset. (Dansk: ”Vor Verdens Fremtid”)
- Swartling, Per G & Swartling, Gudrun (1991) ”Vanligt med psykiska besvär hos f.d. medlemmar av Livets Ord”, *Läkartidningen*, nr 24/1991
- Sökaren* 1985, debatt om Antroposofi, diverse artiklar.
- Therner, Sigbritt (1995) Intervjuer och samtal på Kosmosgården i Varnhem vid ett flertal tillfällen.
- Uneståhl, Lars-Eric (2000) *Självkontroll genom mental träning*, Veje International AB i samarbete med Idrottens Utvecklingscentrum, Örebro.
- Uneståhl, Lars-Eric (2002) *Jo, Du kan!* Veje International AB.
- Vagvölgyi, Julia (1995) *När religion gör ont*. D-uppsats. Sköndals institutet, Stockholm

- Wennergren, Kristina (1988) *Inre harmoni - den nya tidens sätt att tänka*, Göteborg: Regnbågsterapier
- Wernersson, Inga (1988) *Olika kön samma skola? En kunskapsöversikt om hur elevernas könstillhörighet påverkar deras skolsituation*, Skolöverstyrelsen.
- White, John (1994) "Vad är andlig upplysning?" *Sökaren*, nr 3.
- Östergren, Olof & Dahlstedt, Karl-H (1969) *Våra vanligaste främmande ord*.
- Wretman, Johan (1984) *Kommer vi tillbaka? - Om reinkarnation i terapeutisk behandling*, Uddevalla: Zindermans.